

OB PREŠERNOVEM DNEVU 2000

Kot vsako leto je tudi leto napočil mesec februar, posvečen kulturi, s slovenskim kulturnim praznikom 8. februarja, na dan Prešernove smrti. Vendar se tokratno praznovanje razlikuje od tistih v preteklosti, saj letos štejejo okroglo številko 2000, tako da je npr. katoliška Cerkev proglasila sveto leto. Širši kulturni svet obhaja 250-letnico smrti skladatelja Johanna Sebastiana Bacha, ožje na Slovenskem pa se spominjamo 200-letnice rojstva pesnika Franceta Prešerna in svetniškega škofa, blaženega Antona Martina Slomška.

Obilo iztočnic torej za razmišljanja v razne smeri, ki segajo od pomena glasbene umetnosti, poezije in verskega nauka pa do različnih utemeljevanj slovenske državnostne misli. Znana in že mnogokrat zapisana je ugotovitev, kakšno nezamenljivo vlogo je igrala slovenska kultura v bolj oddaljenih dobah pa tudi v polpretekli zgodovini, ko še nismo imeli svoje države. Navsezadnje so prav slovenski kulturniki, zlasti pisatelji, družboslovci in filozofi bili tisti, ki so pred poldrugim desetletjem postavili temelje moderne slovenske državnosti (tudi s pisanjem v *Novi reviji*). Zasluge za razmišljanja v tej smeri ima tudi revija *2000*, prav tako pokojni Franc Jerza s svojim publicističnim delom.

Novi glas je tednik in prvenstveno namenjen slovenski manjšini, zato v tem komentarju namenoma postavljam vprašanje, v kakšni meri je med slovenskim narodom, ne le v zamejstvu in zdomstvu, marveč tudi in predvsem v matični domovini, še živa zamisel skupnega slovenskega kulturnega prostora. Nočem jadikovati, vendar imam občutek, da je ta ideja trenutno nekoliko v ozadju in morda preveč podrejena bližnjemu cilju Slovenije, t.j. vstopu v Evropsko zvezo. V zmoti so tisti, ki mislijo, da je ta zamisel, ob hkratnem opozarjanju na zakonite pravice slovenske manjšine v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, zapreka v težnjah po čimprejšnjem vstopu. Prav nasprotno je res, saj ni mogoč enakopraven vstop v Evropo ob zanemarjanju dejstva skupnega slovenskega kulturnega prostora. Prav v tem se skriva ploden izziv za ves slovenski narod, z manjšinami vred, ki se bo tako po dolgem času spet znašel v isti politični skupnosti in dobil možnost v veliki evropski zvezi držav, narodov in manjšin igrati aktivno vlogo.

Če pa nekoliko kritično premostrimo nekatera zadržanja slovenskih oblasti, zlasti na področju zunanje politike, gospodarstva, znanosti, šolstva in kulture, potem se ne moremo znebiti občutka, da marsikje manjka jasna nacionalna strategija. Tako se npr. ne bi dogajalo, da se finančna sredstva in investicije preveč usmerjajo v Ljubljano in neposredno zaledje, zanemarjajo pa se obrobni predeli. Nerazumljiva so tudi stališča, ki nasprotujejo ustanovitvi tretje slovenske univerze na Primorskem, premalo odločnosti čutimo pri obrambi pravice do izvora lipiškega konja. Nepravilna je tudi kulturna politika, ki na celotnem Primorskem niti eni ustanovi, če sem prav obveščen, ne priznava nacionalnega pomena (iz tega izvira npr. trenutna finančna kriza Primorskega dramskega gledališča in Goriškega muzeja v Novi Gorici, dveh pokrajinsko pomembnih ustanov, ki pa sta po zadnjih zakonskih spremembah izgubili pravico do republiškega financiranja in sta padli v breme občin, predvsem novogoriške).

STRAN 6

MARKO VUK

SPREJEM NA KVIRINALU

UTEGNE BITI ODLOČILEN

DRAGO LEGIŠA

Nobenega dvoma ni, da je bil sprejem odposlanstva slovenske narodne manjšine pri predsedniku republike v Rimu pomemben dogodek. Če se ne motimo, je delegacija slovenske manjšine na Kvirinalu do zdaj sprejel le predsednik Pertini, kar je bilo pred davnimi 20 leti. Tedanji obisk pri državnem poglavarju je nekako sovpadal s koncem del tako imenovane Casandrove komisije, ki jo je bila ustanovila osrednja vlada po obisku, ki ga je bila opravila enotna delegacija naše manjšine na začetku avgusta leta 1977 pri takratnem predsedniku vlade Giuliu Andreottiju. Bila so "leta vzajemnosti", kot je obdobje 1976-99 označil sam Andreotti v svoji knjigi *Diari* (Dnevnik), izdani pri založbi Rizzoli (1981).

V tej komisiji so sodelovali tudi štirje predstavniki slovenske manjšine (Šiškovič, Sirk, A. Volčič in Spetič). Prav gotovo se marsikdo še spominja, da je četvorica ob sklepu del obširno poročala na dobro obiskanem srečanju v "furlanskem avditoriju" v Gorici in bila povečini mnenja, da bomo Slovenci v Italiji končno deležni zakonske zaščite svojih temeljnih narodnih pravic. Le izvajanja ravnatelj dr. Albina Sirka se niso ujemala s tistimi ostalih treh kolegov, saj je odkrito povedal, da bomo po njegovem ostali praznih rok, kar zadeva našo zaščito. Potek dogodka je pokazal, da je žal imel prav. Kasneje je tudi Spetič v svojih *Rimskih mlinih* v bistvu priznal, da je bila Sirkova skepsa upravičena.

Od tedaj sta sicer pretekli že dve desetletji in se je po-

doba Evrope korenito spre-

STRAN 2

KJE SMO Z ZAŠČITNIM ZAKONOM

Postopek razprave o zaščitnem zakonu za slovensko manjšino v Italiji oz. za "italijanske državljane slovenskega jezika" v rimski poslanski zbornici se vleče že nekaj mesecev, a še vedno nismo v stanju napovedati, kdaj in kako se bo zaključil. Kaže, da se ga od samega začetka drži čudna usoda kakor grškega junaka Odiseja, ki je celih deset let blodil po morju, preden se je vrnil na domačo Itako. Še vedno je namreč aktualno poudariti, da je formalno pravno izhodišče za zaščitni zakon predlog, ki ga je vložil valdostanski poslanec Caveri in kateremu so se pozneje pridružili še drugi. Toliko je res, da "Masellijev" osnutek nosi številko 229 Caverijevega predloga. Poslanec Maselli je po nalogu vlade skušal na tej osnovi sestaviti neke vrste poenoteno besedilo, ki je bilo najprej v razpravi v pristojni komisiji poslanske zbornice.

STRAN 2
ALOJZ TUL

PO ODPSTOPU BORISA FRLECA

SLOVENSKA DIPLOMACIJA DANES

ANDREJ BRATUŽ

Pred dnevi so se v Ljubljani dogodile razne novosti na področju slovenske diplomacije oz. odgovornim za zunanjo politiko republike Slovenije. Odstopil je namreč zunanji minister Boris Frlec (sam je povedal, da je to naredil predvsem iz osebnih razlogov), v vladi pa ga bo bržkone zamenjal dosedanj slovenski veleposlanik v ZDA Dimitrij Rupel, sicer že slovenski zunanji minister v prvi vladi samostojne Slovenije. To je že spet zamenjava šefa slovenske diplomacije, ki je za mlado slovensko državo sicer že nekaj značilnega. Go-

tovo pa je vloga zunanjega ministra v vsaki državi - zlasti danes - ena najpomembnejših v vladi. Še zlasti, ko se danes Slovenija trudi za vstop v Evropsko unijo in v NATO.

Kot smo že omenili, je sedaj med glavnimi kandidati za to mesto Dimitrij Rupel, nekdanji pomembni voditelj DEMOS-a. Za njim so to mesto med drugimi zasedli Lojze Peterle, Zoran Thaler in na koncu Boris Frlec. Vsakdo je seveda dal tej funkciji tudi svoj osebni pečat, kar je pač naravno. Za nas je mesto zunanjega ministra republike Slovenije še posebno važno za politiko obmejnih odnosov, saj so ti nedvomno naj-

bolj aktualni in za nas pereči prav v sodelovanju s sosedi. Za nas je to Italija, za koroške Slovence pa Avstrija. Obe omenjeni državi sta članici EU in zato ima danes Slovenija ves interes, da skuša imeti tako z Rimom kot z Dunajem dobre odnose.

Seveda pa imeti dobre odnose s sosedi še ne pomeni igrati pasivne zunanje politike. Ne pomeni niti popuščati ali kloniti pred večjimi sosedi. Zato pa mora matična država danes oblikovati odločno evropsko, pa tudi obmejno politiko. Še zlasti danes, ko gre npr. pri nas za sprejetje zakona o globalni zaščiti, ali pa v Avstriji, kjer

se koroški deželni glavar nacionalist Haider pripravlja za vstop v vlado. Slovenija res ne more in ne sme pri tem držati križem rok! In prav zato je nujno, da dobi slovenska diplomacija spet svojega šefa, da se ne ponovi večmesečna "vacatio" iz bližnje preteklosti.

Kot že večkrat se krizi na vrhu navadno pridruži še kak druga afera. Tako je, recimo, prišlo do odstopa slovenskega veleposlanika na Kitajskem, in to iz še nepojasnjenih razlogov. Gotovo so take geste - zlasti v velikih prestolnicah, kot je Peking - zelo odmevne.

STRAN 2

02 Janez Povše
LEPŠI SVET USTVARJAMO TUDI S KULTURO

03 Igor Devetak / intervju
DIEGO MARVIN

07 Ivan Žerjal
LAVO ČERMELJ, ZNANSTVENIK IN RODOLJUB

NAROČNINE 2000

ENOLETNA ZA ITALIJO IN SLOVENIJO 70.000 LIR
ENOLETNA ZA TUJINO 110.000 LIR
ENOLETNA PO LETALSKI POŠTI 140.000 LIR

04 Jurij Paljk
PAPEŽ JANEZ XXIII. KMALU BLAŽEN

09 Matjaž Rustja
ODPRTJE PRENOVLJENE KNJIŽNICE V ŠKEDNJU

05 Danijel Devetak / pogovor
GIUSEPPE PRIOLI MED BRATI VOLKOVI

10 Harjet Dornik
PREDVPISI V SLOVENSKE ŠOLE

06 Majda Artač Sturman
KULTURA ŽIVLJENJA, KULTURA PRIHODNOSTI

12 Erika Jazbar / pogovor
ŽIVA GRUDEN

06 Iva Koršič
ŽGEČKLJIV HUMOR SODOBNE KOMEDIJE

14 Mara Petaros
NEZGODNO ZAVAROVANJE...

NAŠIM NAROČNIKOM PRIPOROČAMO,
NAJ ČIMPREJ PORAVNAJO NAROČNINE
IN TUDI PRIDOBIMO NOVE NAROČNIKE.

UTEKNE BITI ODLOČILEN

Predsednik republike Ciampi je odposlanstvu naše narodnostne skupnosti v bistvu govoril tako, kot da bi bila odobritev zaščitnega zakona nekaj povsem naravnega in za italijansko državo celo koristnega, glede na naloge, ki jo čakajo v novi Evropi, v kateri se bodo posamezne države že tako odpovedale delu suverenosti in bo jezikovna in kulturna enakopravnost nekaj povsem naravnega in dejansko postala neodtujljiva vrednota. Ciampi je kljub močnim nasprotovanjem in političnim nekaterih znanih političnih veljakov - med njimi je bil sam Andreotti! - podpisal zakon o zaščiti manjših jezikovnih skupnosti, ta pa je z objavo v Uradnem listu končno tudi postal veljaven. To dejstvo zgovorno dokazuje, da ima državni poglavar jasno vizijo, kar zadeva prihodnost naše stare celine, in tudi pomeni posreden pritisk na zakonodajalca - poslansko zbornico in senat -, da končno spravi pod streho zakonski predlog o zaščiti naše manjšine. V tem je tudi glavni pomen zadnjega

obiska slovenske delegacije na Kvirinalu.

Kljub temu pa ni prav nobenega razloga, da zmanjšamo ostrino svojega boja, saj bodo nasprotniki naše zaščite zastavili v parlamentu vse svoje sile, da se zakonu ne odobri. Ne smemo dalje pozabiti, da nas tudi po odobritvi zakona čakajo težavne in kočljive naloge, ko bomo morali pokazati vso svojo politično zrelost, če bomo hoteli, da bo zakon zares koristil našemu obstoju in naši vsestranski rasti. Tudi in zlasti tedaj bo še kako aktualno načelo enotnosti v različnosti, saj bo šlo za določitev tako imenovanih "pravil igre", pri čemer bo čim večje soglasje bistveno. Se na to pripravljamo?

■ NA KONZULATU
Na Generalnem konzulatu republike Slovenije v Trstu so se 1. t.m. predstavniki z Urada za informiranje republike Slovenije, ki jih je vodila direktorica Zdenka Jagarinec, srečali z Rudijem Pavšičem za SKGZ in Sergijem Pahorjem za SSO. Predsednika krovnih organizacij sta predstavila položaj slovenske narodne skupnosti v Italiji, nakar sta izrazila pričakovanje, da bodo tudi slovenska nacionalna in osrednja sredstva javnega obveščanja odigrala pomembno vlogo v procesu sprememb, ko se Slovenija vključuje v EZ, ob upoštevanju prisotnosti slovenske manjšine. Za to je potrebno izdelati jasno strategijo, katere sestavni del je tudi objektivno in celovito informiranje o Slovincih v sosednjih državah.

SLOVENSKA DIPLOMACIJA

Do zamenjave je pa prišlo tudi v slovenskem predstavništvu v OZN (kjer je bila Slovenija sedaj dobro leto ena od nestalnih članic njenega najvišjega organa Varnostnega sveta, ki mu je tudi dvakrat uspešno predsedovala). Dosedanji slovenski veleposlanik pri Organizaciji združenih narodov Danilo Türk bo namreč s februarjem postal ožji pomočnik generalnega sekretarja Kofija Anana. Na njegovo mesto je že bil imenovan dosedanji državni sekretar v zunanjem ministertvu Ernest Petrič. Slovenija je v tem najvišjem svetovnem organu odigrala gotovo zelo pozitivno vlogo in jo častno opravila.

Slovenska zunanja politika pa danes nedvomno najbolj teži k vključitvi v EU in v NATO. To sta sedaj nekako glavna cilja, ki jih ima Ljubljana na področju zunanje politike, in to že vse od proglasitve neodvisnosti naše matične države.

Včasih tudi ni prav jasno, kdo v resnici vodi slovensko zunanjo politiko (in s tem diplomacijo). Ali je to predsednik vlade Janez Drnovšek ali predsednik republike Milan Kučan? To je lahko še "greh" mlade slovenske države, ki si še ustvarja svojo diplomatsko politiko. Velike zgodovinske države imajo že dolgo trajno diplomatsko tradicijo. Zlasti nekdanja cerkvena država, danes Sv. sedež, ima gotovo eno najboljših diplomacij na svetu.

Slovenska zunanja politika marsikdaj teži k paradoksalnosti, saj išče včasih nemo-

goče rešitve, sicer za državo razumljive, v mednarodnih odnosih pa težko, če že ne, nemogoče dosegljive. Znani ameriški diplomat in politolog Henry Kissinger je zapisal, da so paradoksi lahko sugestivni za filozofe, predstavljajo pa mōro za državnike. Podobna situacija res ni lahko rešljiva za politika in za praktično uveljavitev zlasti stvarnosti, kot je država, in to še posebej mlada država.

Upamo, da bo Slovenija znala tudi v svoji zunanji politiki lepo uskladiti svoje interese z interesi drugih, ne samo držav, ampak tudi lastnih manjšin, ki v teh državah prebivajo. Zunanja politika matične države je nadvse pomembna tudi in zlasti za slovenske manjšine v zamejstvu. Zato jo spremljamo z vso pozornostjo.

KJE SMO Z ZAŠČITNIM ZAKONOM

Zaradi obstrukcije skrajne desnice je bilo tu izgubljenega mnogo dragocenega časa, ki bi se ob drugačnem postopanju lahko koristno uporabil za pospešno odobritev v zbornici. Na pritisk manjšine je njen predsednik Violante odredil splošno razpravo s časovno točno omejenimi posegi. Poslanci imajo zato še dobrih osem ur časa za predložitev zadnjih popravkov in dopolnil, razpravo in glasovanje.

Pri celotni zadevi se kot rdeča nit vleče zavlačevanje z vsemi mogočimi razlogi. Najprej zaradi prometne nezgode poročevalca Masellija, nato zaradi vladne krize v drugi polovici lanskega decembra in končno zaradi prednosti obravnave vladnega zakonskega osnutka o urejenih političnih nastopih predstavnikov strank na radiu in televiziji, ki trenutno močno razdvaja vladne in opozicijske sile. Zaradi tega so načelniki svetovalskih skupin soglasno preložili za 18. januar napovedano razpravo o zaščitnem zakonu na poznejši čas, t.j. zaenkrat na prvo polovico februarja.

Nas, kot pripadnike prizadete manjšine, vse to ne preseneča, ker pač dobro poznamo italijanski ustroj in taktiziranje političnih strank. Ta zgodba traja že več desetletij, zato tudi sedanje pomanjkanje časa le malokoga prepriča. Govori se, da so za zadnje nadaljevanje razprave v zbornici 21. januarja "našli" dve uri časa zgolj iz obzira do predsednika republike

Ciampija, ki je 26. januarja sprejel predstavnike slovenske manjšine.

ŽELJE IN STVARNI IZGLEDI

Kdaj se bo razprava o zaščitnem zakonu nadaljevala in, kar je najbolj važno, pozitivno zaključila, bomo videli, kajti možni so zasuki in presenečenja, bolj črnogleda kot optimistična. Zato ne moremo drugače, kot da ponovno povzamemo glavna dejstva in skušamo nakazati probleme, ki bodo nedvomno nastali v primeru, da bo zakon februarja sprejet v poslanski zbornici.

Kljub stalnemu zatrjevanju predstavnikov levih vladnih strank iz vrst manjšine so še mogoči in potrebni popravki, ki jih zahteva edina manjšinska stranka Slovenska skupnost zlasti glede nedvoumne določitve ozemlja občin, kjer naj bi se uveljavljala zaščitna določila, in tako odpravi izvorni greh Masellijevega besedila.

Tudi v primeru sprejetja zakona čaka manjšino naporno delo za njegovo uresničevanje, ki bo postavljeno pred številne ovire. Potrebno bo zato strniti sile tako civilne kot politične družbe v manjšini na ravni avtonomnega subjekta.

Z eventualnim sprejetjem zaščitnega zakona v poslanski zbornici ostaja odprto vprašanje njegove odobritve v senatu. Izkušnja z zavlačevanjem odobritve zakona o zaščiti dvanajstih zgodovinskih manjšin, ki smo ji bili pred kratkim priča, nam narekuje,

da ne zapademo naivnosti in predčasnemu optimizmu. Naš zaščitni zakon bo namreč pod streho, ko ga bosta odobrili obe veji parlamenta in bo nato objavljen v Uradnem listu republike Italije.

Pri tem moramo imeti pred očmi okoliščino, da bodo meseca aprila volitve v petnajstih deželah z navadnim statutom, ki bodo važen preizkus moči političnih strank in njihovih strateških poveljav v pričakovanju parlamentarnih volitev prihodnje leto. Če bodo omenjene deželne volitve slabo izpadle za sedanjo levosredinsko vlado, se to zna odražati tudi v nadaljnji politiki do manjšin in še posebej do slovenske. Če dopuščamo, da bo poslanska zbornica februarja ali marca sprejela naš zaščitni zakon, ali bo senatna zbornica storila enako v razumljivem času, tudi v primeru za vladne sile neugodnega izida aprilskih deželnih volitev?

To so dvomi in pomisleki, ki se utemeljeno porajajo ob sedanjem stanju parlamentarnega postopka zaščitnega zakona, tudi če zaenkrat odmislimo vprašanje njegove vsebine, s katero manjšina ne more biti zadovoljna. Pravno in moralno je namreč nevzdržno, da obstoječe besedilo zakona prepušča priznavanje obstoja Slovencev in s tem povezanih pravic spreminjajočim se političnim dejavnikom na krajevni ravni, kar je v nasprotju z mednarodnimi merili glede temeljnih človekovih pravic in v našem primeru s specifičnimi obveznostmi italijanske države do slovenske manjšine v Italiji na mednarodni ravni.

LEPŠI SVET USTVARJAMO TUDI S KULTURO

Spet se nam bliža Dan kulture, to pa je priložnost, da se globlje zavemo, kakšna vrednota je v bistvu kultura. Ko bi hoteli opisati njen značaj, bi med drugim lahko rekli, da je kultura vse tisto, kar želi napraviti naše življenje lepše in srečnejše. Kultura je namreč iskrena želja, da bi napravili svet prijetnejši za vse, ki v njem bivamo. Kultura je vse tisto, kar ustvarja človek z namenom, da bi bilo po možnosti tako lepo, kot so lepe od pričetka ustvarjene stvari, drevesa, cvetlice, gore, sonce, blage živali, blagi ljudje. Področje kulture je zato brezmejno. To so predmeti, ki nas obdajajo in nas navdajajo s prijetnim in blagim razpoloženjem. Toliko pomembnejša je lepota medsebojnih odnosov, odnosov med nami in drugimi ter obratno. Da ne govorimo o prijetnem in pristnem trajnem sobivanju med nami vsemi, ki je možno le, če vanj vnašamo kulturo in to vsi brez izjeme. Kultura je nepogrešljiva prav pri soustvarjanju vse lepšega sobivanja med ljudmi, kar pomeni upoštevanje posebnosti in enkratnosti prav vsakega posameznika ob istočasnem sozvočju življenja v skupnosti. Res, kultura spoštuje vsakega posameznika in mu daje prostor v sporazumu z vsemi drugimi posamezniki.

Pa ne gre le za skupnost ubranih posameznikov, gre tudi za skupnost narodov. Do kakšnih nesporazumov in bolečin prihaja v ožji skupnosti, do kakšnih tragedij zaradi nespo-

razumov med narodi. Nasprotje kulture so vojne, nasprotje kulture je vsak narod, ki se čuti vrednejšega od ostalih narodov. Kjer koli in kadar koli se določeni narod čuti ali se je čutil večvrednega od drugih narodov, povsod tam je nastala nevarnost napetosti, nevarnost nerazumevanja in v skrajnih primerih nasilja. Kultura je namreč dogovor, ni nikdar uporaba pritiska in sile. Kultura verjame v dogovor, verjame v sporazum, ker želi izničiti vsakršno možnost nesporazumov, ki bi utegnili ogroziti mir.

Za nas je kultura še posebej pomembna. Ni malo tistih v svetu, ki so večkrat izrazili svoje občudovanje, da se je kultura tako globoko vrasla v slovenski narod, da pravzaprav ni mogoče ločiti eno od drugega, namreč naroda od kulture. Na to lastnost smo Slovenci lahko upravičeno ponosni, saj je bila kultura skozi vso našo zgodovino vse do današnjih dni sestavni del naše misli in zavesti. Naša bogata izkušnja pač je, da sta enakovrednost in srečno sobivanje z vsemi narodi tisti osnovni pogoj, brez katerega ni srečne in plodne prihodnosti. V tem je naše dragoceno pričevanje. Kultura namreč želi lepši svet od tistega, ki obstaja, kultura želi ustvariti zares lep in srečen svet, v tem je njeno poslanstvo. Kultura je, če prav pomislimo, povsem blizu veri. Obe si prizadevata za takšno kraljestvo na zemlji, ki bi bilo čim podobnejše tistemu na nebu.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 533177
FAX 0481 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 365473
FAX 040 775419
E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / DIEGO MARVIN

PRIZADEVANJA ZA RAZVOJ KMEČKE BANKE

IGOR DEVETAK

Dr. Marvin, najprej bi radi kaj več zvedeli o vaši dosednji življenjski poti.

Šolske dolžnosti sem opravičil v slovenskih šolah. Po klasični gimnaziji sem se vpisal na ekonomsko fakulteto v Trstu in jo dokončal leta 1980, nakar sem se zaposlil pri Kmečki banki. Pri tej ustanovi sem ostal do aprila leta 1988, ko sem se odločil, da kljub poklicnim uspehom in zadoščanju, ki sem jih dotlej dosegel pri goriški bančni ustanovi, stopim na novo pot. Kot praktikant sem se vključil v pisarno, kjer sem se pripravljala na državni izpit za komercialista. Februarja naslednjega leta sem ta izpit opravil in za krajši čas še nadaljeval prakso v isti pisarni. Leta 1990 pa sem se lotil samostojnega poklica.

Ker iz pogovora izbaja, da ste zadovoljni z izbiro svobodnega poklica, bi lahko dali nasvet mlademu človeku, ki stopa na podobno pot?

Mlad človek mora najprej dobro razmisliti in si razjasniti, kateri so njegovi cilji. Nato je zelo na mestu poskus prepoznavanja lastnih značilnosti in sposobnosti. Eno je pomembno: kdor ima željo po ustvarjalnem, svobodnem poklicu, po samostojni dejavnosti, mora biti predvsem pripravljen na velike žrtve. Zadoščanja pa je lahko zelo veliko.

Kako ste se znova znašli na Kmečki banki?

Prva leta svobodnega poklica so bila zahtevna. Moral sem nabirati izkušnje in pridobivati zaupanje strank, kar ni bila lahka stvar. Danes pa lahko trdim, da sem v lastni majhnosti dosegel svoje cilje.

Vsa ta leta sem se ob delu vključeval po svojih zmogljivostih v družbenopolitično dejavnost naše goriške slovenske stvarnosti. Po šestih letih od odhoda iz Kmečke banke sem se leta 1994 spet pojavil v njej, a tokrat v novi vlogi in z novimi odgovornostmi. Postal sem član nadzornega odbora. Izkušnja je bila zelo kratka, kajti aprila so me poklicali v odbor, 3. oktobra istega leta, natanko na dan, ko sem dopolnil štirideset let, je Kmečko banko prevzela komisarska uprava. Čeprav me to ni poklicno oškodovalo in nisem utrpel večjih posledic, kajti prišel sem v banko le nekaj mesecev prej, me je ta odločitev osrednje italijanske banke močno prizadela. Pravi šok. Nadaljeval sem s svojim rednim delom. Maja leta 1996 pa so me spet povabili, da prevzamem pomembne odgovornosti pri Kmečki banki. Vstopil sem v upravni odbor, ki mu je bilo naloženo, da banko popelje na normalno pot po skoro dveh letih zastoja zaradi komisarske uprave. Po treh letih izkušnje kot upravitelj sem lani spomladi prevzel bolj odgovorno mesto predsednika banke.

Postali ste torej predsednik upravnega sveta Kmečke banke, nekoč častiljivega slovenskega denarnega zavoda na Goriškem. Zakaj in čemu takšna vaša odločitev?

Razlogi so predvsem idealnega značaja. Na Kmečko banko me ve-

Kmečko banko so ustanovili 11. februarja 1909. Na sodišču v Gorici so jo potrdili 26. marca istega leta, poslovati je začela 20. aprila. Tedanja kronika beleži napetosti v goriških gospodarskih in političnih krogih zaradi rojstva nove ustanove. Bila pa je prvi slovenski kreditni zavod na Goriškem, ki si je nadel naziv "banka" in ne samo posojilnica ali zadruga, kot so to prej storili drugi zavodi. V devetdesetih letih obstoja, ki jih Kmečka banka proslavlja s kulturnimi pobudami, je veliko naredila za rast in razvoj zlasti slovenskega gospodarstva na Goriškem. Dr. Diego Marvin, komercialist, ki se je v tej stroki v Gorici tudi že uveljavil, je pred kratkim postal predsednik upravnega sveta Kmečke banke in torej krepko zajadral v svet bančništva.

žejo prvi koraki na poklicni poti. V njej sem preživel osem plodnih delovnih let, na katera imam zelo lepe spomine. Mimo tega pa me je bančna dejavnost vedno privlačevala. Čeprav sem se zavedal odgovornosti, ki sem si jih nalagal, sem leta 1996 rad sprejel ponudbo, da stopim v upravni odbor. O sprejetju predsedniškega mesta pa bi rekel, da ta odločitev ni bila izključno moja. Narekovalo jo je dejstvo, da izkušnja v prvem triletju upravljanja banke ni bila navdušujoča za nas, slovenske upravitelje. Težave, s katerimi smo se srečevali pri naporu in izjemajočem iskanju skupnega jezika z večinskim partnerjem, so bile velike. Rezultati, ki smo jih dosegli, pa dokazujejo ravno nasprotno. Če izvzamem leto 1996, smo v ostalih dveh uresničili pomembne premike. Odločitev, da prevzamem predsedniško mesto, je podprl odvetnik Sancin, ki je pred mano predsedoval banki. Ker sem bil njegov najozjji sodelavec, me je imel za najbolj primerne, da nadaljujem zastavljeno delo.

Katere so zadolžitve upravnega sveta in kdo ga poleg vas še sestavlja?

Statut Kmečke banke je poseben z vidika bančnega poslovanja. Leta 1996 nam je osrednja banka, Banca d'Italia, vsilila pravilnik, ki je bil povsem podrejen njenim zahtevam. Po komisarski upravi osrednji italijanski denarni zavod ni zaupal našim ljudem, da bodo še lahko zanesljivo upravljali banko. Zato je zahteval, da se v našo banko vključi neki referenčni partner, kateremu pa statutarna pravila poverjajo odločilen vpliv na dejavnost banke. Nič ne gre mimo upravnega odbora namreč, ki šteje devet oseb, šest krajevnih upraviteljev in tri predstavnik skupine Caer iz Bologne. Ti pa predstavljajo večino v izvršnem odboru, ki je sestavljen iz petih članov. V tem ožjem izvršnem organu, ki kroji usodo banke, imajo torej večino predstavniki skupine Caer. Moram pa poudariti, da tako v prvi sestavi - v prvem triletju - in tudi v drugi sestavi so se naši krajevni upravitelji zelo dobro izkazali. Pokazali so veliko požrtvovalnost in zanesljivost pri delu. To je nesporno dejstvo in gre v priznanje tem ljudem.

Zlom TKB je boleča in še nezaceljena rana za slovensko narodno skupnost, predvsem za njeno gospodarstvo. Kot plaz je odnesel za seboj v propad celo vrsto slovenskih uvoznih in izvoznih podjetij, trgovin in obrtnikov ter kmetijskih zadrug. Utrpeli smo budo gmotno, a tudi moralno

FOTO BUMBACA

škodo. Je senca stečaja TKB oplazila tudi Kmečko banko?

Ker o zadevah in ozadjih afere TKB nisem podrobno informiran, se ne bi pri tem zaustavljal. Vendar si upam trditi, da je zlom TKB vplival na našo banko kakor tudi na vse ostale slovenske bančne ustanove. Kmečke banke se je morda nekoliko globlje dotikal zaradi nekaterih neposrednih povezav. Konkretnega ekonomskega učinka pa ni imel, ker se je kritično obdobje Kmečke banke razmeroma pozitivno izteklo. Hud udarec smo seveda utrpeli predvsem na ravni "imidža", to je zunanje podobe o naši poslovni verodostojnosti.

Kakšen je pravzaprav položaj goriškega denarnega zavoda po budih zapletljajih, ki so se začeli v prvi polovici devetdesetih let in privedli do komisarske uprave?

Stanje je vse prej kot urejeno. Rekel bi, da doživljamo kritičen trenutek, ker skupina Caer, ki naj bi nas usmerjala pri preporodu banke, ni odigrala vloge, za katero je bila poklicana. To je gotovo pripomoglo k temu, da razvoj banke ni šel v smer, ki smo si jo zastavili. Nismo bili deležni posebne pozornosti, kar se tiče, recimo, razvoja novih uslug. Zato si je morala banka sama pomagati. Od leta 1996 pa smo le dosegli vrsto uspehov in se uveljavili ne le na krajevni, ampak tudi na mednarodni ravni. Leta 1997 smo tako dobili pravico za izplačevanje pokojnin v trinidesetih državah Evrope, med katerimi tudi v Sloveniji, Hrvaški in Avstriji. Gre za velike denarne vsote, preko 350 mi-

lijard lir letno. Uspelo nam je tako razširiti delokrog Kmečke banke in tudi precej zanesljivo kljubovati konkurenci.

Toda že lani smo si bili na jasnem, da v takšnih razmerah naša nadaljnja pot ne bo lahka, morda celo nemogoča. Na podlagi proračuna za leto 1999 smo ugotovili, da bo banka brez korenitih sprememb začela usihati, ker ji manjka zagona.

Skupina iz Bologne je očitno predstavljala breme.

S tem je povezan problem delničarstva. Teško si je namreč predstavljati in še težje zahtevati, da ima partner s 35% glavnice odločilno besedo za vsako izbiro v banki. Treba je bilo torej rešiti zadevo lastništva: ali omogočiti tistemu, ki ima dejansko moč v banki, da prevzame skrb zanjo, ali pa omogočiti nam, ki imamo še vedno trdno večino v banki, da si izposlujemo večjo pogajalsko moč. V letu 1999 pa se je le zgodilo nekaj prelomnega. Skupina Caer iz Bologne se je v lanskim pomladi tesno povezala z grupacijo Casse Venete, v katero je bila tedaj že vključena Goriška hranilnica. Kmečka banka je predstavljala problem. Grupacija Casse Venete je že nastavila določene načrte skozi Goriško hranilnico. Upošteva jo težo Goriške hranilnice bi mi nastradali in odigrali podrejeno vlogo tudi v naših krajih ali celo povlekli krajši konec. Povod za našo izklopitev iz skupine Caer in iskanje alternativnega pristana so dali člani lani spomladi nastalega Sindikata malih delničarjev Kmečke banke. Zanj smo se zelo potegovali, ker upravni odbor ne more obravnavati zadev z vidika lastništva banke. Potrebovali smo ustreznega sogovornika pri pogajanjih z morebitnimi novimi partnerji. Te stike, ki so potem privedli do uradnih ponudb iz Čedad in Pordenona, so vodili predvsem zastopniki sindikata in omogočili upravnemu odboru, da je začel uradna pogajanja.

Kmečka banka je torej danes v neslovenskih rokah, pri čemer seveda mislimo na njene odločilne dejavnike. Se strinjate, da pomeni to stanje krepak korak nazaj v primerjavi s tem, kar smo kot slovenska narodnostna skupnost imeli prej?

Vsekakor. Katerakoli izguba samostojnosti predstavlja korak nazaj. Zavedati pa se moramo dejanskega stanja Kmečke banke in perspektiv. Banka je ekonomska stvarnost, ki si mora zastavljati zanesljive cilje in jih dosegati. Kmečka banka, kakršna je bila po komisarski upravi, ni bila več kos samostojnemu nastopanju na tržišču. Ko bi na primer manjšina razpolagala s finančnimi rezervami, bi se bila morda stvar razvila drugače. Teško mi je to priznati, saj bi si čustveno želel drugače obravnavati sedanji položaj Kmečke banke, toda kot upravitelj moram skrbeti za interese lastnikov podjetja in te interese usklajevati s splošnimi interesi. Odločitve, ki jih jemljemo v tem času, gredo prav v to smer.

Še letos naj bi se goriški denarni zavod pridružil Čedajski ljudski banki. Bi lahko kaj več povedali

o tem in o načrtih, ki jih ima Kmečka banka, in sicer na krajši in daljši rok? Ali bodo ogrožena že obstoječa delovna mesta pri Kmečki banki?

Še čakamo na sklep osrednje italijanske banke, ki mora pristati na operacijo. Če bo prišlo do združitve s čedajsko banko, ne bo to sploh slaba rešitev. Nasprotno. Nova stvarnost bo Kmečko banko ovrednotila. Odvisno bo predvsem od pristopa naših uslužbencev, katerim smo s to izbiro zagotovili stoodstotno ohranitev delovnih mest, in pa od odziva naših sedanjih in bodočih članov. Dogovarjamo se namreč, da bodo imeli možnost se vključiti v novi zavod ne le sedanji lastniki banke, ampak tudi drugi naši rojaki. Mislim, da bomo skozi to pot lahko še odigrali, čeprav ne več v samostojni obliki, pomembno vlogo na krajevni ravni, a tudi na širšem ozemlju. V prihodnjih mesecih, najkasneje prihodnje leto, bomo prestopili tudi državno mejo in se začeli vključevati v stvarnost naše matice.

Bodo nove razmere še dodatno prizadele slovensko posebnost oz. identiteto Kmečke banke?

Po dogovorih s čedajsko banko se bodo ohranile osnovne značilnosti Kmečke banke, kot je poslovanje v slovenskem jeziku, ohranitev naziva Kmečka banka povsod tam, kjer živijo Slovenci. Morda bomo opravili še korak dlje, ker se bomo kot slovenski zavod uveljavili v krajih, kjer nas doslej še ni bilo, v Kanalski dolini in Benečiji. Določena okenca, ki jih bomo v tistih krajih odprli s pokroviteljstvom čedajske banke, bodo nosila naziv Kmečke banke. V novi banki naj bi imeli odgovorno osebo za sekcijo Kmečke banke, ki bo novi direktor, koordinator tega oddelka. Že res, da se vključujemo v italijansko ustanovo, toda v njenem okviru bo slovenska duša živa. Imeli bomo predstavnike v vodilnih organih banke, predvidena sta dva naša upravitelja, en nadzornik in pa kvalificirana oseba iz Kmečke banke v direkciji banke. Nekoč bo mogoče kdo iz srede slovenskih uslužbencev pokazal primerne sposobnosti in se povzpел v špico banke, na mesto njenega prvega človeka.

Nova banka bo deželnega značaja in se bo razvijala proti vzhodu. Za nami bo finančni velikan Deutsche bank, drugi največji denarni zavod na svetu, ki išče vstop v Slovenijo in ga bo dosegel tudi prek nas. Zato bomo imeli Slovenci primerno težo. Združitve s Kmečko banko in njena uveljavitev pa bosta pomenili za čedajsko banko gotovo ojačitev.

Kako pa poteka postopek zlitja v Čedajsko ljudsko banko?

Že tri mesece se pripravljala razvojni načrt za novo banko, v katerem bo jasno nakazana njena struktura. Banca d'Italia mora dati čedajskemu zavodu dovoljenje, da lahko zaključi operacijo. Ljudska banka bo morala še pred odkupom dela slovenskih delnic Kmečke banke prevzeti paket delnic, katerega lastnik je grupacija Caer. Ko bo te operacije konec, se bo začel postopek za Kmečko banko. Sklicali bomo naše delničarje in jim podrobno razložili takšno izbiro. Predvidoma v drugi polovici marca oziroma na začetku aprila bodo lastniki Kmečke banke poklicani, da se izrečejo o pristopu v čedajsko banko.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU BŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

5. NAVADNA NEDELJA,
"ZA ŽIVLJENJE"

"Mar ni človek najemnik na zemlji?" (Job 7, 1)
 "Velik je naš Gospod in silen v moči" (Ps 147, 5)
 "Vse delam zaradi evangelija" (1 Kor 9, 23)
 "Oznanjal (je) po vsej Galileji in izganjal hude duhove" (Mr 1, 39)

Stasit, mlad fant črno temne polti kakor oljka, z angleško univerzitetno diplomom - vojno je zaključil 1945 v Nemčiji kot oficir - se je rodil v kraljevski družini na Zlati Obali, današnji Gani. Vsaka, še tako zakotna pokrajina, je imela namreč svojega kralja. Spoznal se je z nemškim dekletom, blondinko, ki ga je vpeljala v Kristusov evangelij. Odločil se je za krst. Njegov bodoči svak ga je po temeljiti pripravi obliil s krstno vodo ter ga sprejel v skupnost verujočih. Škof L. Fogar ga je potrdil v veri; pristopil je k prvemu sv. obhajilu. Kmalu zatem sta se cerkveno poročila. Otroka, ki se jima je rodil, sta dala krstiti. Njegov starejši brat, kralj, je bil že prej zahteval, naj se odpove krščanski veri, naj otroka posveti hudici ter ostane zvest tradicionalnemu satanizmu. Toda on je vse to odklanjal. Po krstu otroka pa je kralj kar pobesnel ter napovedal nasilno smrt otroka neke noči ob določeni uri. Toda, glej ga, zlomka: točno ob uri, ki jo je bil napovedal za smrt nečaka, je namesto otroka nenadoma umrl on, kralj.

Spreobrnjenec nam je po svojem krstu in ostalih zakramentih uvajanja v Kristusa pripovedoval, kako pri njih živijo v stalnem strahu pred hudobnimi duhovi ter da ga je prav Kristusova blagovest rešila tega suženjskega strahu.

Mati Cerkev nas uči, naj razlikujemo med obsedenostjo in boleznimi ter drugimi pojavi v zvezi s hudobijo. O tem se lahko poučimo npr. s knjižico znanih teologov W. Kasperja-K. Lehmana *Hudič, demoni, obsedenost* (Mainz 1978) ter J. Ratzingerja *Slovo od hudiča? Dogma in oznanjevanje* (München-Freiburg 1973) 225-234.

Človek se mora že itak spoprijemati z otipljivimi napadi hudobije v svetu, kot so zatiranje, krivice, nasilje, človekova zaverovanost vase, ki vnašajo toliko gorja med ljudi (gl. W. Beinert, LkD Herder 1988, 489). A obenem ne moremo mimo tistega, ki je "Vladar tega sveta" (Jn 12, 31). W. Kasper takole pravi o njem: "Hudič ni osebna pojava, marveč razkrajajoča se nepojava, ki se pervertira v spako; je oseba na način neosebe" (63-LkD-tam). Vendar, naj ga kakorkoli že definiramo, moramo podčrtati, da pravico do vstopa v človekovo srce ima samo Bog-Stvarnik. Še več, Jezus govori tudi nam: "Vaše srce naj se ne vznemirja" (Jn 14, 1). In še: "Vas sem imenoval prijatelje" (Jn 15, 15). Sv. Pavel oznanja: "V (Bogu) živimo, se gibljemo in smo" (Apd 17, 28). V listu Rimljanom podira vse strahove: "Ne smrt ne življenje ne angeli ne poglavarstva ne sedanost ne prihodnost ne moči ne visokost ne globokost ne kakršna druga stvar nas ne bo mogla ločiti od Božje ljubezni v Jezusu Kristusu, našem Gospodu" (Rim 8, 38-39).

Jezus nas nagovarja v množini, ker poudarja, da je naša moč v edinosti z brati. To deluje v nas kot balzam, tolaži in zdravi, ko posameznik čuti npr. v bolezni ali kako drugače tako duševno kakor fizično, da je Bog z njim in v njem po trpinu človeku Jezusu Kristusu (1 Tim 2, 5) in dobri ljudje.

Pri Jobu pride to do izraza z vso silo. Ne žena (Job 2, 9) ne prijatelji ne dojamajo smisla te sile, ki ga je ukleščila v svet počasnega umiranja, ki ga vsega pretrese. Žena ga celo hujška, naj bi preklel Boga. Tudi sam se z Bogom pravda, a ga prizna za nedoumljivega in pravičnega.

Človek lahko veliko trpi zaradi osamljenosti, zaradi dozdevne pozabe celo s strani Boga ali zaradi prepričanja, da je boizen ali kaka druga nesreča posledica osebnega greha. Samo Jezus to lahko zanika in ozdravi tako bolno mišljenje, kot je to pokazal npr. pri sleporojenemu: Jezusovi učenci so ga (Jezusa) namreč vpraševali: "Rabi, kdo je grešil, on ali njegovi starši, da se je rodil slep?" Jezus je odgovoril: "Ni grešil ne on ne njegovi starši, ampak da se na njem razodenejo Božja dela" (Jn 9, 2-3). "Nezaslišana avtoriteta in moč, s katero uči, ustvarjata znamenja nujnega Božjega izvora ob izrednih delih na bolnikih in obsedencih. Bolezni so v takratnem judovstvu imeli za delo hudobnih duhov, ki prebivajo v bolnikih in jih uslužujejo. Zato so Jezusova ozdravljenja boj proti moči hudobije, ki se mora umakniti moči Božjega Sina". (NT, U. Wilkens, 132). Ker je pa Jezus poslan za vse ljudi - Bog namreč "hoče, da bi se vsi ljudje rešili in prišli do spoznanja resnice" (1 Tim 2, 4), "se ne ustavlja samo v enem kraju, marveč mora oznanjati blagovest povsod" (U. Wilkens, tam).

Tudi apostol Pavel se ves posveča delu za odrešenje celega človeka in vseh ljudi (1 Kor 9, 1 nss). Po Jezusovem naročilu in zgledu se nešteto ljudi daruje za bližnjega, ki ga - nas vse - mučijo greh, bolezni, strah in vsakovrstne preizkušnje.

V jubilejnem letu kristjani skupno obnovljamo krstne obljube, se odpovedujemo satanu, grehu, hudobnemu jazu. Ob vstopu skozi glavna vrata oglejske bazilike v nedeljo, 2. aprila letos, bomo peli Bogu slavo: "Dobro je prepevati našemu Bogu, kako prijetno mu je prepevati hvalnico!" (Ps 147, 1). Peli bomo zlasti v vsakdanjem trpljenju, polni zaupanja v Jezusovo moč, ki nas bo tudi obudila v vstajenje.

PODPISAN ODLOK, KI PRIZNAVA ČUDEŽ

PAPEŽ JANEZ XXIII. KMALU BLAŽEN

JURIJ PALJK

V četrtek, 27. januarja, je sv. oče Janez Pavel II. slovesno podpisal listino (dekret Kongregacije za imenovanja svetnikov), s katerim po 35 letih postopka za beatifikacijo Cerkev uradno priznava čudež, ki je bil potreben tudi za "dobrega papeža" Janeza XXIII., da bo dosegel "časoltarja".

Tudi za papeža Angela Roncallija je bil postopek za beatifikacijo dolg in zapleten, saj je za vsakega blaženega potrebno pravno dokazati, da je bil svetniški človek, da je bil tudi sam dejavnik vsaj enega čudeža, za katerega morajo tudi znanstveno dokazati, da se je zgodil: znanstveno zato, ker morajo pri čudežnih ozdravitvah zdravniki potrditi, da je šlo pri čudežu za nerazložljivo ozdravitev, ki je današnja znanost ne more dokazati in opravičiti. Seveda je pri postopku za razglasitev za blaženega še vrsta zapletenih postopkov. Tudi v primeru papeža Janeza XXIII. je bilo torej potrebno dokazati, da so se na njegovo priprošnjo pri Bogu zgodili čudeži.

Sedaj torej čakamo slovesno razglasitev "dobrega papeža" za blaženega, ki bo gotovo na Trgu sv. Petra v Rimu, in sicer v času do 3. septembra letos. Najbolj optimistične napovedi govorijo o tem, da bo sv. oče Janez Pavel II. slovesno razglasitev že v nedeljo, 5. marca letos, a najbrž so to vseeno le pobožne želje, če pa vemo, da nameravajo v Vatikanu slovesno razglasiti za blaženega isti dan kot papeža Janeza XXIII. tudi papeža Pija IX., medtem ko je beatifikacijski postopek za papeža Pija XII. v končni fazi. Dobro obveščeni krogi trdijo, da do razglasitve Pija XII. za blaženega še ne bo prišlo v tem letu.

Postopek za razglasitev papeža Janeza XXIII. za blaženega je trajal natanko toliko časa, kot ga zahteva cerkveno kanonsko pravo, in to predvsem zato, ker je to bil papež, ki je dodobra najprej razrahljal in nato korenito prenovil temelje katoliške Cerkve z drugim vatikanskim koncilom, ko je Cerkev za takratne čase neverjetno temeljito prenovil, vsaj njeno zunanjo in notranjo podobo, in Cerkev spet postavil v korak s časom. Znano je, da so se takoj po njegovi smrti nekateri visoki cerkveni dostojanstveniki, med njimi omenimo vsaj slovitega brazilskega škofa Helderja Camaro, izjemno prizadevali, da bi v najkrajšem času razglasili za blaženega papeža Roncallija, čemur pa se je iz previdnosti uprl papež Pavel VI., ki je želel, da postopek za beatifikacijo papeža Janeza XXIII. teče po ustaljeni praksi. Nobena skrivnost namreč ni, da je pokojni Janez XXIII. s svojimi re-

formami bil tudi znotraj Cerkve deležen nemajhnih kritik in nerazumevanja. Čas pa je pokazal, da je imel prav, ko je Cerkev z II. vatikanskim koncilom prenovil, ji dal nova izhodišča na vedno svežih evangeljskih temeljih.

58-letna sestra Caterina Capitani, ki je po priprošnji Janeza XXIII. čudežno ozdravela od sicer za sodobno medicino neozdravljive bolezni, je bila ob novici, da bo "dobri papež" imenovan za blaženega, vzklila: "Zame je to neizrekljivo veselje, veliko doživetje!" Sestra, ki se je rodila v Potenzi, a že deset let živi v Agrigentu, je sicer tudi povedala, da sama papeža Janeza XXIII. ni nikdar prosila za lastno ozdravitev, a je obenem tudi povedala, da pokojnega papeža prav po svetniško časti in se mu priporoča. Ko je čudežno ozdravela, je bil pri sestri Caterini izrazito ateistični zdravnik, ki svojcem za sestro ni dajal več nobenega upanja. Čudež pa se je zgodil prav pred njegovimi očmi, in sicer 15. septembra 1966, ko se je s. Caterina prebudila čila in zdrava iz nezavesti. Svojcem je takrat zdravnik dejal: "Imenujte ga čudež ali kakorkoli hočete, toda pri ozdravitvi gre za nadnaravno dejanje!"

O novem blaženem papežu Janezu XXIII., katerega smo prek sredstev javnega obveščanja poznali kot izjemno dobrega in milega človeka, je bilo že veliko napisanega in povedanega, morda pa bi bilo prav, da vsaj osvežimo spomin in povemo, da se je rodil 25. novembra 1881, v papeža je bil posvečen 28. oktobra 1958, umrl pa je 3. junija 1963. Govorilo se je, da so ga kardinali na konklavih ime-

novali za papeža zaradi visoke starosti, a tudi takrat se je zares pokazalo, da Sveti Duh zares veje, kjerkoli in kadarkoli hoče, saj so z imenovanjem kardinala Angela Roncallija na mesto Petrovega naslednika visoki cerkveni dostojanstveniki naredili eno najbolj revolucionarnih potez v zgodovini Cerkve. Janez XXIII. je namreč v Cerkvi sami izvedel toliko reform, in to na tako globok način, da si niti največji optimisti niso mogli niti v sanjah misliti, da bo dobrodušni papež zmogel sam in seveda z Božjo pomočjo napraviti toliko sprememb. Pri vsem tem ga je vodila trdna vera v Boga in v priprošnjo Matere Božje. Znan je bil kot dober, izrazito preprost človek, tako da so se tej njegovi preproščini večkrat čudili. Bil je tudi dobrodušen človek in ljubitelj majhnih in preprostih življenjskih dobrot, ki se jim ni odrekal tudi v času svojega načelovanja sveti Cerkvi, saj je bilo znano, da je ob kosilu rad spil dober kozarec vina, rad jedel preprosto kmečko hrano in po obedu tudi kako zakadil. Ljudje so ga imeli radi prav zaradi njegove dobrote, ki mu je naravnost sijala iz oči; šele mnogo let kasneje, po njegovi smrti, so predvsem izobraženci tako v laičnem svetu kot v Cerkvi sami spoznali, da je bil tudi izjemno daljnoviden in preroški vodja Cerkve in nikakršen "vaški župnik", kot je sicer sam sebe zelo rad imenoval. Cerkev je popeljal od zunanjenja in mestoma kričavega blišča k njenemu izviru: Kristusovemu oznanilu, ki se razodeva preprostim, takim ljudem, kakršen je bil tudi sam.

SONČNA PESEM O ČASU

Že kar preveč časa nismo pisali o listu za kulturo mladih, kot piše v podnaslovu revije za mlade dijake in študente, ki nosi zvonec in lep naslov *Sončna pesem*. Revijo izdajajo v Kopru pri Ognjišču, sicer pa ima svoje uredništvo v Ljubljani. Kot rečeno, je *Sončna pesem* namenjena predvsem študentom, ki vanjo tudi pridno pišejo; med njimi je kar nekaj takih, ki bodo po končanem študiju skoraj gotovo zašli tudi v časnikarske vode. Glavna urednica je Irena Kostadinovič, njena pomočnica Martina Zelen, odgovorni urednik pa Tino Mamič, sicer mlada in gonilna sila pri Ognjišču. Prav je, da tudi povemo, da za vedno sveže in sodobno oblikovanje revije skrbi Benjamin Pezdir, medtem ko je duhovni voditelj magister Primož Krečič, duhovnik iz Postojne, ki veliko in dobro dela predvsem z mladimi.

V rokah imamo prvo številko letošnjega, že 16. letnika *Sončne pesmi*, kateri je na pot napisal uvodne misli Tino Mamič. Navadili smo se že, da je vsaka številka uglašena na bilo temo: tokrat je to *Čas-gospodar ali gospodovanje*, dovolj zgornja tema, da skoraj vsakega pritegne. Aleš Maver piše o času kot namišljenem tiranu in o tem, kako danes mladi doživljajo čas, medtem ko pod naslovom *Hitra hrana, hitri avtomobili, hiter seks, pa še vedno nimam časa!* razmišlja o ujetosti v današnji trenutek Blaž Lenarčič. Martina Žnidaršič je pripravila pogovorčke s študenti o tem, čemu ali komu posvečajo mladi največ časa, medtem ko piše Petra Kosec o doživljanju življenjskih mejnikov. O viziji prihodnosti piše Boštjan Udovič, nakar sledi rubrika *Študentski utrip*, medtem ko piše Nataša Kogej o Mileniju v Varšavi, kjer je potekalo mladinsko srečanje. Jernej Kovač in Tatjana Kren sta se pogovorila z voditeljico osrednjega dnevnika na TV Slovenija Manico Janežič. V *Sončni pesmi* so tudi recenzija odmevne knjige *Ilustrirana zgodovina Slovencev* ter predstavitev dveh filmov kot tudi že običajna notna priloga, ki tokrat predstavlja pesem *Moji rojaki* za moški zbor in ansambel, pesem *Pred križanim ljubke Sorli* in *Naceta Duha* ter pesem *Žrtev brez odziva* Primoža Krečiča in Vladimirja Piriha. V *Sončni pesmi* je objavljen tudi pogovor z dirigentom komornega zbora A-ve Andražem Hauptmanom ob 15. obletnici ustanovitve zbora, o kulturi uživalcev drog in o tem, kakšen bi bil svet brez LSD-ja, pa piše Blaž Lenarčič. Tatjana Velikonja piše v rubriki *Mi se imamo radi* o tem, ali je otrok dar ali breme. Bralec bo našel tudi druge zanimive članke, med njimi formativni članek Primoža Krečiča o Božji Besedi in podobi Boga v učlovečenju.

ZUT

POGOVOR / BRAT GIUSEPPE PRIOLI

MED BRATI VOLKOV

DANIJELO DEVETAK

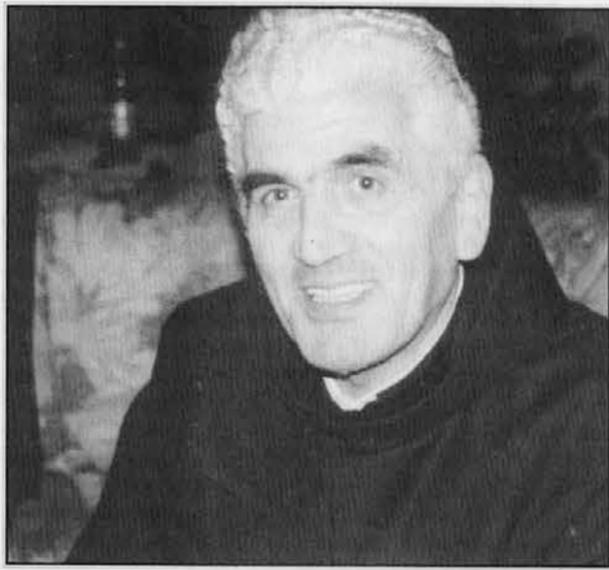
V družbi, ki ne pozna ne razumevanja ne usmiljenja in še ni našla učinkovite poti za prevzgojo zločincev, še velja načelo zob za zob, oko za oko. Plačilo za umor ostaja dosmrtna ječa - moralni umor. "Če 20-letnega mladega, ki je v trenutku brezumnosti prelil kri nedolžnega, kaznuješ z dosmrtno ječo, ga ubiješ." To je pričevanje frančiškana, minoritskega brata, ki že 37 let "roma" v svojem redovniškem oblačilu po italijanskih zaporih. Brat Giuseppe Prioli, ki se je rodil pred 57 leti v pokrajini Verone, je pravi pionir med prostovoljci v ječah. Njegovo poslanstvo? Biti brat vsem, tudi tistim, ki jih dobromisleči pogosto imenujemo zveri, pošasti, ker so umorili sočloveka. Njegovi najdražji bratje so prav dosmrtni jetniki, saj "zdravnika ne potrebujejo zdravi"... Dejanj krvočnih morilcev nikakor noče opravičevati, ampak jih kvečjemu skuša razumeti; vsako osebo želi brez predsodkov poslušati in sprejemati. Moč za to posebno poslanstvo mu daje Tisti, ki je stal pred Pilatom in je nemo poslušal razjarjeno množico: "Križaj ga! Križaj ga!" Brat Beppe nerad pridiga s prižnice, rajši živi v tišini proti toku, pa čeprav zbujajo v marsikomu neznanje, če že ne pohujšanja. Mnogo svetniških likov so imeli sodobniki sicer za nore; on se le ponižno nasmehe in hodi naprej svojo pot, prepričan, da je vsakdo, tudi najrevnejši izmed revnih, zadnji izmed zadnjih v celici zapora, Božji sin in kot tak absolutna vrednota. Brez strahu in z odprtim srcem išče pot do sodobnih "volkov" in jim govori o upanju, resnici in ljubezni. Prav tako, kot je šel po znani anekdoti sv. Frančiška Asiškega naproti krvočnemu volku in ga spravil s prebivalci mesta Gubbio.

Da bi pomagali ljudem se znova postaviti na noge in zaživeti, se ne bojite si "umazati roke". Kaj vam to pomeni?

To mi pomeni biti pozoren do oseb, ki jih srečujem, jih poslušati, iti preko predsodkov. Ni mi všeč misliti, da si "mažem roke"; rajši razmišljam o tem, da potrebim ponujam roko v želji, da bi jih podprl. Srečanje z njimi je zame veliko bogastvo. Zanje sem prepogosto edina priložnost stika s svetom, z mano se čutijo svobodno govoriti in komunicirati. Sami sprašujejo po meni, me iščejo. Prav je, da sem jim na razpolago bodisi kot posameznik bodisi kot glasnik vsedržavnega združenja prostovoljcev Bratstvo, ki je nastalo pred dobrimi 30 leti.

O zapornikih pravite, da so bili vaši učitelji. Kaj so vas naučili?

Dali so mi veliko nasvetov, kako naj se jim približam in jih poslušam. V pogovorih

skupaj vidimo, kaj lahko naredimo za njihovo dobro. Pogosto so mi tudi pokazali na katerega izmed drugih jetnikov, ki je posebno potreben človeškega stika in potrebuje nekoga, ki bi mu prisluhnil. To so zame velika pričevanja. Mnogi zaporniki nimajo namreč prav nikogar, s katerim bi se pogovorili in ki bi mu lahko zaupali, in si zato izredno želijo, da bi jih kdo poslušal. Ko sem komaj dvajsetleten prvič stopil v ječo, sem bil popolnoma "razorožen", nisem vedel, kako naj se jetnikom približam, tudi zato, ker sem se znašel pred zelo težkimi primeri. Čutil pa sem, da me sami podpirajo s svojimi koristnimi nasveti. Več težav kot z njimi sem imel v ječah kvečjemu z nekaterimi kaplani.

Pravite, da ste po obdobju osebne krize odkrili svojo posebno poklicanost prav v zaporu...

Na začetku sem mislil, da lahko opravlja tako poslanstvo samo duhovnik, a sem le spoznal, da se motim. Prav vsakdo lahko naredi veliko dobrega kot prostovoljec v zaporih. Ne samo jaz, ki sem redovniški brat, ampak tudi laiki. To je bilo odločilno spoznanje za mojo poklicanost, ki je tako postala prava življenjska izbira. Kot svobodni človek se hočem posvečati jetnikom, da bi jih osvobodil. Najprej pa moram biti svobodni v sebi, da jim lahko ponudim pravo svobodo. Lahko rečem, da sem v zaporu našel svojo družino, moja družina so jetniki. Priznati moram, da pogosto diham bolje v ječi kot zunaj, kajti med njimi najdem ljudi, ki me poslušajo, mi svetujejo, se z njimi lahko soočam. V zapore ne zahajam, da bi tam pridigal in delil odvezo; sedim ob jetnikih in jih poslušam. Sami so me tudi pregovorili, naj ustanovim združenje, kajti ljudi, ki potrebujejo človeka, ki bi jih poslušal, je v zaporih ogromno. Združenje Bratstvo je tako nastalo na pobudo samih jetnikov, zlasti dosmrtnih, ne pa frančiškanov.

Ste kdaj naleteli na jetnika, ki je zavrnil vaše oznanilo upanja?

Ne, kvečjemu sem srečal kakšen problem s političnimi jetniki, a tudi njim sem ostal blizu. Želim ostati svobodni, enak z vsemi, zmožen poslušati vsakogar, tudi ljudi drugačnih političnih in verskih prepričanj. V tem duhu nisem nikdar srečal nikogar, ki bi zavrnil srečanje ali pogovor z mano. Sicer ne zahtevam, da bi vsi govorili z mano. Vedo pa, da sem jim na razpolago, da za mano stojijo združenje, skupnost, ki jim želi pomagati. Združenje mi daje tudi moč in priložnost, da svoje delo redno preverjam.

Ali ste v 37 letih prostovoljnega dela v zaporih videli kake spremembe v sistemu italijanskih ječ?

Obstaja želja po spremembi, obstajajo pa tudi ovire, ki mečejo polena pod noge prostovoljcem. Sistem se sicer odpira, toda v primeru skesancev, t.i. sodelavcev s pravico in mafijskih jetnikov, imamo prostovoljci "zavezane" roke, saj se ne moremo srečevati z njimi, kar pa je po mojem zgrešeno. Nekateri direktorji cenijo strokovno pripravljene prostovoljce, za nekatere pa smo naravnost moteč element. Z ene strani jim pridemo prav, saj pogosto opravljamo delo nekaterih tamkajšnjih uslužbencev; z druge strani pa jim delamo preglavice, saj vsakokrat sprožimo nekaj gibanja.

Kakšen smisel ima življenje dosmrtnega jetnika, človeka, ki ve, da bo preživel vse svoje dneve v celici? Je mogoče biti s takim življenjem umirjeni in srečni?

Težko je, če ni nikogar, ki bi ti dal upati. Če kdo misli, da je zanj zapor kazni brez konca, je normalno pomisliti na samomor. Zato je potrebno dati jetniku upanje. On bo potem živel prav zaradi tega upanja...

...upanja v kaj?

Gre za upanje, čeprav zelo oddaljeno, da bo prej ali slej izpuščen, da bo nekdanji spet zadihal kot svobodni človek. Če sprejme to upanje, se potem začne zanj dolga pot popravila škode, da zopet zaživi, spravljen s sabo in z drugimi, skratka: odre-

šen. Gorje nam, če jetnikom ne nudimo tega upanja! Srh me prešine, ko se najdem pred 20-letnim mladeničem, ki so mu naložili 30 let ječe. Kaj naj mu povem? Če mu odvzamete upanje v odrešitev, ga umorite. Zato moramo zapornike vzgajati k resnici, k razmišljanju in k popravilu škode. In tedaj bodo sprejeli zapor v drugačnem duhu.

Veliko časa in naporov posvečate mladim. Zakaj iščejo, po vašem mnenju, rešitve v stvarih, ki ne morejo rešiti ničesar?

Po mojem je glavni problem ta, da želijo imeti vse takoj. Kadar noro hitijo, ne da bi znali najti smisla vsaki stvari, ki jo dosežejo, prehitvajo čase. Pri dvajsetih letih so že izkusili vse. Vsaka stvar pa ima svoj čas. Danes se zdi, da je bistvo odnosa med starši in otroki dajanje. Prav to je verjetno velika napaka. Kdor prehitva čas, ne bo nikdar srečen s stvarmi, ki jih ima, ker se ne zaveda njihovega pomena; ostal bo nezadovoljen in postal bo sposoben izvesti tudi skrajna dejanja. Golo posedovanje stvari ne more utešiti notranje ječe. Ali je nujno, da imajo 18-letni mladi avtomobil? Da imajo 13-15-letniki prenosni telefonček? Danes se ljudje ne pogovarjajo več iz oči v oči, ampak prek telefona...

Zdi se torej, da s starši nekaj ne gre. Kako in kje naj se izučijo, da bi dobro opravljali svojo odgovorno nalogo?

Mislil, da sem v petnajstih letih vodenja skupnosti mladih jetnikov razumel vlogo staršev; ta ni lahka, je pa možna, zlasti če ne ostanejo izolirani. Mislil, da starši potrebujejo podporo in nasvete drugih. To bi jim lahko nudila krščanska oziroma župnijska skupnost, v kateri živijo. Tudi starši morajo znati vprašati pomoč. Pomembno je, da se z drugimi starši pogovarjajo, srečujejo, soočajo. Iz izkušnje drugih se lahko veliko naučijo. Žal pa marsikdo razume, da ima otroka, ko je že prepozno, ko se ta predaja mamilo ali je že v ječi. Odrasli imajo čas za vse, ne pa za lastne otroke; glavno, kar primanjkuje, je komunikacija. Pogosto pravim mladim: "Ustavi očeta in mu reci, naj si vzame čas zate!" To je pomembno znamenje za mladega človeka: oče ima čas zame.

Kakšna je krščanska skupnost, ki jo sanjate?

Sanjam krščansko skupnost, ki je kot velika družina, v kateri so pozorne in razpoložljive osebe, pripravljene poslušati vsakogar, oporne točke za osebo, ki ima težave, ki potrebuje nekoga, s komer bi se zaupno pogovoril, ki bi mu kaj razjasnil. Ko bi bila vsaka krščanska ali župnijska skupnost kot velika družina, bi bilo gotovo tudi več komunikacije med ljudmi. Kajti prav to je problem današnje družbe in današnjih družin, v katerih žal prevečkrat vlada tišina. In iz nje se rojevajo tragedije.

SVETNIK TEDNA

11. FEBRUAR

SILVESTER ČUK

LURŠKA MATI BOŽJA

Tisto, kar je Bog hotel človeku povedati o sebi in o odrešenju človeštva, imenujemo razodetje. Ločimo javno in zasebno ali posebno razodetje. Javno je tisto, ki je obvezno za vso Cerkev in prek nje za vse človeštvo vseh časov. To je doseglo višek v Jezusu Kristusu, končalo pa se je s smrtjo zadnjega apostola. Vsa poznejša razodetja, katerih pristanost je dokazana, pa niso namenjena vsej Cerkvi, včasih blagru Cerkve v določenih zgodovinskih okoliščinah. Tem razodetjem pravimo zasebna. Osebe, ki so takega razodetja deležne, so ga dolžne sprejeti, če so o njegovem dejstvu prepričane z živo vero, drugi pa ravnajo pametno, če ga sprejmejo, potem ko ga je Cerkev potrdila. Med taka zasebna razodetja spadajo tudi prikazovanja Matere božje pastirici Bernardki Soubirous v Lurdu leta 1858.

Cerkev jih je potrdila in na današnji dan, na obletnico prvega prikazanja, obhaja spomin lurške Matere božje. 11. februarja 1858 je šla štirinajstletna Bernardka s sestro in sosedo nabirat drva k rečici Gave. Bernardka je zaostala, ko si je sezula nogavice, da bi prebredla vodo. Bila je pred votlino in v njej je zagledala čudovito lepo gospo v belem, ki jo je smehlajaje povabila naprej in skupaj sta molili rožni venec. Prijateljci nista nič videli. Po treh dneh je Bernardka z nekaj dekleti spet šla k votlini in gospa, ki se ji je spet prikazala, je z njo govorila v lurškem narečju, ki je mešanica španščine in francoščine. Rekla ji je, naj prihaja naslednjih petnajst dni vsak dan k votlini. Doma so ji strogo branili, tudi mestne oblasti so ji hotele preprečiti prihod k votlini. "Obljubila sem Gospe!" je dejala Bernardka in prihajala vsak dan. Zbiralo se je vedno več pobožnih gledalcev in radovednežev. Pri prikazanju 24. februarja je Gospa naročila Bernardki: "Pokora! Molite za spreobrnjenje grešnikov!" Naslednji dan ji je velela, naj gre pit vodo iz majhne luže blizu votline. Ker vode ni mogla zajeti, je začela kopati z rokami in iz zemlje je privrel studenec, ki teče še danes in ob katerem so že mnogi bolniki dobili zdravje, ko so se v tej vodi, speljani v kopeli, umili.

Ko je 2. marca Gospa naročila Bernardki, naj duhovnikom sporoči, da nad votlino sezidajo kapelo in naj ljudje tja romajo v procesiji, si je nakopala jezo domačega župnika. Ta je postavil pogoj: zidali bomo, če Gospa pove svoje ime in če stori, da vzcveti rožni grm pod votlino. Drugega pogoja ni izpolnila, svoje ime pa je povedala med prikazanjem 25. marca. Dejala je: "Brezmadežno spočetje sem!" Tako je potrdila versko resnico, ki jo je štiri leta prej razglasil papež Pij IX. Sledili sta še dve prikazanja: 7. aprila in 16. julija.

Štiri leta kasneje je Cerkev po natančni in strogi preiskavi potrdila nadnaravni značaj teh prikazovanj. Takrat je bila Bernardka varovanka redovnic v Lurdu. Leta 1866 se je udeležila posvetitve oltarjev v spodnji cerkvi nad votlino, potem pa je odšla v samostan usmiljenj v Nevers v osrednji Franciji, kjer je z ljubeznijo stregla bolnikom vse do svoje smrti 16. aprila 1879. Leta 1933 je bila razglašena za svetnico. Lurd je že sto trideset let kraj molitve in milosti, ki ga vsako leto obiše na milijone romarjev.

V MARIJANIŠČU NA OPČINAH

TEČAJ ZA ZAROČENCE

Živimo v času, ki družini ni naklonjen. Naša narodna manjšina to že čuti. Manj družin, manj življenja in hromljenje narodne skupnosti. Cerkev je bila v vseh časih, posebno v kritičnih trenutkih, blizu svojemu narodu. Z oblikovanjem novih družin v zdravestni in zdrave skupnosti, ki so kos sprejetim nalogam, želi Cerkev graditi bolj humano in bolj srečno družbo. Družina kot topel dom in kraj ljubezni je za vsakega človeka velik projekt, za otroka pa največji dar, ki ga lahko dobi v življenju. Vanj je potrebno vložiti mnogo truda in napore. Družina se ne ustvarja avtomatično. Le zrele in odgovorne osebe, ki so prerasle ožek krog egocentričnosti, lahko gradijo nove skupnosti, ki v sebi nosijo ljubezen in moč posredovanja novega življenja.

Vsaka priprava na to življenjsko odločitev bo nosil-

cem novih družin v veliko pomoč. V ta namen bo v Marijanišču pod okriljem Duhovske zveze in vodstvom salezijancev vsakoletni tečaj za zaročence. To je trenutno tudi edini tečaj v zamejstvu v slovenskem jeziku.

Vsebinske in medicinske ter pogovori z zakonci.

Poleg vsebinske obogatitve rastejo tudi nova poznanstva ali pa se po dolgem času spet srečajo nekdanji sošolci ali prijatelji, zdaj vsi na isti skupni življenjski poti.

Tečaj je potekal zadnja leta vedno v zimskem času. Prvo srečanje bo letos v sredo, 9. februarja. Vseh srečanj bo šest in se bodo vrstila vsako sredo vse do sredine marca. Začetek vsakega srečanja je ob 20.30 v prostorih Marijanišča na Opčinah pri Trstu.

PREŠERNOVA PROSLAVA
V TRSTU IN GORICI

PESMI IN PLESI "Z GORICE NA ODER"

O srednje slovenske kulturne organizacije ljubiteljske kulture v Italiji pripravljajo ob dnevu slovenske kulture osrednjo Prešernovo proslavo, ki bo v nedeljo, 6. februarja, ob 17. uri v Kulturnem domu v Trstu, v torek, na sam praznični dan, 8. februarja, ob 20.30 pa v Kulturnem domu v Gorici.

Prireditelji Slovenska prosveta iz Trsta, Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici in Zveza slovenskih kulturnih društev v Italiji so si za letošnji praznik slovenske kulture zamislili poseben splet ljudske in učene kulture, ki so mu dali naslov *Z gorice na oder*. Gre za poseben prikaz oz. potovanje skozi ljudsko glasbo slovenskih pokrajin ob naši zahodni meji od Kanalske doline do Istre. Številni izvajalci, pevske skupine, zbori in godci, bodo prikazali pesmi in ples iz Kanalske doline, Terske doline, Režije, Nadiške doline, Goriške, Tržaškega krasa, Brega in Istre. Spored je izbral in ga povezal znani slovenski glasbenik in zbiratelj ljudskega blaga akademik prof. Pavle Merku.

Prireditelji so prireditvi dali naslov *Z gorice na oder*, ker so se na gorici sredi vasi pod lipo skozi stoletja zbirali vaški fantje in tam zapeli ali tudi zagodli domačo vižo. Odrsko postavitev prireditve bo oskrbel režiser Igor Cvetko, pri izvedbi ljudskih pesmi in plesov pa bodo sodelovale skupine iz vse naše dežele.

Velika prireditev predstavlja pravo potovanje skozi ljudsko glasbo slovenskih pokrajin ob zahodni meji, zato vabimo vse, da se proslava v Gorici in Trstu udeležijo. Na potovanju nas bo vodil, kot rečeno, prof. Pavle Merku, na obeh prireditvah pa si bomo lahko ogledali razstavi, ki ju je pripravila Etnološka skupina NSK. Prikazani bodo stari primerki ljudskih glasbil.

S 3. STRANI

OB PREŠERNOVEM DNEVU 2000

Svetlo točko pomeni bližnje odprtje nove stavbe Goriške knjižnice Franceta Bevka v Novi Gorici, ki je tako končno dobila skupno streho in bo nemoteno delovala v korist bralcev v mestu in okolici, pa tudi v zamejstvu.

Če primerjamo kulturno dogajanje v obeh sosednjih mestih, Gorici in Novi Gorici, opažamo raznoliko ponudbo tako na področju glasbe, gledališke in likovne umetnosti kot tudi v knjižni ustvarjalnosti. Tukajšnji prebivalci so že v veliki meri uresničili, tudi mimo uradne politike in kulture, evropsko vizijo sožitja različnih narodov in kultur, kakor je dokazala npr. dobro obiskana predstavitev dvojezične slovensko-italijanske antologije pesmi Jurija Paljka prejšnji teden v Gorici. Podobne težnje opažamo tudi na cerkvenem področju, saj obe sosednji škofiji, goriška in koprška, že daljšo dobo vsako leto organizirata skupno romanje na Sveto goro v prisotnosti obeh škofov in ob živem sodelovanju vernikov obeh narodnosti.

Ne nazadnje tudi bližnja tisočletnica prve omembe Gorice v pisanih virih (1001-2001) ponuja obilo možnosti, da tukajšnja raznolika obmejna stvarnost z avtohtono slovensko komponento pride do pravičnega in uravnoveženega ovrednotenja.

KULTURA ŽIVLJENJA, KULTURA PRIHODNOSTI

V mesecu februarju bomo Slovenci vsepovsod, kjer živimo - raztreseni po svetu, v evropskih prestolnicah, v zakotnih vasi, v zdomstvu, zamejstvu in matični Sloveniji tako ali drugače proslavljali dan slovenske kulture. V letu 2000, ki so ga proglasili za Prešernovo leto, obhajamo 200. obletnico rojstva dveh velikov duha, ki sta s svojim delom postavila koordinate vrednostnemu sistemu slovenstva. To sta Prešeren in Slomšek: Slomšek nas je s svojim pastoralnim in pedagoškim delom umestil v krog versko in nacionalno prebujenih narodov, Prešeren pa nas je svojim pesniškim opusom umestil v skupni evropski kulturni prostor. Oba sta že zdavna zaslužila neizmerno moč in veljavo slovenske besede v času, ki ji ni bil naklonjen in ko ji je bilo treba si utirati pot med Scilo asimilacijskega pritiska in Karibdo ilirizma in pritlehnege nacionalnega brezhrbteničarstva.

Po dveh stoletjih lahko ugotovljamo neprecenljivo vrednost njihovih kulturnih, umetniških, jezikovnih in narodnostnih naporov, obenem pa

se lahko zavedamo, kako nas Slovence novi čas postavlja pred nove izzive in preizkušnje. Še vedno smo med klavir in nakovalom potujčevanja in jezikovne nezavednosti. Pogosto se sprašujemo, kakšna bo naša prihodnost, a vendar menim, da jo ustvarjamo sami tako, kot si je želimo. Mnogi pogosto pozabljajo na težke čase, skozi katere so se morali prebiti naši predniki v vojnah in v zadušajočih lovkah fašizma.

In če so naši veliki možje in žene, ki se jih spominjamo na proslavah in prireditvah s petjem, govori, recitacijami in dramskimi prizori, žrtvovali svojo individualno usodo za narodno preživetje, bomo verjetno tudi v času, v katerem imamo več notranjih sovražnikov kot zunanjih, marsikaj zmogli.

Med notranje sovražnike štejem jezikovno malomarnost in pristajanje na rabo vsakovrstnih tujk, zgodnje uvajanje italijanščine v slovenske vrtnice, potrošniško in malikovalsko oboževanje tujega, nacionalno mlahavost in nezavednost, pa tudi življenjsko malodušnost in apatijo.

MAJDA ARTAČ STURMAN

Marsikateri pisec je v zadnjem času, posebno v času predpisov v slovenske šole, opozoril na problem demografskega upadanja in krhkosti družinske institucije. S temi problemi bi se morali bolj odkrito in načrtno spopasti in jih reševati v konstruktivni viziji prihodnosti.

Nedvomno ne bomo mogli ohraniti svojega položaja brez slovenskih šol, ki jih je čedalje manj. Tudi vsakršno poudarjanje kriterija kvalitete, ki naj nadomesti kriterij kvantitete, je dolgoročno nesmiselno.

Prihodnost kulture dojemam v smislu generacijskega prenavljanja, novega generacijskega priliva. Namesto deklarativnih govorov o kulturnih pridobitvah prejšnjih stoletij, o čudoviti zvočnosti Prešernovih poezij, o mojstrstvu Sonetnega venca več vere v življenje in v mlade rodove, ki prinašajo svežino smeha, svežino idej in klic po prenovi. Kaj je lepšega kot dojenčkov nasmeh, kaj je lepšega, kot so njegovi prvi koraki, njegove

prve besede? Kaj je lepšega kot mladostno navdušenje za idejo, ideal?

Navsezadnje pa je res, da se tudi pri nas v zamejstvu zadnje čase iz nje po spremembah, po novi kulturi življenja nekaj spreminja. V tem pričanju me med drugim potrjuje nastajanje novih skupin, ki se porajajo kot znanilke novih pogledov na našo stvarnost in si prizadevajo prevetriti zatohlost družbenega in kulturnega življenja, ki bi moralo steči po novih tirnicah, da ne zaide v slepo ulico. V prejšnjih mesecih se je na Goriškem nekaj prijateljskih družin zbralo v Skupnost družin Sončnica, v Rojano je peščica mladih navdušencev osnovala športno-kulturno društvo Rojanski Krpan, na Tržaškem se je uradno ustanovilo Združenje kmečkih in podeželskih žena. V ospredju vseh je predvsem želja po odkrivanju novih razsežnosti družbenega in kulturnega življenja v zamejstvu, želja po kvalitativni medsebojni odnosov, želja po krepitvi individualne, stanovske in narodne zavesti.

Navdušeni in upanja polni mladi fantje in dekleta, žene in možje so največji porok prihodnosti. Ohranjanje kulturne dediščine, pozivljanje kulturnega izročila, krepitev narodne identitete in samopodobe se zagotovo pretakajo le skozi življenjsko navdušenje in upanje v novi dan.

ODPRTJE 8. FEBRUARJA

NOVA ZGRADBA KNJIŽNICE FRANCETA BEVKA

Na prostoru med občinskim poslopijem, Primorskim dramskim gledališčem in Pokrajinskim arhivom v Novi Gorici bodo v torek, 8. februarja, ob 19. uri, v počastitev slovenskega kulturnega praznika, slovesno odprli novo zgradbo Goriške knjižnice Franceta Bevka. Gre za največji dosežek v slovenski kulturi v zadnjih letih. Novi prostori knjižnice obsegajo 4.569 m², vanje pa so preselili okrog 287 tisoč knjig iz treh oddelkov, ki so morali doslej gostovati na petih začasnih mestih na območju Nove Gorice in v Solkanu. Zgradba je po načelih teoretika sodobne knjižnične informatike, Indijca Ranganathana, zasnoval arhitekt Vojteh Ravnikar s skupino strokovnjakov. Goriška knjižnica bo vključena v internet ter bo svoje storitve nudila brez prostorskih in časovnih omejitev. Odpravljen bo koncept t.i. klasične knjižnice, ki ga bo nadomestila t.i. virtualna knjižnica. S tem bo Nova Gorica lahko še bolj utrdila svojo obmejno in čezmejno vlogo v kulturi. V investicijskem programu novega objekta je zapisano, "da bo nova zgradba Goriške knjižnice Franceta Bevka zadostovala potrebam najmanj za 20 let, torej približno do leta 2020. Odslej bo slovenskim knjižnicam na območju Gorice in v videmski pokrajini lahko zagotavljala še boljše svetovanje in strokovno pomoč, ter jim tudi v prihodnje posredovala knjige in drugo knjižnično gradivo, ki prihaja kot pomoč od Slovenije."

Novo poslopije knjižnice bodo odprli s slovesnostjo, ki se bo začela ob 19. uri v dvorani Primorskega dramskega gledališča. Ob dogodku bo imel govor predsednik slovenske vlade Janez Drnovšek. Vedno v torek, 8. februarja, pa bo ob 18. uri posebna proslava ob slovenskem kulturnem prazniku, tudi v dvorani Primorskega dramskega gledališča. Besedo k prazniku bo podal Jožef Školč, minister za kulturo.

M.

NOVA PREMIERA DRAMSKEGA ODSEKA PD ŠTANDREŽ

ŽGEČKLJIV HUMOR SODOBNE KOMEDIJE

IVA KORŠIČ

Tudi v letošnji sezoni so štandrediški komedijanti oz. njihov umetniški vodja režiser Emil Aberšek, že dvaindvajset let zvesti sooblikovalec delovanja dramske skupine Prosvetnega društva Štandrež, imeli srečno roko pri izbiri dramskega besedila za svojo novo odrsko uprizoritev. Varno so gledalce popeljali iz ameriške življenjske stvarnosti, ki so jim jo približali v lanski sezoni z izvedbo dela Neila Simona *Zares čuden par*, naravnost na trdnj domača tla s komedijo *Poročil se bom s svojo ženo* sodobnega slovenskega pisca Marjana Marince. S premišljenim, pestrim sprehajanjem od enega komediografa do drugega, od klasičnih (pred Simonom je bil na vrsti Moliere) do sodobnih dramskih ponudb, je štandrediška skupina na svoji 35 let dolgi poti neprekinjenega odrskega delovanja ubrala najboljšo smer za učinkovito gledališko poustvarjanje in s tem tudi prisilila svoje igralce, da so uprli pogled v različne gledališke realnosti, s tem pa posredno pospešila rast skupine, ki je v zadnjem času s trdim delom dosegla sam vrh amaterskih gledališč.

V letošnji postavitvi so se "stebri" dramske družine umaknili nekoliko v ozadje in pustili, da so mladi zasedli glavne vloge. Ta izziv so mlajši igralci sprejeli z veseljem in zdravo ambicijo. Resno in preudarno so se pripravljali na odrsko srečanje z gledalci, ki je bilo izredno prisrčno in odzivno tako na premieri v soboto, 29.

januarja, kot na nedeljski popoldanski ponovitvi v prepolni župnijski dvorani Anton Gregorčič.

Predstava ima vseskozi dober notranji ritem in režiser je vloge porazdelil zelo posrečeno. Mladi izvajalci so z njegovo pomočjo in nasveti strokovnega sodelavca, igralca PDG Janeza Starine, dokaj spretno označili značajske poteze protagonistov in v dialogih poudarili smešnost ključnih trenutkov. Ker je vsebina čisto vsakdanja - hude težave mladih zakoncev pri iskanju stanovanja, prepriji zaradi vsakodnevnih malenkosti, navad zakonskega sopotnika -, v njej zlahka prepoznamo smešno plat naših nerodnosti in neumnih zdradic, ki se večkrat porodijo iz nesporazumov, in se jim prešerno nasmejemo.

Mlad zakonski par, ki zaradi vzajemne trme vztraja pri ločitvi, čeprav je vsem dobro jasno, da ob tem trpita oba, sta posebeila Marko Tabaj in Federica Bello. Tabaj je z vlogo Janeza napravil viden korak naprej v odrskem podajanju, kajti bil je bolj sproščen in samozavesten pri oblikovanju zuppanega lika. Federica Bello je ob njem odločno zaigrala užaljeno, jezno, užaloščeno in končno pomirjeno ženo Mileno, ki sprevidi, kako otročeje je bilo njuno početje. Vanja Bastiani je bila prepričljiva v vlogi spogledljive Irene, ki si ne pomišlja omrežiti prijateljičinega moža. Cristian Benedetti se kot "svetovljan" Miha ni povsem mogel otresti statične drže, ki se tako

rada prilepi na kožo ljubiteljskih igralcev. Zelo prisrčen pa je bil David Vintin kot Vili, nerodni in izredno sramežljivi Milenin prijatelj, ki je ob vsaki stvari "zelo vesel in vzradoščen". Danjela Puia je imela prvič vlogo energične, samostojne ženske, ki dobro pozna življenjske stiske, stoji na sinovi strani, a se zna postaviti tudi v bran svoje mlade snahe. Gotovo je to njen odrsko najboljše izdelani lik. Omenjeni mladi igralci so se skladno ujemali z izkušeni veterani. Marko Brajnik je živahno in z dobršno mero humorja odigral vlogo Mileninega očeta Poldeta, ki je dobro poučen o zakonskih težavah, saj je bil že trikrat poročen. Ob vsakem svojem kratkem, a domiselno duhovitem posegu v dogajanje je nezadržljivo smeh vzbudila Majda Zavadlav kot oderuška Pepica, gospodinja, ki bi rada iztržila od svojih najemnikov in preštevilnih "podnajemnikov" čim več denarja za ne ravno udobno sobico, ker so "pač taki časi in cene poskočijo hop iz dneva v dan". S svojo prisotnostjo je čisto ob koncu napolnil oder Božidar Tabaj kot neznanec, jokavi in jecljavi slikar, ki ga je žena nagnala od doma. Z opisom svojih družinskih preprirov pomaga mlademu paru spregledati muhavosti.

Prizorišče ostaja skozi celotno igro v bistvu nespremenjeno; kot si ga je zamislil režiser, sta ga uresničila Joško in Franko Kogoj. Za glasbeno kuliso je poskrbel Martin Tomsig. Igralci so med izvajanjem lahko računali na natančnost šepetalke Marinke Leban. Pri tem naj zabeležimo pripombo: včasih se jim primeri, da se pri skrbni pažnji na pravilno kretnjo in gib spozabijo in uide jim kakšen slovnični spodrsrljak, ki ga pozorno uho zazna kot moteči element. Mimo tega pa je predstava popolnoma uspeša.

Vsi tisti, ki komedije niso še videli, ker so pač "zmanjkali" sedeži in celo stojišča v štandrediški župnijski dvorani, naj se potolažijo, saj bo v kratkem prišla na oder Kulturnega centra Lojze Bratuž.

POSVET O LAVU ČERMELJU

ZNANSTVENIK IN RODOLJUB

IVAN ŽERJAL

Številno občinstvo, ki je v petek, 28. januarja, napolnilo Gregorčičevo dvorano v Trstu, kjer je bil posvet ob 20-letnici smrti dr. Lavo Čermelja, je potrdilo, da je spomin na tega velikega človeka še vedno zelo živ.

Narodna in študijska knjižnica in Društvo slovenskih naravoslovcev in

skušal približati znanost (zlasti fiziko) širšemu krogu ljudi, saj mu je bila popularizacija znanosti takorekoč v krvi. Sem spada tudi njegovo dolgoletno urejevanje priljubljene revije *Proteus*.

Dr. Lavo Čermelj je izhajal prav z družbenega dna, zato je bil samostojen, ponosen, samozavesten, logičen in trmast. Sicer vedno korekten in vljuden, je vedno ohranjal določeno di-

tehnikov Tone Penko iz Trsta ter Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij TIGR Primorske so si namreč pridili posvet na temo *Lavo Čermelj - Življenje in delo*, da bi prikazali čim bolj popoln oris lika dr. Čermelja, ki je sicer bolj znan po svojem narodnoobrambnem delovanju v času italijanskega fašističnega zatiranja primorskih Slovencev in Hrvatov, a ki je ravno tako veliko zaslužen za razvoj slovenske znanosti in za njeno približanje širokemu krogu ljudi. O dr. Čermelju so na posvetu, ki ga je vodila Lida Debeljak-Turk, spregovorili univerzitetna profesorja Janez Strnad, ki je govoril o Lavu Čermelju kot fiziku, in Tone Wraber, ki je Čermelja orisal kot urednika revije *Proteus*, za njima pa še zgodovinar Boris M. Gombač, ki je govoril na temo *Narodno-politično delo Lavo Čermelja*, Tatjana Rejec, ki je Lavo Čermelja predstavila s človeškega vidika, na koncu pa še zgodovinarica Nadja Maganja, ki je spregovorila o bivšem tržaškem škofu Santinu in njegovem odnosu do Slovencev in Hrvatov.

Kot je izhajalo iz posegov, dr. Lavo Čermelj ni bil tigrovec, ilegalec ali revolucionar. Bil je čist znanstvenik, ki pa se je moral odločiti med ugledno univerzitetno kariero, ki se mu je ponujala, in narodnoobrambnim delom. Spričo italijanskega zatiranja Slovencev in Hrvatov se je odločil za drugo opcijo, ker se mu je v tistem trenutku upravičeno zdela primernejša in pravičnejša. Tudi v tem primeru pa je bil njegov pristop do dela znanstven. Zbiral je vsakovrstno gradivo in dokaze o fašističnem zatiranju, o položaju primorskih Slovencev in Hrvatov v okviru takratne italijanske države, pisal publikacije, predaval in bil pravi svetilnik za primorske emigrante v kraljevini Jugoslaviji. Zato ga je fašistično posebno sodišče na drugem tržaškem procesu obsodilo na smrt, kazen pa so mu potem spremenili v dosmrtno ječo. Razprave in publikacije o položaju Slovencev in Hrvatov pod Italijo je pisal tako pred drugo svetovno vojno kot tudi po njej, ko je v dveh izdajah izšla njegova knjiga o tržaškem škofu Santinu. V njej dokazuje Santinovo napačno pojmovanje katoliškega univerzalizma in njegovo prežetost z vizijo t.i. "romanizirane" Cerkev, kar se je izražalo v zapostavljanju slovenskega in hrvaškega jezika, v preganjanju slovenskih semeniščnikov, v trenjih s slovenskimi duhovniki, v uvajanju italijansčine tudi za ceno izpodrivanja latinščine, skratka v težnji po asimilaciji slovenskega in hrvaškega prebivalstva.

Nič manj zaslužno pa ni Čermeljovo delovanje na področju čiste znanosti. O tem priča nešteto knjig, člankov, razprav, učbenikov, s katerimi je

stanco. Nazorsko je bil matematik brez smisla za transcendenco, pozitivist 19. stoletja. Iz vsega povedanega pa izhaja, da je bil velik človek, ki je znal razumeti življenje in ki je s svojim delom znanstveno dokazal pripadnost Primorcev matični domovini Sloveniji in tako pripomogel tudi k utrjevanju slovenske državnosti.

Nedavno so mu v Ljubljani postavili spomenik, ki bo v slovenski prestolnici trajno spominjal na večkrat tragično, a veliko zgodovino Slovencev z zahodnega roba. Primer no pa bi bilo, je bilo še rečeno na posvetu, da bi dr. Čermelju postavili trajno obeležje v središču Trsta, in sicer na pročelju njegove rojstne hiše v ul. Nordio. Upati je, da bomo to dočakali.

NA RADIU TRST A

"VEČNO SI ŽIVA, GORICA"

Ob bližnji tisočletnici je sklenilo vodstvo Radia Trst A posvetiti primeren prostor Gorici. Janez Povše, pisec in kulturni delavec, je napisal niz 13 oddaj z naslovom *Večno si živa, Gorica*. To so poetični sprehodi skozi Gorico, njeno sedanost in preteklost, iskanje njenega značaja in posebnih lastnosti. Ubeseđena razmišljanja iščejo globljo resnico o tem našem zanimivem mestu, in sicer s pomočjo izbranih pesniških in proznih zapisov številnih osebnosti, ki so tukaj živele in ustvarjale. Gorica kot pričevalka in učiteljica življenja, mesto sožitja in stičišče kultur pa tudi prizorišče temnih dogodkov zgodovine, vse to je značilno za posebnost in značaj tega mesta. Kaj nam torej danes pripoveduje Gorica, blaga, zadržana, umirjena, zamišljena in skrivnostna? Kaj torej v resnici je, kaj je njeno bistvo in kako bi jo predstavili nekemu, ki je ne pozna, o vsem tem govorijo zapisi Janeza Povšeta ves čas v prepričanju, da je Gorica enkratna in "večno živa".

Redaktor niza je Sergej Verč, ki bo oddaje z bogatim glasbenim izborom oblikoval tudi s svojo režijo. Besedilo bodo podajali Bogdana Bratuž, Minu Kjuder, Anton Petje in Aleš Valič. Prva oddaja bo v ponedeljek, 7. t.m., ob 8. uri in 10 minut zjutraj, potem pa se bodo vsak ponedeljek ob istem času v februarju, marcu in aprilu zvrstile vse naslednje oddaje.

"CVETLIČNI PORTRETI" VESELKE ŠORLI PUC V GORICI

ODSTIRANJE LEPOTE

V predverju Kulturnega centra Lojze Bratuž izstopajo na trpki lepoti belega kraškega kamna nežni, krhki cvetovi različnega cvetja, ki jih je s svojim tankočutnim opazovanjem in doživljanjem stvarstva znala iz narave tako živo prenesti na slikarske pole akademska slikarka Veselka Šorli Puc. Na povabilo KC Lojze Bratuž se je umetnica po dolgem času spet oglasila pri nas in postavila na ogled svoja dela, prave cvetlične "portrete", kot jih je na odprtju razstave v sredo, 26. t.m., imenovala umetnostna zgodovinarica Verena Koršič Zorn. Njene so tudi misli v elegantno, a obenem preprosto zasnovanem katalogu, ki spremlja razstavo. V italijanski jezik jih je prevedel Joško Vetrh.

Prijeten uvod v svet umetnosti je prisotnim pripravil mladi Godalni trio iz novogoriške Glasbene šole - sestavljajo ga Mojca Gal, Mihela in Danijel Breclj, učenci prof. Jurija Kržižiča -, ki je zaigral Mazasov *Rondo* in *Giaccona* Gian Battista Lullija.

Veselka Šorli je doma iz Kranja, a živi in dela v Ljubljani. Njena umetniška pot se je začela na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost v razredu prof. Gabrijele Stupice. Leta 1974 je končala specialko pri Janezu Berniku, eno leto pred tem pa je prejela Prešernovo nagrado. Imela je že vrsto razstav v Sloveniji, Avstriji, Italiji in tudi v Združenih državah Amerike. V osemdesetih letih je prvič razstavljala v Gorici; očarala nas je s svojimi slikami nekoliko večjega formata, ki so razkrivale spiralaste cvetlične motive. Takrat se je slikarka začela ukvarjati z načrtovanjem vitrajev in temu se plodno posveča tudi sedaj. Preko 90 barvnih oken krasi cerkvene, samostanske, a tudi posvetne stavbe v Sloveniji, Avstriji in Kanadi.

FOTO BUMBAČA

Ilustrirala je tudi marsikatero zbirko lirskih in religioznih pesmi in pa spominsko-dokumentarnih zapisov. Poleg tega je objavila mnogo člankov, predvsem osebnih razmišljanj o umetnosti. Kot pisateljico bomo Šorlijevo Goričani pobje spoznali v februarju, ko bo v razstavnih prostorih društva Ars v Katoliški knjigarni na Travniku predstavila svoj knjižni prevenc *Zgodbe z repom in glavo*.

Razstava bo odprta do 29. februarja. Kdor ima posluh in dovetno dušo za lepoto, ki izžareva tudi iz neznatnih cvetk, se bo predal tem posojnim rožicam; le-te so namreč osvojile prisotne na prazničnem odpr-

NOVO PRI GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI

SLOVENIJA V BESEDI, SLIKI IN PREVODU

Knjiga o Sloveniji, Slovencih, našem jeziku, kulturi, omiki, navadah in še vseh tistih lastnostih, ki iz skupine ljudi naredijo narod, v našem primeru slovenski narod, nosi v italijanskem jeziku preprosti in zato zgovorni naslov *Slovenija* in jo je pred dnevi izdala Goriška Mohorjeva družba v sodelovanju s tržaško knjižno založbo LINT. Monografska knjiga o Sloveniji je delo slovenskega časnika Staneta Staniča, ki je že doživelo veliko prevodov, saj je doslej izšla v slovenskem, angleškem, nemškem in hrvaškem jeziku ter sedaj v italijanskem, v pripravi pa je tudi madžarski prevod knjige. Knjigo večjega formata organsko dopolnjuje veliko barvnih fotografij, v knjižno delo pa so uvrščeni tudi posnetki za slovenstvo temeljnih grafičnih del.

Za italijanski prevod knjige *Slovenija* sta zaslužna Fedra Paclich in Ravel Kodrič, medtem ko je zahtevne barvne fotolite izdelala Grafika iz Ilirske Bistrice, knjigo v italijanskem prevodu pa je tiskala tiskarna Lloyd Editoriale v Trstu.

Knjiga *Slovenija* je seveda na italijanskem knjižnem trgu več kot dobrodošla, saj zapolnjuje vrzel, ki je nastala po osamosvojitvi Slovenije, in predvsem zato, ker italijanskemu bralcu ponuja vpogled v slovensko stvarnost, mu na nevsiljiv in prijeten način posreduje osnovne podatke o zgodovini Slovencev in o naši omiki, jeziku, narodnih šegah in običajih; lepe in predvsem pa izrazito zgovor-

ne fotografije slovenske dežele, ljudi in običaje pa seveda govorijo same zase in delajo knjigo o Sloveniji lepo monografijo večjega formata o mladi slovenski državi in njenem narodu. Fotografije za knjigo je avtor s sodelavci izbral med petnajst tisoč fotografijami posnetki uveljavljenih slovenskih fotografov, tako da je več kot 250 objavljenih barvnih fotografij zares izjemen izbor, ki prikazuje lepote slovenske dežele, ljudi, navad, zgodovinskih krajev in še česa. Staničevo besedilo v monografiji o Sloveniji seveda dopolnjuje fotografsko pripoved in govori tudi o zgodovini slovenskega naroda, o pestri dediščini na Slovenskem, kot tudi o sedanjem trenutku Slovenije in o izzivih, ki so pred njo v prihodnosti in to na tak način, da osvoji bralca. Stanetu Staniču je namreč uspelo napisati takšno knjigo o Sloveniji, da bo bralca osvojila zaradi osvežujočega pisanja o Sloveniji in Slovencih, ki je polno novih in nenavadnih pogledov in interpretacij slovenske preteklosti.

Izid monografije o Sloveniji v italijanskem jeziku so omogočili nekateri sponzorji in ministrstvo za kulturo republike Slovenije. Knjiga, ki jo te dni že videmo na italijanskih knjižnih policah naše dežele, bo zagotovo našla svojo pot med bralce in je gotovo nevsakdanji in dobrodošel dar italijanskim ljudem za boljše in popolnejše poznavanje slovenske države in Slovencev.

tju ob besedah Verene Koršič Zorn. Objavljamo nekaj njenih misli.

(...) Že prvi pogled na dela nam razkrije umetnično tenkočutnost in duševno aristokracijo, skratka, pove nam, da smo pred umetnico, ki se za svoje izražanje poslužuje izredno skopih, a tembolj dognanih in premišljenih sredstev.

(...) Raziskovanje preteklosti in budno spremljanje trenutnega dogajanja sta v umetnici rojevali izrazit osebni slog, ki je danes nezamenljiv. Različne tehnike, ki jih razvija na svoji poti, predvsem pa akvarel, tempera in perorisba, odkrivajo večplastnost njenega formalnega in vsebinskega izražanja. Od velikih kompozicij na platnu do intimnejše obarvanih malih formatov nas slikarka s svojim osebnim pristopom vodi k izvirnim reševanjem oz. izražanjem lastnih problemov in pogledov na življenje v človeku samem in okrog njega. A kar nas predvsem preseneča, je neustavljivo in od začetka trajajoče slikarkino čudenje nad vidnim in nevidnim svetom, ki je vzrok vedno novih razglabljanj. Dinamičnost njenih upodobitev, pa naj bo človeška figura, že v abstrakcijo segajoči lik ali preprost cvet, pripoveduje o slikarkinem prepričanju, da je vse okrog nas v nenehem nastajanju in vrenju, da se vidni svet in nevidnost človekovih misli, hotenj in želja stalno stikata in prepletata v vedno novih oblikah in o-brazih. Ta perpetuum mobile doseže slikarka s spiralastimi kompozicijami, z diagonalo, ki neprisiljeno vnaša napetost v njena dela, pa tudi s simbolično vlogo barve od najintenzivnejših do najsvetlejših tonov. To se najlepše izraža v njenih tabelnih slikah pa tudi v bogati beri knjižne ilustracije in v vitrajih. (...) Prav ta vrst, ki je bila v srednjem veku gotovo zastopana tudi na slovenskem ozemlju predvsem v samostanskih sklopih, je Šorlijeva dala možnost povezovanja s preteklostjo z novim ustvarjalnim zanosom. (...)

Za razstavo v Gorici je Šorlijeva odbrala in pripravila nekaj svojih najlepših upodobitev cvetja, ki nastajajo vzporedno z drugimi, monumentalnejšimi deli. Manjši format in izbrana snov nas takoj navežeta na intimnejše občutno slikarstvo. Pred nami se na belini papirja odražajo rahli portreti drobnih cvetov v zahtevni akvarelni tehniki. Največkrat so to le glavice brez zelenih listov in stebel, to je samo bistvo rastline kot obraz pri človeku. Prav zato lahko te sličice imenujemo kar cvetlične portrete, saj nam razkrivajo samo jedro, značaj rastline, njeno lepoto in življenjske klice. Spet smo torej pri slikarkinem osnovnem poudarjanju nenehnega presnavljanja in zmožnosti posredovanja novega življenja, ki se skriva prav med rahlimi, krhkimi cvetnimi lističi. S to mislijo dobi najnezatnejši cvet velike razsežnosti, moč prenavljanja in soustvarjanja celotnega vesolja. Ob teh drobnih, prosojnih podobah cvetov od najnežnejše perunike do bohotnega lokvanja pa se nam utrne še misel na neskončno lepoto vsega živega na zemlji, ki je odsev večne Lepote. Ta lepota, ki jo zaznamo v rahlem nasmehu, v sončnem žarku, luninem svitu ali drobnih mivki na morski obali, je del tistih človeških potreb, brez katerih se tako zakrknjeni duh ne more živeti in skoraj nagonsko išče njen obraz. Zanimivo je, da so se prav v obdobjih, v katerih so bile na višku tehnične spretnosti in veliki izumi, ljudje, posebno pa umetniki, radi zatekali k naravi. O tem pripovedujejo slavna obdobja egipčanske in grške umetnosti, edinstveni vsestranski razcvet renesančne kulture, z izkustvenimi znanostmi zaznamovano 18. stoletje in, kot nam dokazuje razstava, tudi današnji čas.

Naj ti drobni cvetni utrinki zaigrajo na našo najintimnejšo srčno struno in nam v večkrat nezanosno vsakdanjost izvabijo žarek upanja in zavest, da se dobro in lepo skrivata in začinjata v najnezatnejših stvareh.

IN MEMORIAM

BREDA KLANJŠČEK ZAHARIA

Ljudje od Devina do Nabrežine so v petek, 28. januarja, ostmeli ob nenadni vesti, da je v tržaški bolnišnici zaradi nepredvidenih komplikacij ob sicer nenadnem pojavu bolezni hudega imena umrla Breda Klanjšček Zaharia, ki bi letos maja dopolnila 41. leto starosti. Kdor jo je poznal in se je z njo srečeval, je od bolečine in žalosti obstal ter se nemočen spraševal, kako je to mogoče. Za letoletne praznike je bila z mlajšim sinom Rokom ter drugimi sorodniki nekaj dni na snegu in prav tedaj so se pojavili prvi hujši znaki neslutene bolezni, ki so žal imeli tako hiter in tragičen razvoj. K večnemu počitku smo jo v ogromni množici pospremili v torek, 1. februarja. Pogrebna maša je bila v Devinu, pokopana pa je na nabrežinskem pokopališču, od koder je doma njen mož Hadrijan.

Bila je ženska mnogih darov. Zнала se je pogovarjati in znala spravlivo poiskati rešitev. Po poroki, zlasti pa po rojstvu otrok, se je z vso ljubeznijo in natančnostjo, ki sta jo odlikovali, posvetila družini v ožjem in širšem smislu. Vedno je bila na razpolago sorodnikom in drugim, ki so jo prosili za pomoč. V tem smislu se je angažirala tudi na šolskem področju, saj je dolga leta aktivno in kompetentno delovala v Področnem šolskem svetu nabrežinskega didaktičnega ravnateljstva in letos, ko je najstarejši sin Matjaž začel obiskovati realno gimnazijo, je postala predstavnica staršev tudi na tej šoli. Odražala jo je še ena lepa odlika, da je znala tudi najmanjše in najbolj enostavne stvari narediti lepe in pomembne. To pa ni malo v tem času, ki meri vsako človeško dejavnost le po zunanem videzu in javnem uspehu.

Zdaj Brede Klanjšček ni več med nami. Angel smrti jo je vzel in njeni najožji ter mi vsi, ki smo jo poznali, se sprašujemo: zakaj?

Naj se s Tonetom Pavčkom zamislimo, ko pravi: Nič v nič ne gre. / Nič ne umre. / Nič ne odmre, / samo, kot je, / ne obstaja, / samo prehaja, / ne da bi videli, / ne da bi vedeli / iz snovi v snov / kakor prekletstvo / in kot blagoslov. / Tako se nikoli ne neha / večnost, ki bdi / nad rodovitnostjo / plitčijh gnezd / in pesem pesnika neizpeta / veča svetlobo zvezd.

Mi verujemo, da bo Breda iz nebeškega Jeruzalema še vedno z isto pozornostjo in včasih tudi z ironično žilico, spremljala življenje svojih in vseh nas.

Hudo prizadeti družini, možu Hadrijanu, sinovoma Matjažu in Roku, mami Mariji in bratu Marku ter ostalim sorodnikom izrekata globoko občuteno sožalje uredništvo in uprava Novega glasa.

† ZAHVALA

Globoko ganjeni nad tolikimi izrazi sožalja ob nenadni smrti naše predrage žene in skrbne matere

BREDE KLANJŠČEK ZAHARIA

se lepo zahvaljujemo vsem, ki so nam ob tako hudem udarcu bili blizu in nam izkazali vso svojo solidarnost. Zahvaljujemo se zlasti župniku dr. Gianniniju za žalni obred, pevskega zboru Fantje izpod Grmade, devinskim pevkam, Marku Tavčarju za poslovilne besede ob odprtem grobu, številnim sošolkam in sošolcem obeh sinov in vsem, ki so našo rajno Bredo spremljali na njeni zadnji poti.

Žalujoci: mož Hadrijan, sinova Matjaž in Rok, mama Marija, tašča Lina, brat Marko in ostali sorodniki

Devin, Nabrežina, 3. 2. 2000

SREČANJE ŠKOFA RAVIGNANIJA S ČASNIKARJI

TRST POTREBUJE OČIŠČENJE SPOMINA

Tema srečanja - v okviru katerega je predsednik tržaškega Zdrženja časnikarjev, kolega Miro Oppelt, izročil škofu izvod monografije o kapeli Redemptoris Mater - je bilo t.i. "očiščenje spomina", ki je osrednja tema svetega leta 2000. Za kaj pravzaprav gre? Gre za to, da kristjani odkrito in iskreno priznajo napake in krivice, ki so jih storili pripadnikom drugih ver in veroizpovedi, narodov idr. Cerkev mora v tej luči poklekniti pred Bogom in prositi odpustitve za storjene napake. Obenem pa moramo vsi, ki se imenujemo kristjani, odpustiti drugim za krivice, ki so nam bile storjene, da pride do resnične sprave z Bogom in bližnjim. Tako bodo kristjani končno lahko neobremenjeno gledali na prihodnost, v kateri bodo znali živeti v zvestobi evangeliju in človeku, si bodo prizadevali braniti pravice človeške osebe, bodo obsojali njeno preganjanje, se bodo zavzemali za spoštovanje njenega dostojanstva in svobode in bodo sodelovali pri izgradnji sožitja in miru med narodi.

Očiščenje spomina je potrebno tudi za tržaško stvarnost, ki je v preteklosti, zlasti v polpretekli zgodovini, doživela marsikaj hudega, kar je pustilo rane, ki se še niso do cela zacelile. V tem smislu je škof Ravignani pozval k zavesti trpljenja pripadnikov različnih krščanskih veroizpovedi zaradi ločevanj. Tako on prosi odpustitve pravoslavne in evangeličanske kristja-

V ponedeljek, 31. januarja, je v dvorani Alessi tržaške sekcije Zdrženja časnikarjev potekalo tradicionalno srečanje tržaškega škofa msgr. Evgena Ravignanija s časnikarji ob godu njihovega zavetnika sv. Frančiška Saleškega.

ne za ločitve iz preteklosti, pa tudi za marsikatero nerazumevanje pomena današnjega ekumenskega dialoga. Prav tako mora krščansko občestvo prositi odpustitve zaradi malomarnosti, s katero so v preteklosti premnogi katoličani spremljali življenje in, kar je še huje, preganjanje krajevne židovske skupnosti v času fašistične in nacistične strahovlade. Do holokavsta je prišlo tudi na Tržaškem.

Trst je tudi mesto, kjer živijo pripadniki različnih narodov. Ni mogoče podcenjevati ali spregledovati dejstva, da je po prvi svetovni vojni prišlo do preganjanja Slovencev in Hrvatov, njihovih duhovnikov in laikov, do prepovedi rabe slovenskega in hrvaškega jezika, kar še danes otežkoča odnose med pripadniki slo-

venskega in italijanskega naroda, čeprav tako eni kot drugi pripadajo isti veri in živijo v istem mestu. Tudi tu je potrebna sprava s priznanjem napak in krivic.

V Trstu, je še dejal škof Ravignani, živi mnogo Istranov in Dalmatincev, ki so morali oditi s svoje zemlje. To je rana, ki se še ni zacelila in mnoge še vedno boli. Ti ljudje so šli v begunstvo, da bi ohranili narodno identiteto, je dejal škof, a ne samo: šli so tudi, da bi ohranili krščansko vero, ki je režim, ki se je navdihoval ob marksistični in ateistični ideologiji, ni mogel tolerirati. Škof je omenil tudi mnoge žrtve tako med italijanskimi kot med slovenskimi in hrvaškimi duhovniki, ki so z mučeništvom plačali svojo zvestobo božjemu služenju. Tudi tu pa je treba premostiti

razloge za grenkobo in zaprtost s prošnjo za odpustitve in z odpustitvami. V tem smislu bo 8. marca, na pepelnico, v tržaški stolnici sv. Justa slovesno spokorno bogoslužje, pri katerem bodo škof in njegovi sobratje ponižno priznali krivde in prosili odpustitve tiste, ki so jih z besedami, molkom, sodbami in obnašanjem žalili. Obenem bodo tudi odpustili tistim, ki bi nosili odgovornost za zapostavljanje, krivice in preganjanje na račun sinov Cerkev.

Škof je k očiščenju spomina pozval ne samo katoličane, ampak celotno tržaško skupnost, pri tem pa se je skliceval na izročilo njegovega predhodnika, msgr. Lovrenca Bellomija, o čigar škofovanju v Trstu bo v kratkem izšla knjiga.

iž

IX. SLOVENIJA PARTY / KULTURNI SPORED IN GALA VEČER

SLOVENIJA, IMEJ VEČ SAMOZAVESTI IN PONOSA!

IX. Slovenija Party, ki ga vsako leto ob obletnici mednarodnega priznanja samostojne slovenske države prirejajo Slovenski kulturni klub in Mladi v odkrivanju skupnih poti, je tudi letos potekal v veliki dvorani Hotela Savoia Excelsior Palace v Trstu ob prisotnosti številnih uglednih gostov, med katerimi je seveda prednjačil častni gost, selektor slovenske državne nogometne reprezentance Srečko Katanec.

V soboto, 29. januarja, je namreč množica mladih in manj mladih ljudi iz zamejstva, a tudi iz Slovenije, napolnila dvorano hotela Savoia, kjer je prisostvovala kulturnemu sporedu; tega sta obli-

kovala Mešani mladinski zbor Devin pod vodstvom Hermana Antoniča in orkester glasbene šole Zavoda sv. Stanislava iz Šentvida pri Ljubljani pod vodstvom Andreja Goričarja. Številne prisotne pa sta

nagovorila predsednik SKK Rok Oppelt in slavnostni govornik dr. Drago Štoka. Medtem ko je Oppelt med drugim opozoril na dejstvo, da smo od enotnega slovenskega kulturnega prostora še daleč, je

dr. Štoka podčrtal potrebo, da Slovenija, ki danes nastopa povsod kot subjekt, ima več samozavesti in ponosa ter močnejšo vero v svoj prav. Odvadi se je treba tistega značilnega tarnanja o malostevilnosti slovenskega naroda in stopati v Evropo z gotovim korakom. Govornik je opozoril tudi na neskončno čakanje na odobritev pravičnega in sprejemljivega zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji. Zaradi tega čakanja in zaradi vseh še neizpoljenih obljub se Slovenci v Italiji čutimo izigravane, je dejal dr. Štoka, ki pa je temu dodal še nujno, da ostanemo kljub vsemu še naprej optimisti.

Srečko Katanec je v svojem kratkem posegu poudaril predvsem važnost poštenega dela in to, da se Slovenci ne smemo precenjevati, da pa ne smemo niti dovoliti, da nas drugi podcenjujejo. To je važno za prepoznavnost Slovenije in Slovencev ter njihove identitete v širšem svetu.

Šlo je torej za lep praznik, ki se je končal z gala plesom ob kakovostni in prijetni glasbi orkestra glasbene šole Zavoda sv. Stanislava.

ŠKEDENJ / ODPRTJE PRENOVLJENE KNJIŽNICE

KNJIŽNICA NAJ BO ŽIV KULTURNO REKREACIJSKI PROSTOR

MATJAŽ RUSTJA

Uvodno misel je podala predsednica društva Luisa Primossi in zadovoljno dejala, da so člani in prijatelji društva izpeljali res zahtevno nalogo. Nekoč pomembno škedenjsko knjižnico so posodobili, obogatili in primerno opremili, da bi tako "postala živ kulturno rekreacijski prostor, kjer bi se srečevali, pogovarjali in uživali ob kulturnih pobudah. Še posebno otroci ob uricah branja in ustvarjanja." To poslanstvo je v preteklosti knjižnica polno opravljala. Nastala je kot kmečka čitalnica že v letu 1868 in plodno delovala do leta 1914. Razvila se je v pravo prosvetno društvo, ki je želo največje uspehe na glasbenem in literarnem področju. Prva svetovna vojna in obdobje fašizma sta ohromila (toda ne izničila) kulturno življenje v vasi, ki si je opomoglo v letih po drugi svetovni vojni, ko so knjižnico posodobili in so obiskovalci množično zahajali med društvene police, žejni slovenske besede. S časom je zanimanje ugašalo in dokončno zamrlo ob potrebni preureditvi prostorov. Predvsem na pobudo mladih pa se danes spet rojeva knjižnica-čitalnica, katere zamisel je prebrala naporna obnovitvena dela v prepričanju, da samo kultura zblizuje in uničuje pregrade. In knjižnica si ne utira poti samo med škedenjskimi ulicami, ampak tudi v širšem vzhodnem predmestju, kjer ne deluje nobena knjižnica, ne društvena ne občinska.

Ciril Zlobec je uokviril svoj poseg v predstavitev knjige škedenjske inženirke Devane Lavrenčič o Lavu Čermeljju, ki je bil prava zrcalna podoba slovenskega zgodovinskega časa. Diplomiral je iz fizike in matematike na Dunaju leta 1914. Postal je vrhunski znanstvenik, ki si je posebno prizadeval, da bi približal poljudnoznanstveno tematiko vsem bralcem in tako omilil prepad nerazumevanja eksaktnih ved. Glavni cilj mu je bilo širše razumevanje in spoznavanje znanosti. Bil je tudi soustanovitelj revije *Proteus* in njen urednik za 22 letnikov. Poleg publicističnega dela v znanstveni smeri je bilo njegovo delovanje globoko prepojeno z dramatičnim fašističnim obdobjem na Primorskem. Leta 1929 je moral v emigracijo v Ljubljano, leta 1941 ga je drugi tržaški proces obsodil na smrt. Ko je imel pred sodiščem možnost zagovora, ni prosil usmiljenja, že zapisan smrti je etično vzvišeno dejal, da ni storil ničesar grdega in se je samo zavzemal za pravico naroda. Bil je predan ideji naroda in verjel, da je človeška žrtev nujna za doseg velikega cilja rešitve slovenskega človeka. Po vojni je naprej opozarjal sve-

Nedeljski popoldan, 30. januarja, je bil v Škedenju nadvse prazničen in slovesen. Pri domačem Kulturnem društvu Ivan Grbec (Škedenjska ulica 126) so namreč zopet odprli knjižnico. Za stranke bo začela delovati 21. februarja, in sicer ob ponedeljkih in sredah od 17. do 19. ure, ob petkih pa od 10. do 12. ure. Bogat kulturni spored je privabil res veliko število domačinov, prijateljev in radovednežev, ki so v dvorani društvenega sedeža prisluhnili najprej predsednici Luisi Primossi, slavnostnemu govorniku Cirilu Zlobcu, Godalnemu kvartetu Glasbene matice in znanstvenici Devani Lavrenčič, avtorici knjige *Lavo Čermelj, znanstvenik, fizik, publicist*.

FOTO: KROMA

točno javnost o krivicah in trpljenju Primorcev, a ga je povojni čas potisnil v mrtev kot. Za človeka, ki bi nanj bil vsak narod zavistno ponosen, ni bilo svobodnega mesta v družbi. Ciril Zlobec je še dodal, da je dr. Lavo Čermelj romaneskna osebnost, kristalna osebnost visokih etičnih idej, ki utrjujejo zavest in vrednote našega naroda. Za manj številni narod so Čermeljji spomeniki zgodovini, učijo nas izbire korakov, premišljeno in brez obotavljanj, daleč od usodnih prepadov. Knjiga Lavrenčičeve je pomemben prispevek k približevanju k tej osebnosti, s spominom spoštovanja in svežine, z zavestjo neprecenljive dediščine duha, ki jo pameten narod nikoli ne zavrne.

Godalni kvartet Glasbene matice je besedo popestril z glasbo, pred prerezom traku na pragu društvene knjižnice pa je svoje delo *Lavo Čermelj, znanstvenik, fizik, publicist* predstavila avtorica Devana Lavrenčič. Inženirka nuklearne fizike je škedenjska rojakinja, čeprav se je rodila v izgnanstvu v Mariboru. V Trstu je opravila del visokošolskih in univerzitetnih študijev, diplomirala pa je v Turinu (Politecnico) in se specializirala v Milanu. Vrsto let je bila zaposlena na Inštitutu za jedrske raziskave v Rimu, kjer se je posebno posvetila preučevanju jedrske energije v miroljubne namene. Med drugim je bila tudi znanstveni ataše na italijanskem veleposlaništvu v Moskvi prav v času črno-bilske nesreče. Od leta 1994 je v pokojju, ukvarja pa se še z raziskovanjem in tudi z valorizacijo znanstvenikov slovenskega rodu. Med slednje spada prav gotovo dr. Čermelj, ki ga je inž. Lavrenčičeva tudi osebno poznala in z njim imela dolgo let znanstveno korespondenco. Družinski spomini na gospoda Čerme-

lja (kot ga je sama imenovala) in osebni začetki zanimanja za znanost in njena uporaba v miroljubne namene so prepričali avtorico, da se je oddolžila veliki osebnosti naše polpretekle zgodovine, po-

litiku, raziskovalcu narodnostnih vprašanj, publicistu, fiziku in matematiku.

Primernejšega "botra" društvena knjižnica vsekakor ne bi mogla imeti.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Gostuje Slovensko Mladinsko gledališče-Ljubljana

W. Shakespeare-A. Rozman-Roza

SEN KRESNE NOČI

REŽIJA Vito Taufer

V četrtek, 3. februarja, ob 16. uri abonma red C;
v petek, 4. februarja, ob 20.30 abonma red A, F in D;
v soboto, 5. februarja, ob 20.30 abonma red B in E.
V petek, 4., in soboto, 5. februarja, možnost 60 parkirnih prostorov v parkirišču na trgu Peruginu.

IZJEMNA PRILOŽNOST ZA VISOK UMETNIŠKI UŽITEK

ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV
SLOVENSKA PROSVETA
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV
SLOVENSKA PROSVETA

Z goriške na oder

POTOVANJE SKOZI LJUDSKO GLASBO
SLOVENSkih POKRAJIN OB NAŠI ZAHODNI MEJI
OD KANALSKE DOLINE DO ISTRE

ZAMISEL IN SPREMNA BESEDA **Pavle Merku**

REŽIJA **Igor Cvetko**

IZVAJAJO GLASBENE IN FOLKLORNE SKUPINE
IZ NAŠE DEŽELE

Na ogled bo tudi razstava glasbil, ki so jo pripravili v sodelovanju z etnološko skupino pri NSK.

NEDELJA, 6. FEBRUARJA, OB 17. URI
V KULTURNEM DOMU V TRSTU

POD POKROVITELJSTVOM TRŽAŠKE OBČINE, GORIŠKE POKRAJINE
IN GENERALNEGA KONZULATA REPUBLIKE SLOVENIJE

OBVESTILA

PD MAČKOLJE vabi na niz prireditvev *Slovenski večeri*: v petek, 4. februarja, ob 20. uri večer pesmi, besede in likovne ustvarjalnosti - otvoritev razstave Ilaria Tula, nastop MePZ Mačkolje ter recital; v soboto, 5. februarja, ob 20. uri večer slovenskega filma - predvajanje celovečernega filma *Na svoji zemlji*, predstavitve: Aleš Doktorič. Vse prireditve bodo potekale v Srenjski hiši v Mačkoljah. Toplo vabljeni!

MESEČNA MAŠA za edinstvo bo v ponedeljek, 7. t.m., ob 15.30 v Marijinem domu v ul. Risorta. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu.

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV prireja v ponedeljek, 7. t.m., večer, posvečen potopisom. Prof. Sonja Gregori bo govorila na temo *Madagaskar - veliki rdeči otok*. Z besedo in sliko bo orisala zgodovino, ljudi in naravo četrtega največjega otoka na svetu. Večer bo v Peterlinovi dvorani, ul. Donizetti 3, z začetkom ob 20.30.

PREDAVANJE IN pogovor v Slomškovem domu v Bazovici na temo: *Zakaj naj sploh verujemo v Boga? Kaj pomeni 2000 let krščanstva? Zakaj Cerkev toliko govori o odpustkih?* V ponedeljek, 7. februarja, nam bo o tem spregovoril g. Dušan Jakomin. Začetek ob 20.30. Lepo vabljeni!

LETOŠNJI TEČAJ za zaročence, ki se želijo poročiti v cerkvi, bo potekal v prostorih Marijanišča na Opčinah. Prvo srečanje bo 9. t.m. ob 20.30. Tečaj se bo nadaljeval vsako sredo vse do polovice marca.

KLUB PRIJATELJSTVA vabi na proslavo 200-letnice rojstva F. Prešerna v četrtek, 10. t.m., ob 16. uri v Peterlinovo dvorano, ul. Donizetti 3.

URA MOLITVE za duhovne poklice, mladino in družine bo v barkovljanski cerkvi v četrtek, 10. februarja, ob 18. uri. Toplo vabljeni!

SLOVENSKI KULTURNI klub prireja ob dnevu slovenske kulture literarni, likovni in fotografski natečaj za mlade. Tema in tehnika sta prosti. Svoje izdelke lahko oddaste v uradih Slovenske prosvete v ul. Donizetti 3 od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure in ob sobotah od 18.30 dalje do vključno 5. februarja. Recital literarnih del, razstava likovnih in fotografskih izdelkov ter nagrajevanje bodo v soboto, 12. februarja.

Zaradi stiske s prostorom so nekateri članki izostali. Objavili jih bomo prihodnjič. UREDNIŠTVO

DAROVI

ZA NOVI glas: Milena Andree 30.000 lir; Alojz Debelis 30.000 lir; cerkveni pevski zbor od Sv. Ivana ob nabirki 100.000 lir.

V SPOMIN na prof. Gojmira Budala, nedolžne žrtve, prisiljene zatajevati lastno voljo in svoja plemenita čustva, daruje žena Ksenija 200.000 lir za Vincencijevo konferenco pri Sv. Ivanu v Trstu.

ZA CERKEV v Ricmanjih: Meri Romano, Ricmanje, v spomin na pokojno mamo 50.000; M.B., Trst, 100.000 lir.

ZA KAPELO sv. Leopolda Mandiča: Amelija Pangos, Trst, 50.000 lir; M.C.B., Trst, 50.000 lir.

ZA MISIJONE: Lina Dekleva daruje ob smrti drage sestre Lilijane 200.000 lir; Milena Franco daruje v spomin na Ninota Rustjo 20.000 lir.

ZA CERKEV v Nabrežini: Kojanec 35.000 lir; Martini 35.000; A.M. Sesljan 250.000; Opati 50.000; Ciril 50.000; bolniki 450.000; Pavlina-Divjak 200.000; dr. Košir 200.000; Rudež 20.000; Gruden A.J. 15.000; Radovič 35.000; Milič 20.000; Pertot 50.000; A. Radovič 150.000; K.P. 50.000; Perna 50.000; Visintin 60.000; Fuks 50.000; Terčon 80.000; Saksida 60.000; Zandomeni 30.000; Gruden 30.000; ob blagoslovu družin "na postaji" 2.000.000 lir.

SOŽALJA

Hadrijanu, Matjažu, Roku, Marku, noni Mariji in noni Lini so ob izgubi predrage žene in mame
BREDE KLANJŠČEK ZAHARIA
zelo blizu Savo, Vida, Vlasta, Lea in Ivo Ušaj.

Ob izgubi sestre
BREDE
izrekamo iskreno sožalje sodelavcu in prijatelju Marku Klanjščeku in družini.
ZVEZA NEPOSREDNIH OBDELOVALCEV IZ TRSTA

Župnijski svet in KD Slomškov dom iz Bazovice žalujeta za dolgoletnim odbornikom
KLAVDIJEM SLOBCEM
in se ga s hvaležnostjo spominjata. Prizadeti družini izražata občuteno sožalje.

Izrazom sožalja se pridružujeta tudi uredništvo in uprava Novega glasa.

V NEDELJO, 6. FEBRUARJA, BO OB 16. URI
v cerkvi v Nabrežini

DAN ZA ŽIVLJENJE

O tem bo govorila znana javna delavka, publicistka prof. **Nadja Maganja**. Domače in tuje skladbe bo izvajala vokalno instrumentalna skupina **Nomos**.

Zaključek s *Svetoletno molitvijo*.

MARKO FINK IN NATAŠA VALANT

LIRIČNI SAMOSPEVI
ZA OBČINSTVO
SLADOKUSCEV

V letošnji sezoni Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici sta 27. januarja zablestela basbaritonist Marko Fink in pianistka Nataša Valant z večerom domiselno izbranih samospevov. Predstavila sta skoraj trideset lirično-pripovednih skladb glasbenikov različnih obdobij, slogov in narodnosti.

Basbaritonist Marko Fink, rojen v Argentini, je znan kot eden najboljših in najbolj priznanih slovenskih solističnih pevcev, saj je v zadnjih petnajstih letih že nastopil v najboljših prestižnih svetovnih koncertnih dvoranah od Buenos Airesa do Salzburga, Pariza, Dunaja, Madrida, Prage, Milana, Tokia itd. Več kot pet let živi z ženo in hčerko v Ljubljani, kjer je aktivno vključen v življenje slovenskih kulturnih ustanov, ansamblov in orkestrorov, v Slovensko filharmonijo, Radijski orkester, v vokalni abonma Slovenskega komornega zbora, sodeluje pa tudi z Ljubljansko opero. Posnel je že več laserskih plošč; omenimo vsaj cikluse Schubertovih samospevov, zaradi katerih je pred dvema letoma prejel v Franciji prestižnega Zlatega Orfeja, lani pa - skupno z Natašo Valant - nagrado iz Prešernovega sklada. Njegov topli glas zveni zrelo in polno: v nizkih legah se širi v prepričljivo basovsko barvo, v visokih legah pa sploh ne izgubi na temperamentu in intenzivnosti. Fink velja za sijajnega mojstra fraziranja, saj je zanj - zlasti v poudarjanju samospevov - izredno pomembno prav posredovanje sporočila; karkoli zapoje, iz zveni polno življenja, ker se mu pri sporočanju lepote oglašajo približno utripajoče srce, ki poslušalcem naravnost mehča dušo. Petje mu je vedno bilo velika ljubezen tudi zato, ker si je s slovenskimi pesmimi že od malih nog v daljni latinsko-ameriški domovini približeval zemljepisno in kulturno domovino staršev.

Nataša Valant, korepetitor Slovenskega komornega zbora in harfistka v Ljubljanski operi, velja za eno najboljših slovenskih pianistk in spremljevalk vokalnih solistov, s katerimi nastopa na slovenskih in tujih odrih. Z njimi je posnela veliko del glasbene literature.

V prvem delu goriškega koncerta sta umetnika prikazala nemško romantiko, v drugem delu pa narodno - španske in slovenske - samospeve. Večer sta uvedla s šestimi uravnoteženimi intimističnimi, formalno preprostimi in izrazito romantičnimi samospevi velikega mojstra te glasbene zvrsti Franza Schuberta, v katerih sta se glas in klavir enakovredno "pogovarjala" in dopolnjevala ter tako obujala spomin na značilne čustveno nabite občutke dobe, v kateri so skladbe nastale. Sledili so trije romantično goreči in mestoma zasanjani samospevi R. Schumanna. Zibajoče nežne, in vendar poln inovativnih prijemov, je bil Lisztov *lied*, briljanten Thiesnov, čustveno gost Chopinov. V drugem delu je Fink z veliko ljubeznijo in priložnim "latinskim" temperamentom zapel šest spevnih skladb argentinskega skladatelja Guastavina; tudi pri teh se je Nataša Valant izkazala kot odlična in zanesljiva spremljevalka, ki zna "dihati" s solopvcem in ga primerno dopoljevati. Nazadnje pa sta gosta izvedla še samospeve slovenskih skladateljev, kot so S. Premrl, R. Ipavec, F. Gerbič, K. Mašek, J. Pavčič, J. Ravnik in Finkov stric, skladatelj in pianist A. Geržinič; za dodatek pa še znano Volaričevo *Oj rožmarin* in priredbo narodne *Kje so tiste stezice*. Tudi izbira slovenskih skladb je bila v okviru večernega sporeda zelo umestna in posebno posrečena. Predvsem pa je lahko vsakdo ugotovil, da postane "zlata" vsaka pesem, ki jo svojim prepričljivim basbaritonom zapoje Marko Fink.

Koncertni večer samospevov je bil očitno za izbrane sladokusce; samo tako si namreč lahko razlagamo preštevilne prazne prostore v dvorani. Dragoceno priložnost je izgubil, kdor se koncerta ni udeležil; predvsem pa imamo pri tem v mislih kar številne mlade goriške solopce, ki bi od večera lahko marsikaj odnesli, pa ne le glede tehnike. Kakorkoli že, Fink in Valantova sta zbranim poslušalcem stoodstotno razkrila svojo žlahtno notranjost in s srcem v roki pokazala domet svoje umetniške duše.

DD

RAZVESELJIVI PODATKI ZA ŠOLSKO LETO 2000-2001
PREDVPISI V SLOVENSKE ŠOLE

HARJET DORNIK

Na marsikateri šoli so si oddahnili, ko je 25. januarja potekel rok predpisov za naslednje šolsko leto. Z zadovoljstvom lahko beležimo, da so vse šole dobro prestale vsakoletno preverjanje.

Zelo razveseljiv je podatek o vpisih v prve letnike otroških vrtec, kjer je bil priliv najštevilnejši. Že v lanskem času se je v tem pasu pokazal najbolj pozitiven trend, letos pa je prijavljenih kar 35 malčkov več kot lani. 53 otrok bo obiskovalo vrte

na območju doberdobskega okrožja, 62 pa na območju goriškega.

Število učencev na vseh goriških osnovnih šolah je ustaljeno. Lani je te razrede obiskovalo 331 učencev, jeseni jih bo 334. Porast beležimo v Romjanu, Sovodnjah in na Plešivem, medtem ko je znatno manj vpisov v Pevmi.

Nižjo srednjo šolo bo prihodnje leto obiskovalo 175 dijakov, petnajst dijakov več. V prve razrede je skupno vpisanih 55 dijakov. Na goriškem sedežu, kjer je 45 vpi-

sov, bodo spet tri vzporednice prvega razreda (sekcija C bo imela prvi in tretji razred).

Najbolj pa si lahko oddahnemo na višjih šolah. Sprva je izgledalo, da ne bo nobene vpisa za dva od prvih višješolskih razredov. Ob poteku roka pa se je pokazalo, da je marsikateri dijak, ki je nameraval nadaljevati šolanje na italijanski šoli, nazadnje izbral slovensko. Tako se je 31 nižješolskih dijakov porazdelilo med vse smeri, ki bodo razredno neokrnjene. Višja šola je strla še en trd

oreh, saj je brez hujšega prenesla najnižji priliv v zadnjih in tudi bodočih letih.

Manjšini in šoli na Goriškem je torej v šolskem pogledu uspelo zaustaviti trend upadanja. Sedaj lahko obrnemo svojo pozornost k drugim aktualnim šolskim vprašanjem, kot so kakovostna ponudba slovenske šole in spremembe, povezane z nastopom avtonomije, ali h kakemu drugemu vprašanju, saj je glavno pravilo manjšinskega statusa to, da si ne moreš nikoli zares oddahniti.

OBČNI ZBOR ZDRUŽENJA ARS ATELIER

V ISKANJU POSLANSTVA
MESTA GORICE

Že nekaj mesecev se v javnosti pojavlja ime novega združenja, ki je doslej priredilo tudi nekaj zanimivih pobud. Ustanovni člani Ars Ateliera so ga želeli v sredo, 26. januarja, v sejni dvorani ob sedežu Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel tudi predstaviti širšemu krogu ljudi in zbrati nove člane.

Uvodoma je o idejnih smernicah združenja spregovoril začasni predsednik arh. Lino Visintin, ki je tudi povedal, da je bil Ars Atelier uradno ustanovljen z notarskim aktom 29. oktobra lani na pobudo kulturno in umetniško osveščenih posameznikov in ustanov, s posebnim ozirom na svet glasbe. V 3. členu statuta piše, da želi združenje spodbujati, podpirati in razširjati glasbo in umetnost kot kulturna izraza, ki lahko omogočata spoznavanje in izmenjave med narodi. Prek umetniške govorice želi ovrednotiti bogastvo različnih pripadnosti, ki označujejo našo deželo in, širše, srednjeevropski in mednarodni okvir. Kot je nakazal arh. Visintin, so sredstva za doseg tega cilja različna: raziskovanje krajevne glasbene in umetniške zakladnice, eksperimentalni in izpopolnjevalni tečaji, festivali, koncerti, posveti, razstave, publikacije ipd. Ars Atelier želi tudi sodelovati tako z zasebniki kot z javnimi ustanovami, zlasti z združenjem Mladinski orkester Alpe Jadran in SCGV Komel. Gorica je zaradi svoje zgodovine in zemljepisne lege od nekdaj stičišče narodov in kultur, treh velikih duš današnje Evrope (neoromanski, germanski in slovanski svet). Na njivi njene kulturne tradicije lepo uspevajo tudi mednarodno uveljavljene zborovske in instrumentalne pobude. V zadnjih letih daje svoj dragoceni prispevek tudi goriški sedež videmske univerze z muzikološkim tečajem na oddelku za zgodovino in varstvo kulturnih dobrin. Na podlagi vsega tega se lahko predstavlja Gorica ne samo z bogato zakladnico, ampak tudi s pravim poslanstvom me-

sta, kjer se vedno znova soočajo specifične umetniške vede, ki bi lahko v okviru jasne vizije tudi novonastalega združenja razvile nekaj tematski "kulturni turizem", značilen za marsikatero evropsko mesto.

Prof. Silvan Kerševan je razložil, da je z ustanovitvijo Ars Ateliera končno dobilo formalno obliko zanesenjaško ustvarjalno in poustvarjalno kulturno delovanje, ki se je razvijalo okrog šole Komel že vsaj deset let. Dejansko je šlo za pobude, ki so presegle šolski okvir, saj so pri njih sodelovali tako gojenci kot učitelji in zunanji sodelavci. Prijateljske vezi, ki so se spletle okrog ljubezni do univerzalne govorice glasbe, so bile prava srčka tega delovanja. Tako je t.i. Glasbeni atelje Komel doslej priredil koncertne večere in izdajal publikacije. "V naši sredi imamo strokovnjake, ki lahko veliko naredijo na bolj zanimivi in višji ravni, če jih kdo podpre," je dodal Kerševan. Zato je vloga novega združenja lahko tudi ta, da dopolnjuje pedagoško delo šole Komel. Dr. Damjan Hlede je pred včlanjevanjem še razložil pravno naravo združenja in njegovih organov. Podčrtal je, da bodo imeli člani teži in vlogo, saj samo tako lahko doseže združenje svoje cilje.

Marsikdo je med razpravo in tudi potem, na hodniku, dobrohotno podprl zamisel kot priložnost, da "razmišljajoče glave" prispevajo svoj delež prek umetnosti k bolj uravnoteženemu življenju na zemlji, kjer se stikajo različni. Sam arh. Visintin nam je na koncu s svojo milo odločnostjo pristavil: "Tudi to je lahko sredstvo za boljše sožitje narodov na Goriškem."

Upravni odbor je nato takole porazdelil funkcije: arh. Visintin je predsednik, prof. Kerševan podpredsednik, Damijana Čevdek tajnik, prof. Fabio Devetak blagajničar, profesorji S. Gadžijev, A. Sluga in L. Pistore odborniki. Nadzorni odbor pa sestavljajo profesorji Marco Fantini, Italo Montiglio in Valentina Pavio.

PREDSTAVITEV ZBRKE JURIIA PALJKA

ZDRUŽEVALNA MOČ
IZPOVEDI

Množica izobražencev, profesorjev in zastopnikov javnih ustanov, pa tudi prijateljev, znancev in preprostih ljudi iz Goriške, Tržaške, Furlanije in slovenske Primorske, zlasti Vipavske, je toplo sprejela prejšnji petek, 28. januarja, v mali dvorani Kulturnega doma v Gorici izid dvojezične antološke zbirke poezij Jurija Paljka. Pod naslovom *Kako je krhko - Com'è fragile* je zbranih nekaj nad 90 izpovednih lirik, ki jih je naš časnikar že objavil v svojih treh dosedanjih zbirkah. Zraven vsake poezije je mojstrski prevod izpod peresa prevajalke Jolke Milič; nežne pastelne risbe na prosojnem papirju, ki delajo sicer kar zajetno zbirko še bolj dragoceno, pa je prispevala akademska slikarka Patrizia Devidè. Delo je v spomin na nekdanjega predsednika in prijatelja Ivana Sirkka izdal Slovenski mladinski kulturni rekreativni klub, založila pa Goriška Mohorjeva.

Potem ko sta Sara Hoban in Gianfranco Zicarelli prebrala za uvod melanholične stihe Ivanu v spomin, je v imenu Smrekka na kratko spregovoril Livio Semolič; in zavel je duh generacije, ki je zla-

sti v prejšnjih desetletjih s samoniklo noto na izviren način popestrila kulturni spekter na Goriškem. Erika Jazbar je nato v slovenščini in italijanščini prebrala svoje razmišljanje o novi knjigi in avtorju. Poezija Jurija Paljka je močna, intenzivna in neposredna, nepotežena in nedorečena, prozorna in prodorna; poezija, ki predrami in prevzame, iskrena in stvarna, poezija izluščenih besed, pisana v jasnem in preprostem vsakdanjem jeziku, ki pa zna seči v globino duše. Pisanje pomeni pesniku zavedanje lastnega jaza, zato se izogiba vratolomnemu leporečju; v prizmi spominov in čustev verjame avtor v smisel življenja, čeprav ga prevevajo tudi negotovo iskanje ravnovesja s svetom, tesnoba in nelagodje. Vsekakor so njegovi verzi živi, skratka - resnični. To so potrdile tudi zelo osebne interpretacije treh bralcev, poleg že omenjenih tudi nastop Aleksija Pregarca.

Pesnik, ki je bil med branjem svojih pesmi vidno v zadregi, se je ob koncu spustil, ko se je na kratko zahvalil za prisotnost vsem navzočim, tudi prijateljem Furlanom, sredi katerih živi v bližini Ogleja. S hvaležnostjo se je spomnil vseh tistih, ki so s tihim delom omogočili izid zbirke. Kar je pisano, bo ostalo in bo tudi v prihodnosti odslakavalo naš čas, tiste male in vsakdanje krhke stvari, "za katere je vredno živeti."

DD

Zaradi preobilice gradiva bomo nekatere članke objavili prihodnjič. Žal je iz te številke izostal med drugimi članek o slovenski knjižničarki v Ronkah. Bralce prosimo za razumevanje. UREDNIŠTVO

POGOVOR / SARA TERPIN

OD ŠTEVERJANA DO MÜNCHNA

MARJAN DRUFOVKA

Sara Terpin, doma iz Ščednega v Števerjanu, je končala klasični licej P. Trubar leta 1996 in diplomirala z odliko. "Obiskujem četrti letnik fakultete tujih jezikov in književnosti na tržaški univerzi. Študij jezikov - angleščine, nemščine, italijanščine in seveda slovenščine - mi je od vedno zelo všeč. To mi je v veselje in sprostitve. V bližnji prihodnosti bi rada postala prevajalka."

Pri srcu ti je torej učenje jezikov in kot posledica tega mislim, da tudi rada potuješ, spoznaš nove prijatelje, različne načine življenja.

Projekt Erasmus povezuje vse evropske univerze. Tudi tržaška univerza nudi študentom vsako leto določeno število štipendij. Najboljšim študentom omogoča nadaljevanje študija, podajanje izpitov na tujih univerzah.

In tako se je zgodilo tudi s tabo...

Predstavila sem prošnjo in dobila štipendijo, s katero lahko nadaljujem šolsko pot na nemški univerzi v Münchnu za dobo šestih mesecev. Za vstop v projekt Erasmus so seveda potrebni nekateri pogoji: opravljanje števila izpitov in pa visoka srednja ocena. Ocenjevalna komisija je letos izbrala dve imeni, med katerima tudi moje.

Meseca novembra lani si prvič odpotovala v München.

Prvi vtis je bil nepričakovan, doživela sem enkratno občutek. Spoznala sem študente iz različnih evropskih držav. Takoj sem se vključila v germanski način življenja, tudi če so Nemci precej mrzli in po značaju nekam surovi. Živim v študentskem domu, skoraj majhnem mestu, kjer imam svoje stanovanje. V Münchnu sem spoznala maloštevilno slovensko skupnost, ki se vsako nedeljo zbira pri popoldanski maši. Člani prirejajo tudi kulturne večere, kjer obujajo svoje korenine in pripadnost.

Kako pa ti gre s študijem?

Do konca mi manjka od skupnih 25 še šest izpitov; upam, da jih bom uspešno pripravila v tem šolskem letu. V sklepi univerzitetni nalogi bi rada obravnavala primerjavo in povezavo med slovensko in nemško književnostjo. Nato bi želela opraviti še raziskovalni doktorat na Dunaju. Tako bi v treh letih še naknadno izpopolnila in obogatila svoje znanje na tuji univerzi. Poučevala bi in raziskovala še neraziskovano in skrito področje nemške literature. Če mi bo to uspelo, bom lahko tako poučevala na vseh evropskih univerzah. To je tudi moja skrita želja v predalčku.

V FEIGLOVI KNJIŽNICI

OTROŠKA URICA

Kako gledajo nate prijatelji?

Prijateljem predvsem italijanskega rodu ne gre v račun, da sem italijanska državljanica, a vendar slovenske narodnosti. Sploh ne vedo za slovensko manjšino na tem območju. V račun jim ne gre niti to, da tako sproščeno in z lahkoto obvladam jezike bodisi latinskega kot tudi germanskega ali slovanskega izvora. To pa je prednost, ki jo uživajo samo tisti, ki živijo v teh naših, zamejskih krajih.

IK

Dne 31. januarja, so se otroci srečali v goriški Feiglovi knjižnici na tretji pravljčni urici letošnje jubilejne, desete sezone. Tokratni pravljčni popoldan je bil odet v praznično obleko. Pred začetkom pripovedi je otroke in prisotne mame nagovorila knjižničarka Luisa Gergolet, ki je povedala, da je Kmečka banka ob 90-letnici poslovanja podarila mladinski sobi televizor z velikim zaslonom in videoregistrator. Aplavz zahvale je sledil njenim besedam pa tudi mislim direktorja NŠK Milana Pahorja, ki je malčkom želel veliko lepih doživetij v goriški knjižnici. Končno je spregovorila pravljica *Smešno!*, ki jo je pripovedovala dijakinja petega razreda pedagoškega liceja S. Gregorčič iz Gorice Barbara Repovš. Premagala je tremo in tekoče pripovedovala o želvici Ceciliji, ki ni marala zimskega spanja. Po pravljici so se otroci lotili barvanja želv na listih in pa domišljernih želv, narejenih iz orehovit lupinic, ki jih bodo doma spominjale na prijetno urico.

IZPOD PERESA MARKA WALTRITSCHA

KNJIGA O GORIŠKIH TRGOVCIH

Kupce s slovenskega podeželja so vedno zelo cenili tako slovenski kot italijanski trgovci v Gorici. Na najrazličnejše načine so jih privabljali v časih pred prvo svetovno vojno, po njej in tako delajo tudi danes, ko imamo tik pred Gorico mejo med Italijo in Slovenijo.

Goriški trgovci so v vseh teh obdobjih veliko oglaševali. Tudi med dvema vojnoma v slovenskih časopisih, dokler so ti izhajali, potem pa v koledarjih. Marko Waltritsch je pregledal Koledarje Goriške matice, ki so izhajali od leta 1920 do 1940. V tem času je več kot 300 trgovcev, pretežno slovenskih, objavilo v teh koledarjih več kot tisoč oglasov. To je bil znak, da se jim je ta reklama tudi obrestovala. V zajetni dvojezični knjigi, ki ima naslov *Oglasi - Inserzioni @ Goriška matica*, so (prvič) barvne reprodukcije vseh 21 naslovnih koledarjev Goriške matice in veliko reprodukcij v njih objavljenih oglasov. Gre za doslej neraziskano področje trgovske prisotnosti. S svojimi oglasi so trgovci denarno podpirali slovensko založbo, ki je v fašističnih časih posredovala ljudem na Primorskem slovensko tiskano besedo. Veliko današnjih trgovcev ima svoje

prednike med tistimi, ki so takrat oglaševali. V tej publikaciji sta prikazana tudi zgodovina slovenskih bank v Gorici med vojnoma in razvoj Kmečke banke do današnjih dni.

Knjigo Marka Waltritscha je izdala Kmečka banka ob 90-letnici ustanovitve. Predstavili jo bodo v petek, 11. februarja, ob 18. uri, v Kulturnem domu v Gorici.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

Niz veseloiger ljubiteljskih odrov

Četrtek, 10. februarja, ob 20.30: Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež, Karel Valentin: **SELITEV**

Nedelja, 13. februarja, ob 17. uri: Dramska skupina Kulturnega društva Igo Gruden iz Nabrežine, Branislav Nušič: **GOSPA MINISTRICA**

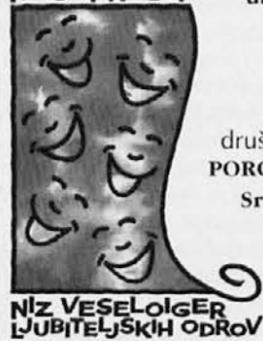
Nedelja, 20. februarja, ob 17. uri: Dramska družina Teatronovo iz Chioggie, Carlo Goldoni: **LE BARUFFE CHIOZZOTTE**

Nedelja, 27. februarja, ob 17. uri: SKPD Mirko Filej - Oder 90, Jean Jacque Bricaire: **DOHODNINA**

Četrtek, 2. marca, ob 20.30: Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež, Marjan Marinc: **POROČIL SE BOM S SVOJO ŽENO**
Srečanje z Iztokom Mlakarjem

PREDSTAVE BODO V VELIKI DVORANI KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ V GORICI.

ISKRIVI SMEH,
NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER
LJUBITELJSKIH ODROV

BANCAGRICOLA
KMEČKA BANKA

Vabljeni ste na predstavitev knjige Marka Waltritscha
oglasi - inserzioni @goriška matica
ki jo je Kmečka banka izdala ob zaključku proslav
ob 90-letnici svoje ustanovitve.
Knjigo bomo predstavili v Kulturnem domu v Gorici,
v petek, 11. februarja 2000, ob 18. uri.

OBVESTILA

PDRUPA-Peč prireja v nedeljo, 6. februarja, smučarski izlet v Arnoldstein-Podklošter. Informacije: Tanja Kovic (tel. 0481 882285), Andrej Čevdek (tel. 0481 882050).

ODBOR STARŠEV osnovnih šol didaktičnega ravnateljstva Gorica vabi ob dnevu slovenske kulture v sredo, 9. t.m., ob 19. uri na kulturni večer. O Slovincih v Gorici bo govoril prof. Jože Pirjevec, Prešernove poezije pa bo recitala dramska igralka Nevenka Vrančič.

ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNO Forum za kulturo vabi na *lectio divina*, ki bo v četrtek, 10. t.m., ob 20. uri v centru Stella Matutina v Gorici. Predaval bo p. Silvo Šinkovec d.j.

OBČINA ŠKOFJA Loka vabi tudi letos ob velikonočnem času na *Škofjeloški pasijon*, velik turistični, verski in kulturni dogodek, pri katerem sodeluje 640 nastopajočih. Inf: Tina Oblak in Mojca Logar, tel. 00386 64 624190.

V **KULTURNEM** centru L. Bratuž je še odprto vpisovanje za

tečaj telovadbe, ki ga vodi Carolina Bagnati. Tečaj je vsak ponedeljek od 18.45 do 20. ure. Inf.: 0481 531445 od ponedeljka do petka od 8.30 do 12.30.

DAROVI

ZA MIŠTJONARJA Ernesta Saksido: prijatelji 500.000 lir.

NAMESTO CVETJA na grob Stanka Revinška iz Belgije daruje Natko Antonič 50.000 lir za Novi glas in 50.000 za potne stroške zboru Mirko Filej.

ZA ŽUPNIJSKO dvorano pri sv. Ivanu v Gorici: L.T. 100.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: N.N. 400.000; N.N. 30.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: Lučka Carli 35.000 lir za cvetje.

ZA CERKEV v Rupi: druž. Leopold Ožbot 100.000 lir.

ČESTITKA

Dragi Matej, Valentina in Damjan, ob rojstvu drugorojenčka **NIKOLAJA** vam čestitamo in želimo, da bi vas novo življenje vedno spominjalo na milost Odršenja, ki je Kristus. **Forum za kulturo.**

ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV
SLOVENSKA PROSVETA
ZVEZA SLOVENSkih KATOLIŠKE PROSVETE

Z gorice na oder

POTOVANJE SKOZI LJUDSKO GLASBO
SLOVENSkih POKRAJIN OB NAŠI ZAHODNI MEJI
OD KANALSKE DOLINE DO ISTRE

ZAMISEL IN SPREMNA BESEDA **Pavle Merku**

REŽIJA **Igor Cvetko**

IZVAJAJO GLASBENE IN FOLKLORNE SKUPINE
IZ NAŠE DEŽELE

Na ogled bo tudi razstava glasbil, ki so jo pripravili v sodelovanju z etnološko skupino pri NŠK.

TOREK, 8. FEBRUARJA, OB 20.30
V **KULTURNEM DOMU V GORICI.**

POD POKROVITELJSTVOM TRŽAŠKE OBČINE, GORIŠKE POKRAJINE
IN GENERALNEGA KONZULATA REPUBLIKE SLOVENIJE

KROŽEK ZA DRUŽBENOPOLITIČNA VPRAŠANJA
ANTON GREGORČIČ GORICA

vabi na večer

**ENAKOPRAVNOST SLOVENSČINE - ZADOŠČENJA
IN RAZOČARANJA S SODNO OBLASTJO**

Srečanje bosta oblikovala odvetnik **Renzo Frandolič** in predstavniki društva Edinost **Primož Sancin**.
Komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, **petek, 4. februarja 2000, ob 20.30.**

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Bertold Brecht

MALOMEŠČANSKA SVATBA

REŽIJA **Jaša Jamnik**

Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici: v **soboto, 5. februarja, ob 20.30** red B; v **ponedeljek, 7. februarja, ob 20.30** red A.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Karel Valentin

SELITEV

DRAMSKI ODSEK PROSVETNEGA DRUŠTVA ŠTANDREŽ

Podelitev priznanj natečaja Mladi oder. Podelitev priznanja **Majdi Zavadlav** in **Božidarju Tabaju**, prejemnikoma Severjeve nagrade.

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, **četrtek, 10. februarja 2000, ob 20.30**

11

ČETREK
3. FEBRUARJA
2000

TISCHLERJEVA
NAGRADA
DR. PAVLU
APOVNIKU

Letošnjo Tischlerjevo nagrado je prejel dvorni svetnik dr. Pavle Apovnik. Nagrado podelujeta Krščanska kulturna zveza in Narodni svet koroških Slovencev za zvestobo slovenstvu in slovenski narodnosti skupnosti na Koroškem. Priložnostna slovesnost je bila v petek, 21. januarja, v Celovcu; te so se udeležili kulturni in politični delavci ter šolniki. V imenu obeh osrednjih koroških organizacij sta spregovorila dr. Janko Zerzer in mag. Rudi Vouk. V utemeljitvi med drugim beremo, da je dr. Apovnik prejel priznanje za zasluge "za ohranitev in razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem, zlasti za prizadevanje dejavnosti na narodno-političnem, kulturnem in izobraževalnem ter znanstvenoraziskovalnem področju". Od leta 1997 je dr. Apovnik predsednik Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik v Celovcu. Dobitniku visokega priznanja iskreno čestita tudi Novi glas.

"ZAŠČITNI ZAKON
BI NAS KONČNO REŠIL
FINANČNIH SKRBI"

ERIKA JAZBAR

Ob koncu prve polovice šolskega leta smo obiskali v Špetru Dvojezični center, vrtec in osnovno šolo, o katerem v zadnjih letih poročamo z velikim optimizmom, saj se lahko ponaša z visokim številom otrok ter z rezultati, ki jim jih danes priznavajo doma vsi.

Ravnateljica Živa
Gruden, kaj bi povedali
našim bralcem o
letošnjem šolskem letu?

Šolsko leto je v polnem teku, tudi letos smo doživeli porast šolske populacije, kar nas seveda razveseljuje, v danih okoliščinah pa povzroča tudi določene probleme, vezane na prostorsko stisko. Omenjeno velja predvsem za dvojezični vrtec, kjer imamo večje oddelke; zmanjkuje nam prostora. Če pomislimo, da bodo današnji krepki letniki iz vrtca čez nekaj let v prvem razredu osnovne šole, nas resno skrbi perspektiva števila otrok, ki se nam ponuja v bližnji prihodnosti. Ob dejstvu, da nas izkušnja uči, kako se iz vrtca domala vsi vpišejo v dvojezično osnovno šolo, se namreč tudi dogaja, da se v prvi razred osnovne šole vpiše kakšen otrok več. Razredu, ki šteje danes 24 otrok, se tako lahko prišteje še kak drug dijak. To pomeni, da se nam

predstavlja stvarna možnost delitve razreda v dve sekciji. Za našo strukturo bi bila omenjena perspektiva skoraj nevzdržna.

Kaj pa bi povedali o
letošnjih učnih prijemih?

V letošnjem šolskem letu smo v osnovni šoli šli v delno prestrukturiranje modulov; ob koncu leta bomo lahko preverili, ali se nam je novost obrestovala, sicer se bomo vrnil na staro metodo ali poiskali nekaj tretjega.

Porazdelitev učnih področij po učiteljih je po eni strani pozitivna, po drugi strani pa to pomeni podvojitev učnega kadra, zato moramo biti pozorni na število učiteljev v vsakem razredu; paziti je treba tudi na pedagoško kontinuiteto. Letos smo uvedli tak sistem, ki nudi večjo kontinuiteto jeziku zlasti v zadnjih razredih, posledica pa je tudi večje število učiteljev na razred. Učiteljev je danes v osnovni šoli deset, vzgojiteljev pa šest. Od lanskega leta dalje sodelujemo s Skladom Mitja Čuk; Mirjam Kandutova nudi otrokom, staršem in učiteljem vsak teden potrebno posvetovalno pomoč ter sledi logopedskim problemom v šoli in delno v vrtcu.

Naši otroci prihajajo z območja okoli Čedad, v glavnem iz Nadiških dolin, med

temi je število italijanskih otrok majhno.

Kako si razlagate
vsakoletno rast
šolske populacije?

Mislím, da gre pri tem podčrtati več stvari. V zadnjih letih se demografsko stanje rahlo izboljšuje, ob tem vsi pišejo o okrepljeni zavesti beneških ljudi. Lahko pa tudi mirno povemo, da se za našo šolsko strukturo odloči večje število staršev zaradi prijemov, ki jih ponuja. Naša šola daje nadalje staršem občutek večje kontinuitete, če jo primerjamo z manjšimi šolami na teritoriju, ki jim je vsako šolsko leto grozilo zaprtje. Situacija se je uravnesila s centralizacijo državnih šol; to pomeni, da se nam nudi realna perspektiva šolskih polov v Špetru in Podutani, s srednjo šolo v Špetru.

Katere pobude
izpeljete med
šolskim letom?

Ob ustaljenih programih, ki jih izpeljemo za pust, Božič in konec šolskega leta, izbiramo sproti priložnosti, ki se nam ponujajo. Vrtec bo tako letos sodeloval na natečaju o Nadiži v Manzanu, šola se je vključila v projekt z Mohorjevo šolo, ki predvideva obiske dveh učiteljev in dveh učencev in sodelovanje in medsebojno spoznavanje med tre-

mi obmejnimi šolami (Koroška, F-Jk in Slovenija). Če izide slovenska publikacija za otroke, povabimo avtorja, ki nam jo predstavi, radi gostimo predstavnike starejše generacije, ki pripovedujejo otrokom o pozabljeni ljudski tradiciji naših krajev.

Z letošnjim letom smo predlagali staršem in doseglji, da ima cela šola abonma za predstave goriškega Vrtljaka. Lani je sicer hodil po en razred na eno predstavo, letos pa vozita zelo navdušene otroke iz Špetra vsakokrat po dva avtobusa.

Kaj si obetate
od prihodnosti?

Z velikim upanjem pričakujemo odobritev zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji, ki pomeni za nas poddržavljenje naše strukture; končno bi se rešili finančnih problemov, ki nam jemljejo veliko časa, energij in skrbi. V novih okoliščinah pa bi se morali soočiti tudi z novostmi, kakršna je npr. avtonomija. Prenizko število otrok nam onemogoča to možnost, po drugi strani pa se z našimi programi in dejavnostmi ne moremo primerjati z nobeno drugo italijansko šolo. Poglavje zase predstavlja nastajajoča šolska reforma, po kateri se bo osnovna šola povežala z nižjo srednjo. To pomeni, da bomo imeli možnost ali potrebo, da nadgradimo našo strukturo, kar bi rešilo tudi problem pouka slovenščine in v slovenščini na srednji šoli.

GORIŠKA KRONIKA

GORIŠKI VRTILJAK
POLŽKOV ABONMARDEČA KAPICA
VŽGALA
OTROŠKO
DOMIŠLIJO

Goriški vrtljak, ki že tretje leto razveseljuje in vzgaja naše šolarje po zaslugi Kulturnega centra Lojze Bratuž in Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica, katerima sta se lani pridružila še Slovensko stalno gledališče in goriški Kulturni dom, je gledališkimi polžkov priskrbel vever začetek novega tisočletja. Iz neizčrpane pravljice skrinjice je učencem in malčkom iz vrtca ponudil pravljico Rdeča kapica. Z nekaterimi drobnimi "popravki" so jo prikazali člani ansambla Moje gledališče Ljubljana v goriškem Kulturnem domu v tork, 25. januarja, v dveh jutranjih ponovitvah, za učence iz doberdobskega ravnateljstva in za tiste iz goriškega. Prav zato, ker je Rdeča kapica tako znana in priljubljena zgodba, so ji malčki še bolj zavzeto sledili in skušali razigrani deklici na čimbolj učinkovit način s prigovarjanjem pomagati in jo ščititi pred volkom. Le-ta je bil v privlačni igri Bogomira Verasa res imeniten v svoji nepotešljivi požrešnosti. Sicer pa ga je ob koncu čakala milejša kazen kot v klasični inačici: objubiti je moral, da bo zapustil gozd ob babičini hišici in se vrnil na sever in da bo odslej jedel le mahovje in lubje. Zelo simpatičen je bil tudi "pogumni" jezek s svojo "bridko" sabljico, bodičko špičko, s katero je drezal zlonamerne poredneže. Igrica je v hitrem ritmu zabavala šolarčke in bila tudi v scenski zasnovi zelo domiselna. Scensko ozadje se je namreč odpiralo in menjavalo kot listi v knjigah, tako da je predstava učinkovala kot lepo ilustrirana knjiga. Še posebno slikovit je bil prizor v temnem gozdu z "nešetimi" svetlikajočimi se očmi.

Ob srečnem koncu so si lahko nekateri učenci od bližje ogledali pravljico odrsko prizorišče in nastopajoče pravljice junake.

IK

MALA PREŠERNOVA
PROSLAVA

V ponedeljek, 7. februarja, bo v mali dvorani Kulturnega doma v Gorici, z začetkom ob 17. uri, t.i. Mala Prešernova proslava oziroma Dan slovenske kulture za otroke; prireditev že drugič skupno prirejajo Zveza slovenskih kulturnih društev, Slovenski dijaški dom Simon Gregorčič, Športno združenje Dom in Kulturni dom Gorica. Program otroške Prešernove proslave predvideva nastop otroškega pevskega zbora Slovenskega dijaškega doma Simon Gregorčič, lutkovno predstavo O veseli Lenčici ter predstavitev glasbene kasete Hop, Cefizelj (pesmi za otroke) animatorja Stevana Vilarja iz Ljubljane.

BRANJU

JURIJ PALJK

Pravzaprav bi raje rekli eno o tem, kako tudi med Slovenci iz leta v leto upada bralna kultura ali kultura branja, kot radi označimo tisto lepo dejavnost, ki je v tem, da človek dan za dnem jemlje v roke časnik, revije in knjige in nekaj časa posveča branju.

Slovenci smo se radi imeli za narod, ki veliko bere in o tem včasih še danes govorimo, a nam preprosta in nedvoumna dejstva kažejo, da ni tako. Pred tedni so objavili izsledke zadnje raziskave o razširjenosti in prebiranju časopisov in revij ter o poslušanju in gledanju radia in televizije na Slovenskem. To raziskavo poznamo kar pod imenom Mediana, se pravi pod imenom raziskovalnega inštituta, ki jo opravlja. Letošnji podatki zgovorno potrjujejo, da tudi med Slovenci branje tako časnikov kot revij in knjig nezadržno upada iz leta v leto. Na sprejemu, ki ga je katoliškim časnikarjem priredil ljubljanski nadškof v Ljubljani ob prazniku sv. Frančiška Saleškega, zavetnika časnikarjev, pisateljev, založnikov in drugih oseb, ki se ukvarjajo s sredstvi javnega obveščanja, se je govorilo predvsem o tem, da se tudi na Slovenskem vedno manj bere, kar pomeni, da se naklade slovenskih tednikov, dnevnikov in drugih pu-

blikacij nezadržno zmanjšujejo. Preprosto povedano: vedno manj je ljudi, ki berejo, vedno manj je ljudi, ki segajo po časopisu, se nanj naročajo, kaj šele po knjigi, ki je gotovo zahtevnejša od časopisa in revije. Na sprejemu se je govorilo tudi o tem, zakaj je tako, a nihče ni vedel in ne ve, kako to vsakodnevno zmanjševanje bralcev in naročnikov zaustaviti. Nihče ne ve, kako bi v poplavi vsakovrstnega tiska in drugih sredstev obveščanja prepričal povprečnega bralca, naj seže po njegovi publikaciji, časopisu, knjigi. Še do pred nekaj leti so glavno krivdo za vse večje odvratanje od tiskane besede valili predvsem na televizijo, ki da zaradi svoje nezahtevnosti privlači človeka in mu namesto kritičnega razmišljanja ponuja raje bolj ali manj hitro in bolj ali manj usklajeno nizanjanje podob in izjemno malo govornih stvari, kar utrujenemu človeku zelo odgovarja, češ da itak ne utegne in nima potrebne volje, da bi se še doma utrujal s prebiranjem, ko pa lahko sede ali leže na kavč in od tam bolj ali manj redno in resno spremlja prek televizijskega zaslona svet okrog sebe. Kasneje je pri-

šel še računalnik, ki je najprej osvojil mlade s svojimi igrkami in jih popolnoma prepričal z internetom, svetovnim omrežjem, v katerem je vse in nič obenem in je morda najboljše ogledalo naše družbe, ki prisega na poljudnost in na izjemno nizko raven znanja o svetu, ki nas obdaja. Poleg tega pa internet tudi ponuja o isti stvari toliko polresnic, da med njimi izjemno težko najdeš vsaj tisto, ki vodi k resnici. Na internetu in pri "deskanju ali surfanju" po njem seveda človek tudi bere, a to ni isto branje, kot smo ga bili do sedaj vajeni.

Kam bomo na tem področju v prihodnje odšli, ne ve še nihče, saj nekateri ugibajo, da jutri knjiga ne bo več potrebna, še manj pa časopisi, drugi pa trdijo: "Nasprotno! Knjiga in časnik bosta imela tudi v jutrišnjem svetu veliko vlogo!" Gotovo pa so časi, ko so ljudje dosti, za današnje razmere ogromno brali, pa naj so bili kmetje, delavci ali izobraženci, za vedno odšli. Naučiti se bomo morali živeti z ljudmi, ki doma ne bodo imeli nobene ali skoraj nobene knjige; če pa jo bodo že imeli, bo to priročnik za kako stvar, gotovo pa to ne bo knjiga iz neizmernega sveta leposlovja. Leposlovje namreč ni koristna in tudi ne hitro vnovčljiva stvar, pa tudi lahkotna stvar ni vedno, saj zahteva zajetna knjiga kar nekaj več-

rov pozornosti, poleg zabave tudi miselni napor in večkrat tudi analitično misel, ki ob prebiranju knjige ne spi, ampak budno deluje. Človek s knjigo v roki razmišlja, v mislih potuje po daljnih miselnih in stvarnih deželah, se krega z junakom romana, se čudi nad besednimi zvezami in občuduje zgradbo knjige, se zabava in utruja, skratka: bere.

Jasno je, da si to pripovedujemo ljudje, ki beremo, nekateri tudi pišemo. Tisti, ki ne berejo, tega ne morejo vedeti, ker pač ne berejo. Branje jih ne zanima predvsem zato, ker jih ni nihče naučil brati. Televizija jih zagotovo ne bo in radio tudi ne. Lahko bi jih šola, še najbolj pa družina. In tudi tu velja staro pravilo: zgledi vlečejo. Še bolj preprosto: kako naj šoloobvezni otrok vzljubi knjigo, časnik, tednik, če svoje matere in svojega očeta nikdar ne vidi ne s časopisom ne s knjigo v roki? Otrok gotovo ne bo prisluhnil očetu, ki mu z divana izpred televizije kliče, naj že enkrat bere "tisto knjigo, ki jo mora prebrati za šolo". Knjig namreč ne beremo za šolo, knjige beremo, ker so lepe in nekatere tudi zato, ker niso lepe, a so vseeno koristne.

Večkrat sem sam opazil, kakšna razlika je bila med slovenskim in furlanskim kmetom. Veliko jih je bilo, tudi v tem, da so eni delali na ravnem polju, medtem ko so se

drugi križali predvsem v hribovju. Bistvena pa je bila v tem, da si pri vsakem slovenskem kmetu, v vsakem slovenskem domu našel veliko knjig, od leposlovja do Svetega pisma. Pri furlanskem in italijanskem kmetu tega ni bilo. Razlika je bila očitna. V vseh pogledih.

Zakaj pišem, da je bila. Zato, ker danes kmetov skoraj ni več, v zameno pa je tako na Slovenskem kot v Furlaniji in Italiji vse več pripadnikov tako imenovanega srednjega razreda. Ti ljudje trdo delajo, si zgradijo lepo hišo, še trše delajo in hodijo na počitnice, kupujejo avte in še kaj, gotovo imenitne televizije in poleg vsega jih družijo tudi ena vseprisotna stvar: v njihovih hišah boste našli vse pripomočke in zadnje krike elektronske tehnike; tudi električna vhodna vrata imajo in še in še bi lahko naštevali. Vse ali skoraj vse imajo, le knjig ne kupujejo in ne berejo več, v njihovih hišah jih skorajda več ni; če pa so, jih je prekril prah.

Ta prah je zakril v teh ljudeh želje po sanjah, po vsem lepem in nemogočem, po vsem tistem, kar najdeš v knjigah in zagotovo ne v nenehnem garanju za to, da boš kupil zadnjo znamko televizorja, pred katerim boš potem večer za večerom čakal zadnjo uro, ne da bi se zavedal njenega prihoda.

DO KONCA LETA UKINITEV BREZCARINSKIH PRODAJALN

ŠE NI DOGOVORA O NOVEM VOLILNEM MODELU

MARJAN DROBEŽ

Najvažnejši dogodki v vladi, političnih strankah in v parlamentu nastajajo kot del vzdušja in priprav na državno-zborske volitve, ali pa so povezani s pridruženjem Slovenije EU. Pri tem je očitno, da se politične stranke prizadevajo predvsem za oblast, za čim večji delež pri njej; pravic ljudstva, ki mu oblast po ustavi pripada, pa sploh ne omenjajo. Nadaljujejo se polemike razprave o volilnem sistemu, vendar se zdi, da je morebitni sporazum o tem med strankami še oddaljen. Veliko presenečenje je povzročil pristanek LDS na dvokrožni večinski volilni sistem, pri čemer je največjo vlogo imel predsednik stranke in premier Janez Drnovšek, toda politična javnost je bila osupla, ko so poslanci iz omenjene stranke v državnem zboru glasovali proti omenjenemu volilnemu modelu. Parlament bo v naslednjih dneh in tednih še nekajkrat obravnaval zakonske predloge posameznih strank o možnem načinu volitev, pri čemer je največ predlogov predložila SDS Janeza Janše. Polemike nastajajo zlasti pri zahtevi LDS, da bi morali biti v novem volilnem zakonu določeni in sestavljeni tudi volilni okraj, ki bi bili za stranke in njihov uspeh na volitvah najbolj pomembni.

Sicer pa je usoda sedanje koalicijske vlade čedalje bolj negotova. Ljudska in krščansko-demokratska stranka sta, tako izjavljajo njihovi predstavniki, dosegli napredek glede najvažnejših vprašanj o njihovi združitvi. Do združitvene kongresa naj bi prišlo v mesecu marcu, potem pa naj bi se dokončno oblikovala koalicijska tripartita. Pomladnih strank za letošnje parlamentarne volitve. Vodja poslanske skupine SLS dr. Franc Zagožen je dejal, da bodo ministri iz te stranke v sedanji vladi po združitvi s slovenskimi krščanskimi demokrati odstopili. Tako bi vlada postala manjšinska in ni gotovo, da bi lahko upravljala državo do rednih parlamentarnih volitev. Odprte so torej razne možnosti in zanesljivo ni mogoče napovedati vsega, kar se bo v naslednjih mesecih dogajalo v slovenski politiki.

Medtem pa se širijo zahteve zdravnikov, učiteljev in profesorjev ter državnih uslužbencev za ureditev njihovega gmotnega položaja oz. za povišanje plač. Pristojni ministri sicer sprejemajo zahteve o pogajanjih s prizadetimi kategorijami državnih uslužbencev, a opozarjajo, da plač ne bo mogoče povišati, ker v letošnjem proračunu ni na voljo potrebnih sredstev. Zdravniki grozijo z novo stavko, ker vlada ni izpolnila dogovora, da bodo plače slovenskih zdrav-

nikov povišali in jih izenačili s plačami sodnikov. Učitelji in profesorji pa opozarjajo, da njihove plače zaostajajo za drugimi dejavnostmi v državi, predsedniku vlade pa očitajo, da ni nikoli cenil pomena vzgoje in izobraževanja. Univerzitetni profesorji, docenti in drugi visoko izobraženi kadri poudarjajo, da bi morale biti njihove plače primerljive s plačami sodnikov oz. zdravnikov. Glavni tajnik Sindikata vzgoje, izobraževanja in znanosti Branimir Štrukelj je povedal, "da ima učitelj z visoko izobrazbo na srednji šoli dvainpolkrat manjšo plačo od zdravnika. To pomeni, da se je država odločila, da je delo zdravnika z enakim izobrazbo, kot jo ima učitelj, precej več vredno. Ob tem pa je vlada spregledala svoje stališče iz leta 1998, ko se je v dogovoru z univerzama in sindikati obvezala, da je treba vzpostaviti primerljivost visokošolskih učiteljev in znanstvenikov, ki so povsem zanemarjeni, s sodniki in zdravniki."

V Sloveniji okoli 30 tisoč učiteljev grozi, da bodo svoje zahteve podkrepili s stavkami, ki naj bi bile 14. marca, 12. in 13. april ter 11. maja. Tako naj bi bil v nevarnosti tudi redni ne zaključek šolskega leta, saj bi okrog 400 tisoč otrok, kolikor jih obiskuje izobraževanje od vrtec do univerze, moralo ostati doma.

PRIDRŽKI SLOVENSKE VLADE O CENEJŠEM BENCINU V OBMEJNIH KRAJIH ITALIJE

Slovenska vlada je sklenila, da bodo do konca leta zaprti brezcarinske prodajalne ob mejah z Italijo, Avstrijo in Madžarsko. S tem je izpolnila zahteve, ki jih Evropska komisija ponavlja že več let. Po zadnjih podatkih na slovenskih mejnih prehodih deluje 50 prostocarinskih prodajal, in sicer 16 na meji z Avstrijo, 21 na meji z Italijo, dve na meji z Madžarsko in 11 na meji s Hrvaško. Ob meji s Hrvaško pa bodo brezcarinske prodajalne lahko delovale do vključitve Slovenije v EU.

Brezcarinske prodajalne naj bi pravzaprav preobrazili v običajne trgovine, kar pa najbrž na večini mednarodnih mejnih prehodov ne bo mogoče in tudi ne bi bilo donosno. Lastniki brezcarinskih prodajal so na sklep vlade ogorčeno reagirali in celo napovedujejo, da bodo od države zahtevali odškodnino za izgubljene prihodke. Evropska komisija je bila s sklepom vlade o zaprtju oz. preobrazbi brezcarinskih prodajal že obveščena. Minister za evropske zadeve Igor Bavčar pa je ob tem izjavil, "da bo Slovenija Bruselj tudi opozorila na ukrepa znižanja cen bencina v Furlaniji-Juljski krajini in omejitev uvoza tobaka in tobačnih izdelkov iz Slovenije, ki sta jih Italija in Avstrija sprejeli pred leti. Oba ukrepa sta diskriminatorna in v nasprotju s pravnim redom unije, saj posegata v načela notranjega trga Evropske unije".

ČIŠČENJE OKOLJA IN REKE SOČE

V ANHOVEM ŠE ODKRIVAJO BOLEZNI ZARADI AZBESTA

Delniška družba Salonit v Anhovem sicer dobro posluje, z dobrimi osmimi milijardami prihodkov, doseženimi v lanskem letu, pa ostaja vodilno slovensko podjetje v industriji gradbenega materiala. Cement iz Anhovega že dolgo v velikih količinah izvažajo tudi v Italijo. Po sprejetju t.i. "azbestnega zakona" v decembru 1996 sta v Sloveniji, torej tudi v Salonitu, prepovedana uporaba in promet z azbestom, s strupeno surovino, ki je več desetletij povzročala hudo bolezen, t.i. azbestozo, in druge bolezni ter kvarila okolje.

Država je zagotovila sredstva, potrebna za predčasno upokožitev delavcev, ki so zboleli zaradi azbesta, in za odškodnino najbolj prizadetim. Do konca leta 1999 se

je pod posebnimi pogoji upokožilo skupaj 415 delavcev, ki jih je azbest prizadel oz. vplival na njihovo zdravje. Odškodnino pa so doslej izplačali 321 oškodovancem, pri čemer je najnižja izplačana odškodnina znašala 1,8 milijona, najvišja pa 8,3 milijona tolarjev.

V družbi Salonit opozarjajo, da se bodo morali še dolgo časa ukvarjati s posledicami uporabe salonita. Glede na inkubacijsko dobo pojava bolezni, ki traja tudi do 20 let, bodo predvidoma do leta 2020 ali celo do leta 2025 odkrivali posamezna obolenja. V obdobju do prepovedi uporabe in prometa z azbestom je namreč v anhovski cementarni delalo okoli 7 tisoč delavcev in med njimi je zagotovo tudi nekaj možnih bolnikov.

Sicer pa bi se radi v Salonitu čimprej znebili vseh ostankov oz. usedlin strupene surovine. Že nekaj časa sistematično čistijo okolje in tudi strugo reke Soče. V njej so namreč še ostanki azbesta. Vas Anhovo ob desnem bregu reke pa so zapustili skoraj vsi prebivalci, ker je bila zelo onesnažena oz. prizadeta zaradi azbesta. Ljudem je preselitev na druga območja v veliki meri omogočila tovarna. Tam, kjer se je nahajala vas Anhovo, bodo postopno zgradili obrtno cono za potrebe Anhovega in Deskel.

M.

TOLMINCI RAZSTAVLJAJO V NOVEM RAZSTAVNEM PROSTORU

Dne 21. januarja so v prenovljeni avli krajevnega kina odprli prvo razstavo v letošnjem letu Društva slikarjev amaterjev Tolminske. Prijetnemu vzdušju so botrovali lepo oblikovan prostor, tematsko razporejena razstava, veliko obiskovalcev in lepi zvoki Okteta iz Podbrda. Maja Jerman Bratec in akademski slikar Boris Y. Božič sta seznanila občinstvo z delom slikarjev in odprla razstavo.

Slike je ponudilo na ogled šestnajst slikarjev: Bojana Čibej, Stanka Golob, Peter Jurjen, Janez Kovačič, Ada Klinton, Jurij Kovačič, Danica Kravanja, Silvester Lampe, Aleksandra Langenus, Marko Magajne, Nasta Nubič, Damjana Skubin, Majda Šimon, Dušica Štendler, Damjan Štrum, Adoksija Žabar. Prevladujejo domači motivi s Sočo. Največ jih prikazuje domače kraje realistično, vendar je včasih slog tudi ekspresionističen ali nadrealističen.

Skupina slikarjev amaterjev je po starosti in izobrazbi zelo raznolika, željna po učenju in napredku. Na vsakoletni skupinski razstavi se le-ta pokaže, za kar ima veliko zaslug akademski slikar Boris Y. Božič.

S svojimi deli širijo tolminski slikarji rojakom likovno obzornje in pa upodabljajo tudi naravne, a že izginule znamenitosti.

V društvo je vključenih tudi precej mladih. Lahko zapišemo, da tako mladi razvijajo svoje talente, odrasli se sproščajo po napornem delu, starejši pa prek slikarstva posredujejo svojo življenjsko modrost.

ADA KLINTON

EMBARGO ZA IZVOZ MESA PREKLICAN

Embargo za izvoz rdečega mesa in mesnih izdelkov iz Slovenije v države EU, ki naj bi začel veljati dne 1. februarja, je bil preklican. Tako je odločil Stalni veterinarski odbor EU, njegovo odločbo pa je potrdila tudi Evropska komisija. Preklic je bil mogoč zato, ker je evropska veterinarska inspekcija med pregledom obratov družbe Mesna industrija Primorske v Kromberku in Krasa v Sežani v decembru 1999 ugotovila, da so se v Sloveniji lotili odpravljanja vrzeli in pomanjkljivosti na področju veterinarskega nadzora živali, mesa in mesnih izdelkov. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pa je moralo pisno zagotoviti Bruslju, da bo Slovenija čimprej v celoti uveljavila ukrepe na področju veterine, ki jih je zahteval Stalni veterinarski odbor v Bruslju. Kljub temu pa bodo evropski inšpektorji tudi v prihodnje redno prihajali. V maju bodo pregledali nekatere mlekarnice, jeseni pa klančnice in mesnopredelovalne obrate.

M.

TUJCEV NE ZANIMA SLOVENSKA ZEMLJA

Ministrstvo za pravosodje je državnemu zboru predložilo prvo poročilo o uresničevanju dobro leto veljavnega zakona o ugotavljanju vzajemnosti v prometu z nepremičninami. Vzajemnost pomeni, da mora biti tudi v državi, od koder prihaja interesent za nakup nepremičnine v Sloveniji, slovenskim državljanom priznana pravica do nakupa. Poročilo ugotavlja, da doslej ni bilo opaziti večjega zanimanja tujcev za nakup nepremičnine. Ministrstvo je v enem letu prejelo samo 34 vlog za ugotovitev vzajemnosti. Od teh ni bilo nobene vloge kakega ameriškega državljanca, kar bi bilo mogoče glede na trgovinsko pogodbo med ZDA in Srbijo iz leta 1881, ki jo je v svoj pravni red prevzela tudi Slovenija. Pristojni organi preučujejo vloge, da bi lahko, če bodo izpolnjeni vsi pogoji, izdali odločbe o konkretni nepremičnini. V primeru nekega Italijana se vloga za ugotovitev vzajemnosti nanaša na nakup v Sempetru pri Gorici.

M.

VELIKO NOVOSTI V TERMAH ČATEŽ

Za Terme Čatež je bilo leto 1999 zelo uspešno: dosegli so nadpovprečno dobre poslovne rezultate in opravili naložbo, ki je bila ena od največjih investicij v slovenskem turizmu v zadnjih letih. Termalno riviero-zimski del so dvakrat povečali in mu dodali nove vsebine. Sedaj pod dvema kupolama skozi vse leto na površini preko 8.000 m² ponujajo 2.000 m² vodnih površin, ročne masaže, finsko savno, turško kopal, solarij, restavracijo in bistro. V novem hotelu Toplice je 230 ležišč, povezan pa je s starim istoimenskim hotelom, oba pa imata 277 ležišč. V celoti so obnovili hotel Koper na slovenski obali, pripravljeni pa so tudi projekti za celovito obnovo hotelov Žusterna.

Med opravljenimi naložbami v razširitev in posodobitev Term Čatež ter dejavnosti, ki jih ima ta družba na raznih območjih v Sloveniji, naj poudarimo, da financira tudi obnovo hotela Golf v Mokricah.

M.

NOVE POŠTNE ZNAMKE

Pošta Slovenije je kot izdajatelj poštne znamke dne 20. januarja izdala priložnostne poštne znamke prvega izmed petih sklopov, pripravljenih za leto 2000. Izdaja vsebuje dve znamki v seriji *Folklor* (Maske), dve znamki v seriji *Znamenite osebnosti*, voščilno znamko ter znamko v obeležitev 500-letnice pošte na Slovenskem. Znamki v seriji *Folklor* (Maske) uporabljata "pustove", ki so značilni za vasi pod Krnom. V seriji *Znamenite osebnosti* so se z eno znamko spomnili pisatelja in pesnika Toneta Seliškarja, z drugo pa gledališke in filmske igralke Elvire Kralj. Rodila se je v Trstu (1900-1978) in je z devetimi leti kot otrok začela nastopati v tržaškem Narodnem domu. Bila je odlična karakturna igralka. Letos praznujemo 500 let pošte na Slovenskem, kar je obeleženo tudi na znamki. Voščilna znamka pa je namenjena praznovanju rojstva. Na njej je upodobljen plišasti medvedek, igračka, priljubljeni otrokov sopotnik od rojstva naprej.

M.

ITALIJANSKO PRAVO

DRUŽBENI VLOŽKI IN REGISTRSKI DAVEK

DAMJAN HLEDE

Deseti člen finančnega zakona za leto 2000 je precej radikalno spremenil obstoječe obdavčenje operacij, ki jih izvajajo trgovinske družbe ter druge ustanove, ki se ukvarjajo izključno ali prvenstveno s trgovinsko ali kmetijsko dejavnostjo. Spremenjeno je bilo obdavčenje gotovinskih vložkov in vseh stvarnih vložkov, razen tistih, ki se tičejo nepremičnin in športnih plovil. Prav tako je spremenjeno obdavčenje poviška glavnice, ki izhaja iz konverzije obveznic v delnice ali iz prenosa rezerv v glavnico.

A pogledimo po vrsti, kako so se stvari spremenile. Gotovinski vložek in stvarni vložek (premičnine, krediti, blagovne znamke, patenti, know-how, itd. Izključena so prevozna sredstva, ki so vpisana v register Pra, za katera velja oprostitev od registracije, ker so obdavčena s posebno avtomobilsko takso), ki so bili doslej obdavčeni s proporcionalno enodstotno registrsko davčno stopnjo, bodo sedaj registrirani v fiksni meri (250.000 lir). Prav tako v fiksni meri bo registrirano povišanje glavnice preko konverzije obveznic v delnice in preko prenosa rezerv v glavnico, z izjemo tistih rezerv, ki so nastale iz pribitkov na ceno delnic ali iz vplačil članov v račun glavnice ali iz njihovih nepovratnih vplačil ter z izjemo tistih rezerv, ki so vpisane v bilanco v skladu z normami o denarni revalvaciji. Nazadnje bo v fiksni meri registrirani tudi katerikoli vložek, ki se tiče obratov ali njihovih kompleksov

ali posameznih obratnih vej. Gre za precejšnjo novost, saj pomeni izenačitev vseh vložkov obratov ne glede na pravne značilnosti subjekta, ki vložki, in subjekta, v katerega je obrat vložen. Vložki obratov so torej sedaj olajšani brez izjem, medtem ko so bili doslej olajšani z registracijo v fiksni meri samo vložki, ki jih je izvajal individualni podjetnik v novo družbo ali družbo v drugo (novo ali že obstoječo) družbo. Vložek obrata je registriran v fiksni meri, tudi če so na obrat naslovljene nepremičnine. Za posamično vložene nepremičnine ostanejo v veljavi obstoječe različne davčne stopnje z ozirom na njihovo različno naravo: stavbe 7%, zazidljiva zemljišča 8%, kmetijska zemljišča 15%, zaščitene stavbe 3%, tovarne 4%, poleg triodstotnega hipotekarnega in katastrskega davka (pri vložku obrata sta tudi ta dva davka v fiksni meri) ter davka Invim.

Omenjeni vložki v gotovini, vložki premičnin in obratov ter omenjene oblike za povišanje glavnice so registrirane v fiksni meri, tudi če ima družba, kateri je vložek namenjen, sedež v kaki drugi državi, ki je članica Evropske zveze.

Poleg tega se je prejšnja enodstotna davčna stopnja spremenila v davek v fiksni meri tudi za preureditve dejanskih družb, izhajajočih iz solastnine obratov, ki so bili predmet dedovanja, če do preureditve pride v roku enega leta od odprtja dediščine, drugače velja še vedno enodstotna davčna stopnja.

ZAKON DOLOČA POGOJE ZA ZAVAROVALNO POGODBO

ZAVAROVANJE ZA NEZGODE PRI OPRAVLJANJU HIŠNIH DEL

MARA PETAROS

Pospravljanje, čiščenje, likanje, kuhanje in vse, kar spada med hišna opravila, so zelo nevarne dejavnosti. V Italiji, kjer so s statističnim popisovanjem prebivalstva ugotovili preko 8 milijonov oseb, ki se ukvarjajo izključno s takimi dejavnostmi, so npr. v zadnjih letih zabeležili približno milijon nezgod zaradi opravljanja hišnih opravil letno, od tega 8.400 nesreč s smrtnimi posledicami. Zaradi tega so pri italijanskem zavodu za zavarovanje nezgod na delu (INAIL) predlagali, naj bi uvedli obvezno nezgodno zavarovanje za gospodinje in za vse, ki se bavijo izključno z gospodinjskimi opravili brez drugega socialnoskrbstenega zavarovanja. Na ta predlog se navezuje zakon, ki so ga pred kratkim odobrili v rimskem parlamentu.

V prvi vrsti skuša zakon preprečevati nesreče med opravljanjem hišnih opravil, po drugi strani pa predpisuje obvezno nezgodno zavarovanje za tiste osebe, ki nimajo drugega socialnoskrbstenega zavarovanja. Ta zakon uvaja precej novosti. Prvič, priznava in ščiti gospodinjska opravila, jim pripisuje poseben socialno-ekonomski pomen, saj ima domače delo vrsto pozitivnih posledic na celotno skupnost. Poleg tega zakon podeljuje krajevnim zdravstvenim enotam posebno nalogo pri osveščanju oseb, ki se s temi dejavnostmi ukvarjajo. Krajevne zdravstvene enote bodo morale namreč organizirati ustrezne tečaje o varnosti v domači hiši, o preprečevanju nezgod in o zaščiti vseh, ki se z gospodinjskimi opravili ukvarjajo. Cilj vseh teh dejavnosti pa je seveda zmanjšanje nesreč pri opravljanju hišnih del.

V drugem delu pa predvideva zakon obvezno nezgodno zavarovanje za vse tiste osebe, ki opravljajo izključno gospodinjska opravila. Zakon najprej postavlja pogoje za določanje, kdaj neka oseba opravlja izključno hišna dela in kdaj ne. Da lahko trdimo, da nekdo opravlja hišna dela, mora le-ta odgovorjati tem pogojem: oseba, ne glede na spol, mora opravljati hišna opravila v sklopu svojega stanovanja v nepodrejenem položaju in v korist svoje družine ter brez kakršnegakoli plačila za svoje delo; svoje redno delo opravlja v svojem stanovanju oz. v stanovanju, kjer prebiva družina, in ne opravljajo nobene druge poklicne dejavnosti, ki predvideva kakršnokoli socialnoskrbstenega zavarovanja. Zavarovalno premijo bodo morale plačati vse tiste osebe med 18. in 65. letom starosti, ki opravljajo izključno take dejavnosti, kot jih določa zakon, oz. ki nimajo nobenih dohodkov zaradi odvisnega dela. Letna premija bo znašala 25.000 lir. Če je letni družinski dohodek manjši od 18 milijonov lir in če ima gospodinja obenem manjše prejemke kot 9 milijonov lir letno, pa bo zavarovanje plačala državna blagajna. V primeru neplačila bo morala oseba, ki opravlja izključno hišna opravila in ki nima nobenega socialnoskrbstenega zavarovanja, plačati kazen, ki pa ne bo presegala predvidene premije. Pri ugotavljanju oseb, ki se bodo morale nezgodno zavarovati, bo zavod INAIL poiskal informacije na anagrafskih uradih posameznih občin, zato zakon že vnaprej poziva anagrafske urade, naj pomagajo pri iskanju oseb, ki se ukvarjajo z gospodinjskimi opravili in ki nimajo dru-

gega socialnoskrbstenega zavarovanja. Sicer pa bodo pravilnik, ki bo urejal vse odnose in obveznosti, natančneje določili v naslednjih 6 mesecih. V prehodni dobi, ki bo trajala pet let, pa niso predvidene nikakršne kazni v primeru neplačila.

Zavarovalna pogodba krije izključno tiste nezgode, ki so se pripetile med opravljanjem hišnih del in iz katerih izhaja trajna invalidnost, ki presega 33% (teh je v Italiji približno 1.200 na leto). V tem primeru bo zavod INAIL izplačeval redno mesečno rento, ki bo neobdavčena in ki jo bodo določili glede na najnižje dohodke v industrijskem sektorju. Ta znesek naj bi znašal od 330.000 lir mesečno, če je posledica nesreče trajna invalidnost v višini 33%, do 1.800.000 lir, če je posledica nesreče 100% invalidnost. Niso pa krite nezgode, ki so se pripetile izven državnega ozemlja oz. ki so imele smrtne posledice.

IZVOZ V EU

NANOŠKI SIR ZA TRŽAŠKE KUPCE

Inšpektorji Veterinarske uprave Slovenije sistematično pregledujejo mlekarne in predelovalna podjetja ter ugotavljajo kakovost mleka in mlečnih izdelkov. Zlasti so pozorni na vsebnost mikroorganizmov v mleku, ki jih po merilih EU ne sme biti več kot 100 tisoč v vsaki enoti, ker sicer izdelki niso primerni za izvoz v države EU. V mlekarni družbe Agroid Vipava 1865 so inšpektorji sicer ugotovili nekaj tehničnih pomanjkljivosti v proizvodnji, a mleko in izdelki ustrezajo zahtevam. Tako je mlekarja dobila dovoljenje za izvoz v dežele EU. Zdaj vsak mesec prodaja na Tržaško okoli 5 ton znanega nanoškega sira. Žal pa dovoljenja za izvoz ni dobila Mlekarna Planika v Kobaridu, ki je last zagrebškega podjetja Kraš. Le-to svojemu obratu v Kobaridu prepoveduje sleherno posodabljanje proizvodnje, zaradi česar mleko in izdelki niso skladni z omenjenimi zahtevami EU. Prav tako so morale prenehati prodajati mleko oz. nekatere mlečne izdelke v bližnja italijanska središča tudi nekatere manjše zasebne mlekarne v Posočju.

M.

VARČNI VIPAVSKI KMETJE

Hranilno kreditna služba v Vipavski dolini ima več kot stoletno tradicijo, uspešno pa deluje tudi danes. Svoje enote ima v Vipavi, Ajdovščini, Dobravljah, Selu, na Colu, v Novi Gorici, Šempasu, Šempetru, Biljah, Braniku, Dornberku, Levpi, Čepovanu, Kanalu ob Soči in v Kostanjevici na Krasu. Po obsegu hranilnih vlog oz. varčevanja so kmetje v Vipavski dolini na prvem mestu v Sloveniji. Vseh varčevalcev, včlanjenih v hranilno-kreditno službo v Vipavski dolini, je okoli 9.500.

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD
ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

obvešča, da je v teku vpisovanje
za naslednje izpopolnjevalne
tečaje:

TRST:

- 1 ACCESS (60 UR)
- 2 SLOVENŠČINA 2. STOPNJA (60 UR)
- 3 UPORABNO KNJIGOVODSTVO ZA MALA IN SREDNJA PODJETJA (60 UR)

GORICA:

- 1 HRVAŠČINA (90 UR)
- 2 SLOVENŠČINA 1. STOPNJA (60 UR)
- 3 SLOVENŠČINA 2. STOPNJA (60 UR)
- 4 EXCEL (50 UR)

VPISOVANJE IN OSTALE INFORMACIJE:

TRST, UL. GINNASTICA 72, TEL. 040 566 360
GORICA, UL. DELLA CROCE 3, TEL. 0481 81826

V VELJAVI Z NOVIM LETOM

DAVČNE NOVOSTI ZA KMETE (2)

MARA PETAROS

Posebno novost pa predstavljajo pravila, po katerih poteka periodični obračun davka na dodano vrednost, in sicer ne več po kompenzacijskih količnikih, temveč kot razlika med davkom na dodano vrednost, ki smo ga vnovčili ob prodajah, in davkom na dodano vrednost, ki smo ga plačali ob nakupih. Ti kmetje lahko še vedno uporabljajo posebni knjigovodski sistem za vse tiste prodaje, ki izhajajo iz pogodb, ki so bile sklenjene pred letom 2000. Za natančnejša pravila, kako naj bi tako mešano knjigovodstvo izgledalo, pa

so potrebne nove ministrske razlage.

Nova pravila se nanašajo tudi na odbitnost oz. neodbitnost davka na dodano vrednost na nekaterih stroških, ki jih je kmetovalec imel. S kompenzacijskimi količniki kmetovalec ni imel težav pri določanju, koliko davka na dodano vrednost si lahko odbije, saj je znesek določal po kompenzacijskih količnikih. V primeru rednega knjigovodstva pa mora paziti, kolikšen del davka na dodano vrednost si lahko odbije. Danes je postal odbiten samo davek na dodano vrednost na tistih stroških, ki se nanašajo na kmetijsko podjetje, medtem

ko je postal neodbiten davek na vseh stroških, ki jih je kmetovalec imel za svoje osebne potrebe.

Težave bodo nastopile v tistih primerih, ko prejme kmetovalec en sam račun za nakupe, ki se nanašajo na porabe kmetijskega podjetja in na svoje porabe (npr. račun za električni tok, telefon, popravila kmetijskega poslopja, ki služi tudi kot stanovanje za kmetovalca ipd.). V takih primerih bo moral na primeren način razdeliti strošek za podjetje (odbitni del) in na strošek za družino (neodbitni del). Posebno novost predstavlja samoporaba kmetovalca, ki npr. uživa hrano, ki jo sam pri-

deluje in prodaja. V tem primeru mora kmetovalec izdati avtofakuro za pridelke, ki jih je prevzel v podjetju po redni tržni vrednosti, jo redno knjižiti v register prodajnih faktur in plačati odgovarjajoči davek na dodano vrednost.

Posebno predstavlja tudi dejstvo, da morajo kmetovalci, ki morajo voditi redno knjigovodstvo, po novem prikazati vse svoje prodaje z izdajo prodajne fakture v primeru prodaje kakemu podjetju oz. z izdajo davčnega odrezka (*scontrino fiscale*) oz. z izdajo davčne pobotnice (*ricevuta fiscale*) v primeru prodaje kakemu zasebniku.

KONEC

SVETOVNI SLOVENSKE KONGRES

O SLOVENSKEM ŠOLSTVU OB PRELOMU TISOČLETJA

Sekcija za vzgojo in izobraževanje pri Slovenski konferenci Svetovnega slovenskega kongresa je prejšnji teden predstavila javnosti **Resolucijo o slovenskem šolstvu ob prelomu tisočletja in Poziv slovenskim županom in občinskim svetnikom**. Zaradi aktualnosti in žgoče problematike, pa tudi zaradi izčrpnih sliko tegob današnje slovenske družbe, objavljamo besedilo v celoti.

RESOLUCIJA O SLOVENSKEM ŠOLSTVU

Sedanja šola mora pripraviti mlade na informacijsko družbo 21. stoletja. Znajti se bodo morali v neprestano spreminjajočem se svetu in se celo življenje učiti. Imeti bodo morali trdne notranje vrednote in zaupati sami vase, da bodo lahko uspešno preživeli v svetu, kjer nič ni več gotovo in zanesljivo.

Žal namesto marksistične vzgoje za "revolucionarne vrednote" šolskim oblastem v svobodni Sloveniji ni uspelo ponuditi sodobnih vzgojnih modelov, ki bi v duhu temeljnih vrednot evropske kulture uravnoteženo razvijali različna področja osebnosti, vzgajali tako k ljubezni in spoštovanju do domovine kot k strpnosti in sožitju z drugimi.

Mlade obravnavamo že skoraj kot dirkalne konje, v šoli je preveč poudarka na storilnosti, učenci se učijo le za ocene in točke. Ure in ure učenja na pamet pač ne bodo pripravile mladih na življenje v informacijski družbi, kjer se predvsem zahteva, da posameznik zna poiskati informacijo in jo ustvarjalno uporabiti pri reševanju problemov. Tako kot je bilo značilno tudi za druge države realnega socializma, je še vedno izrazito poudarjeno naravoslovno področje, vzgojni predmeti so zanemarjeni.

Zato ne preseneča veliko psihosomatskih težav pri mladih, že pri osnovnošolskih se pojavljajo želodčni čirji, pogosti glavoboli, slabosti zaradi šole. Težave v šoli so na drugem mestu med vzroki za samomore, ki so v Sloveniji med najpogostejšimi na svetu. Zasvojenost z drogami in nasilnost med mladimi se povečujeta.

V skladu z vrednotami demokracije in spoštovanjem človekovih pravic, za starše zahtevamo možnost izbire med različnimi modeli osnovne in srednje, ki bodo:

- bolj primerljive z osnovnimi šolami v državah Srednje Evrope, s katerimi bo v prihodnje sodelovalo čedalje več Slovencev;
- kot številne druge šole v Evropi imele več časa za umetniške in praktične predmete, za pogovor o etičnih in moralnih dilemah, za razvoj zavesti o nacionalni identiteti;
- odvzele staršem breme, da sami razlagajo otrokom tisto, česar v šoli niso razumeli, ob tem pa poudarile sodobne koncepte učenja, učence tudi naučile se učiti itd.

Od leta 1992 dalje ni bila ustanovljena niti ena osnovna šola, ki bi ponudila drugačen

model vzgoje in izobraževanja, še vedno imamo samo eno zasebno osnovno šolo. Namesto razvoja različnih modelov osnovne šole se spet eksperimentira z novim državnim modelom šole, ki je obvezen za vse in strokovno zelo sporen.

Vrsta novosti v novi devetletni osnovni šoli pa ni potrebnih, nekatere so v evropskem merilu celo ekstremne in je zelo verjetno, da bodo še povečale storilnostno usmerjenost in poudarek na izobraževalni vlogi šole. Socialna diferenciacija se je v tem desetletju v slovenski družbi tako povečala, da ne potrebujemo še dodatne negativne diferenciacije v osnovni in srednji šoli.

Nasprotujemo stalnemu eksperimentiranju s šolskim sistemom in z našimi otroki. Vse novosti v šoli naj se najprej temeljito preizkusijo na manjšem številu šol. Ne pristajamo na to, da se v novo osnovno šolo vključi na tisoče otrok, nato pa se kar "sproti popravlja" vse tisto, kar se utegne pokazati kot slabo pripravljeno, strokovno neustrezno in škodljivo za otroke.

Ostro obsojamo nedemokratsko uvajanje strokovno sporne devetletne osnovne šole. Zahtevamo, da se takoj s tajnimi izrekanji preveri, kakšna je podpora staršev in učiteljev za novosti. Evalvacijo devetletke naj vodi skupina strokovnjakov, ki niso avtorji novega programa.

Tako kot v drugih državah demokratične Evrope naj starši dobijo dejanske pravice, da soodločajo o vzgoji in izobraževanju svojih otrok.

POZIV SLOVENSKEM ŽUPANOM IN OBČINSKIM SVETNIKOM

Slovenija se želi vključiti med razvite države evropskega demokratičnega sveta. Zato mora slovenska šola pripraviti mlade na informacijsko družbo 21. stoletja. Znajti se bodo morali v neprestano spreminjajočem se svetu in se vse življenje učiti. Imeti bodo morali trdne notranje vrednote in zaupati sami vase, da bodo lahko uspešno preživeli v svetu, kjer nič ni več gotovo in zanesljivo. Slovenska šola mora vzgajati tako k ljubezni in spoštovanju do domovine kot k strpnosti in sožitju z drugimi.

Kakovostna šola je ključna za razvoj Slovenije. Vrsta strokovnjakov in staršev se strinja, da sedanja šola mladih Slovencev ne pripravlja dovolj dobro za prihodnost. Za devetletno osnovno šolo pa je bilo slišati veliko strokovnih opozoril, da v nekaterih vidikih še

povečuje slabosti sedanje osmiletke, da nas taka devetletka, kot se sedaj poskusno uvaja, ne bo približala razvitemu svetu.

Da bi nas sprejeli in spoštovali v demokratičnem svetu, moramo dokazati, da sami spoštujemo temeljne človekove pravice in demokratične vrednote. Pravica staršev do izbire vzgoje in izobraževanja za svoje otroke sodi med temeljne človekove pravice. Ta pravica mora biti še zlasti upoštevana pri velikih poskusih z otroki, kot je uvajanje devetletne osnovne šole. Zakon o osnovni šoli določa, da starši vpišejo otroke v poskusno devetletko prostovoljno. Vendar o uvajanju devetletke dejansko odločajo drugi (v prvi vrsti ravnatelj in minister), starši pa imajo le pravico vpisati otroka v šolo v njegovem domačem kraju ali pa ga vpisati drugam, v šolo zunaj šolskega okoliša.

Pravica do obveščeniosti prav tako sodi med temeljne človekove pravice. Ko gre za poskuse z ljudmi, pri katerih nikoli ni mogoče jamčiti, da ne bo prišlo do kakšnih negativnih posledic, je seznanjenost z različnimi mnenji, tudi kritičnimi, toliko bolj nujna. Ko so pred enim letom, pri prvem letu poskusnega uvajanja devetletke, starši na nekaj šolah želeli organizirati predavanja, na katerih bi slišali tudi drugačna mnenja o devetletki, na šoli seveda niso dobili prostora.

Zato javno pozivamo župane in občinske svetnike: pokazite, da želite s svojo skrbjo za kakovostno šolo prispevati nekaj za Slovenijo in za Slovence, pokazite, da spoštujete temeljne pravice staršev in da demokracija za vas ni le prazna črka na papirju. Zato:

Omogočite staršem, da se seznanijo tudi s pomisleki glede nove devetletke, in organizirajte predavanja kritičnih strokovnjakov.

Izvedite anonimne ankete, v katerih bodo imeli starši priložnost svobodno se izreči o tem, ali želijo svojega otroka vpisati v devetletko ali ne, ne da bi se bali zamere na šoli; ugotovitve teh anket javno objavite in naj bodo podlaga za stališča predstavnikov občine v svetih šol.

Preko svojih zastopnikov v svetih šol vztrajajte, naj sveti pri oblikovanju svojega mnenja o poskusnem uvajanju devetletke obvezno upoštevajo mnenje staršev, pridobljeno z anonimnim izjavljanjem.

V skladu s temeljnimi demokratičnimi načeli in s svojimi ustanoviteljskimi pravicami, ki vam jih priznava zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, sprejmite ustrezne predpise in sklepe, s katerimi boste dejavno sodelovali v postopku odločanja o devetletki.

Sekcija za vzgojo in izobraževanje pri Slovenski konferenci Svetovnega slovenskega kongresa vam je v teh prizadevanjih pripravljena pomagati.

DR. DARJA PICIGA
PREDSEDNICA SEKCIJE

SLOVENSKE ROKOMETAŠI NA OLIMPIJSKE IGRE

Kdo je že rekel, da Slovenci nismo uspešni v ekipnih športih in da tudi nikdar ne bomo? Kdo je trdil, da so bili ekipni športi lepa stvarnost v nekdanji Jugoslaviji, a da v samostojni Sloveniji ne bodo uspešna športna panoga, češ da smo Slovenci preveliki individualisti in tudi premajhni in premaloštevilni, da bi se lahko kosali z večjimi narodi?

Najbrž ga na Slovenskem ni več človeka, ki bi to še trdil po nedavnem slavu slovenske rokometne reprezentance v Zagrebu, kjer so slovenski fantje z zmago proti odlični hrvaški rokometni reprezentanci dosegli izjemno dobro peto mesto na evropskem prvenstvu in s tem uvrstitev na Olimpijske igre, na evropsko prvenstvo in seveda tudi na prihodnje svetovno prvenstvo. Kaj lahko še rečemo o odlični slovenski reprezentanci rokometišev, ki so po uspehih slovenskih košarkarskih klubov, po uspehu slovenske nogometne reprezentance, ki se je uvrstila na evropsko prvenstvo in po odličnih uspehih slovenskih smu-

čarjev dejansko prvi Slovence dokazali, da nismo majhen narod tudi v svetu številnejših in športno močnejših narodov? Morda samo to, da se prav ob takih trenutkih, ki ugodno vplivajo na slovensko narodno samozavest, tudi k prevelikemu manjvrednostnemu kompleksu nagnjeni Slovenci lahko zavemo, da je lepo imeti slovensko državo, in tudi tega, da se tudi v ekipnih športih lahko veliko naredi, če se le trdo dela in lepo igra. Za kroniko povejmo še to, da je v finalnem obračunu v Zagrebu odlična Švedska nadigrala zares dobro postavo Rusije, na tretje mesto se je uvrstila presenetljiva Španija, na četrto Francija, in že sam pogled na to razvrstitev dovolj jasno pove, da so slovenski rokometiši z osvojenim petim mestom zares vpisali Slovenijo med velike športne narode. Slovenskim rokometišem pa velika končna nagrada: nastop na prihodnjih Olimpijskih igrah v Avstraliji, kar je največ, kar lahko športnik doseže.

ODBOJKA

LEPA ZMAGA DEKLET OLYMPIE

Preteklo soboto so dekleta Olympie odigrala tekmo proti ekipi Terme D'Arta, ki zaseda trenutno drugo mesto na lestvici. Naše igralke so tekmo nepričakovano zmagale z rezultatom 3-2, potem ko so nasprotnice vodile že z 2-0. Po prvih dveh setih, v katerih je bila igra enosmerna v prid Videmčankam, se je zdelo, da se bo tekma končala z gladkim 3-0, v tretjem setu pa se je položaj povsem spremenil. Domačinke so zaigrale tako, kot res znajo, nasprotnice pa so popustile. V vseh treh setih so Goričanke stalno vodile, tako da so tekmo z lahkoto zmagale. V Olympii je manjkala igralca Silvana Princi, ki jo je odlično zamenjala sestra Lucia. V gosteh so igralci Agrarie Terpin premagali Eltor na tie-breaku.

MH

DUHOVNICI ODLIČNI NA SMUČEH

V Mariboru, pod Pohorjem, je bil nedavno smučarski dan slovenskih duhovnikov, prireditev stara že več kot petnajst let. Srečanje je pripravil Andrej Firbas, župnik v Limbušu pri Mariboru. Po progih, ki je sicer del proge na tekmovalnih za Zlato lisico, se je v sončnem vremenu spustilo 77 duhovnikov, redovnikov in bogoslovcev. Razvrstili so jih v tri starostne katego-

rije. Med veterani nad 50 let je bil najstarejši Ciril Bajt, med seniori do 50 let je zmagal Ciril Plešec, med juniorji do 35 let je bil prvi Rado Potočnik. Rezultati so pokazali, da so med slovenskimi duhovniki dobri smučarji.

Tekmovali so tudi nekateri profesorji teologije, med njimi Ivan Štuhec in Vinko Potočnik. Slovenski duhovniki so se na smučarskih dne-

vih več kot petnajst let zbirali v Kranjski Gori, v prihodnje pa bodo tekmovalja pripravljali vsakič v eni od treh škofij. Ljubljanska in mariborska sta se že izkazali, koprška škofija pa bo tekmovalje duhovnikov pripravila verjetno na Kaninu.

Pokrovitelj smučarskega dneva je bil tokrat mariborski škof dr. Franc Kramberger. Med gledalci sta bila tudi mariborski pomožni škof Jožef Smej in rektor univerze dr. Ludvik Toplak.

M.

PODLISTEK

PREGLED USPEHOV SLOVENSKEH ŠPORTNIKOV V LETU 1999 (4)

Jadralca Tomaž Čopi in Mitja Margon sta na evropskem prvenstvu v Zadru osvojila srebrno. Že februarja je svoj talent dokazala Katarina Srebotnik in na turnirju v Estorilu osvojila prvo slovensko zmago v seriji WTA po Mimi Jaušovec. Karsneje je zablestela še nekajkrat, tudi v konkurenci parov. Po tradiciji so nas tudi letos navduševali predstavniki v za Slovenijo tradicionalno uspešnih športih.

Izredno dejavna je bila Slovenija letos tudi v želji, da skupaj z avstrijsko Koroško in Furlanijo-Juljsko krajino pridobi zimске olimpijske igre. Slovenci smo si iger želeli, vendar je bilo vnaprej jasno, da je prvi favorit za pridobitev iger švicarsko zimsko-športno središče Sion. Po podelitvi v Seulu pa smo Slovenci imeli nekoliko dolge nosove, še dalje pa Švi-

cari. Presenetljivo je organizacija iger dobil Turin. Kljub temu je bila kandidatura dobra promocija tudi za Slovenijo in udeleženci so se strinjali, da bi bilo dobro poskusiti tudi za igre 2010. Kaj slaba uteha je bila, da je Bled dobil organizacijo šahovske olimpijade za leto 2002.

Usoda pa tokrat ni bila naklonjena nekdanjim slovenskim športnikom. Po celem svetu je odmevala smrt Leona Štuklja, do 8. novembra 1999 najstarejšega živečega dobitnika zlate olimpijske medalje. Največji ambasador slovenske države, nosilec treh zlatih olimpijskih medalj, je umrl v mariborski bolnišnici zaradi zastoja srca. Slovo je bilo veličastno, v Slovenijo je pripotoval sam predsednik Mednarodnega olimpijskega komiteja Juan Antonio Samaranch in se

poklonil slovenskemu olimpijniku. Že pred Štukljem je umrl Vojteh Budinek, dolgoletni smučarski delavec in generalni sekretar slovenskega dela kandidaturo treh dežel za zimске olimpijske igre 2003.

Slovenski športniki že napovedujejo tudi uspešno leto 2000. Za nastop na olimpijskih igrah v Sydneyu je evidentiranih 42 športnikov, tja pa se prek evropskega prvenstva na Hrvaškem lahko prebijejo tudi rokometiši. Nogometiši bodo nastopili na evropskem prvenstvu, še pred tem pa nam uspehe obljublajo smučarji. Že novembra sta si priborili zmagi Špela Pretnar in Mojca Suhadolc. Plavalno sezono je z zmago v svetovnem pokalu začel Peter Mankoč, na stopničke pa sta se uvrstila tudi Nataša Kejžar in Matic Lipovž.

ALPIN / DALJE

PRIZADEVANJA ZA RAZVOJ KMEČKE BANKE

Kako bi odgovorili na pomisleke nekaterih, ki zavračajo takšno prenovljeno in razširjeno banko ter zagovarjajo manjšo, v krajevno stvarnost zakoreninjeno banko, ki naj bi bolje spremljala goriška podjetja?

Razčlenjeni ekonomski izračun sam odgovarja na te pomisleke. Brez zunanje pomoči ni Kmečka banka v stanju samostojno poslovati. Ko smo sklenili, da nadomestimo referenčnega partnerja iz Bologne, je Banca d'Italia postavila pogoj, da mora novi partner odkupiti 70% banke in polnomočno nadzorovati našo banko. Zavedali smo se, da moramo poiskati nekoga, ki bo našo slovensko posebnost upošteval. Zato smo izmed dveh možnih alternativ - Friuladria iz Pordenona in Ljudska banka iz Čedad - izbrali drugo. V tej smo uvideli možnosti uveljavitve naše identitete in osnovnih ciljev našega programa. Tega pa nam ni izbrala banka iz Pordenona ne zagotovila, čeprav je bila ponudba ekonomsko ugodnejša - še zdaleč pa ni bila dvakrat višja, kot sem bral v glasilu Slovenske skupnosti.

Mislite, da bo kdo v bližnji prihodnosti lahko obrazložil naši javnosti vso resnico o tej vsekakor resni zadevi?

Vse, kar se nam je pripetilo, je posledica dogodkov v prvih devetdesetih letih, ko je propad Jugoslavije povzročil verižno reakcijo. Tla so se močno zamajala tudi pod nami. Obrazložitev prelomnega obdobja in

njegovih učinkov sodi morda bolj med naloge zgodovinarjev in politikov, saj je bila politika močno vpletena v dogajanje. Leta 1994 so razmere v Sloveniji in v Italiji prav gotovo botrovale tedanjemu razpletu dogodkov v zvezi s Kmečko banko in so bila zamašena vsa prizadevanja, da bi prišlo do drugačne rešitve, nam ugodnejše. Komisaraska uprava je zapečatila usodo banke, ki je predstavljala v prvih osemdesetih letih razmeroma majhno stvarnost, a je zrasla in se uveljavila kot bančni zavod vseh goriških Slovencev in tudi številnih Italijanov. Po splošnem prepričanju je bila to ustanova, ki skrbi zlasti za krajevni razvoj, in jo je zato treba podpirati. Morda res ni bilo zadostnih razlogov za tako hud ukrep, kot je bila komisarska uprava. Alternativne rešitve za izhod iz kriznega stanja pa niso bile upoštevane.

"Krivdo" za težave ali celo smrt številnih podjetij, ki so zlasti trgovala z bivšo Jugoslavijo, nosijo tudi prelomne spremembe v politični geografiji tega področja. Je tega kritičnega obdobja konec ter lahko že štejemo padle in preživle?

Velik osip je bil že opravljen. Tega pa še ni konec. V prihodnjih dveh ali treh letih se bodo podjetja še zapirala ali preoblikovala. Geopolitične spremembe so bile smrtonosne predvsem za uvozno-izvozno dejavnost, ki je predstavljala pomemben delež obmejnega gospodarstva in v

kateri so bili naši podjetniki posebno uspešni. Predvideti je, da bodo preživela le zelo uspešna podjetja, ki so se med tem časom že specializirala, in bodo lahko kljubovala novim izzivom v pričakovanju tudi na trajno pomiritev duhov na Balkanu.

Kako pa presojate trenutni gospodarski položaj na Goriškem?

Goriško gospodarstvo je v globoki krizi in na robu pravega zloma. Gorica je namreč gospodarsko slovela na jugoslovanskem trgu. Slovenija pa je danes razmeroma samozadosten trg. Kupcev, ki smo jih bili navajeni na naših ulicah, ni več. To sili v nova razmišljanja in pa ocene preteklih potez. Goriška občina ni bila motor za razvoj, bila je preveč kratkovidna in se premalo poglabila v programiranje dejavnosti. Tudi Goriška hranilnica kljub svoji pomembnosti ni znala usmerjati gospodarstva. Rezultati so se dosegali brez velikih žrtev in z majhnimi vlaganji, kar je vplivalo uspešno. Stari trgovci danes nimajo primerne generacijske zamenjave. Ko pa bi zamenjava bila, se izkaže, da niso mladi dovolj agresivni in pripravljeni na nove pristope. Upati je, da bo priključitev Slovenije Evropski zvezi le nakazala nekatere nove, skupne pristope.

V zadnjih letih so se bančne ustanove vidno pomnožile na našem ozemlju. To pomeni, da imate močno konkurenco. Vsi denarni zavodi danes opravljajo kopico nalog, ki pripadajo področju storitev. Mislite, da je vaš denarni zavod v tem pogledu dovolj in ustrezno pripravljen ter kompetitiven?

Kmečka banka v tem trenutku kljubuje konkurenci, ni pa ustrezno oborožena, ko gre za ponudbo novih uslug in novih pristopov, ki se pojavljajo zmeraj bolj številni na bančnem področju. To pa zato, kot sem že povedal, ker nam partner iz Bologne ni posvečal potrebne pozornosti, sami pa smo bili prikrašani pri samostojnem odločanju. Prepričan sem, da bomo zamujeno v kratkem nadoknadili. Če se bo iztekla pridružitve k čedajski banki, bomo takoj uvedli nove usluge, ki jih ponuja tudi mogočna Deutsche bank. Do konca leta bi morala Kmečka banka zaživeti z novim elanom.

Ste primerno pripravljeni na novosti, ki vas čakajo v zvezi z evrom?

To smo kar dobro izpeljali. Nismo bili sicer operativni od 1. januarja kot druge banke. Start v zamudi je bil seveda povezan s težavami partnerstva s skupino Caer. Z evrom smo začeli poslovati 1. aprila. Kmečka banka je s tega vidika popolnoma enakovredna vsem ostalim bančnim zavodom v Italiji.

Imate stike s sorodnimi zavodi v sosednji Sloveniji?

Seveda. Imeli smo jih v vseh vojnih letih, tako smo na primer utrdili odnose z Ljubljansko banko, ki ima še delež v naši banki. Zelo dobre odnose imamo z obmejnimi bankami. Na Hrvaškem pa smo bolj selektivni, sodelujemo predvsem s solidnimi bankami. V glavnem ohranjamo in gojimo odnose, ki jih je Kmečka banka navezala v preteklosti.

V navadab Kmečke banke je tudi podpora goriškim kulturnim ustanovam in društvom. V koliki meri to še uresničujete?

V zadnjih štirih letih je Kmečka banka ostala pozorna na dejavnosti s področja kulture. Ta pomoč se je po sili razmer nekoliko stanjšala v primerjavi s preteklimi leti. Ekonomski trenutek nam ni omogočal, da bi naša podpornost dejavnost bila takšna, kot bi si jo želeli. Čeprav včasih skušamo oceniti prošnje po kvaliteto, na splošno, četudi v manjši meri, skušamo pomagati vsem.

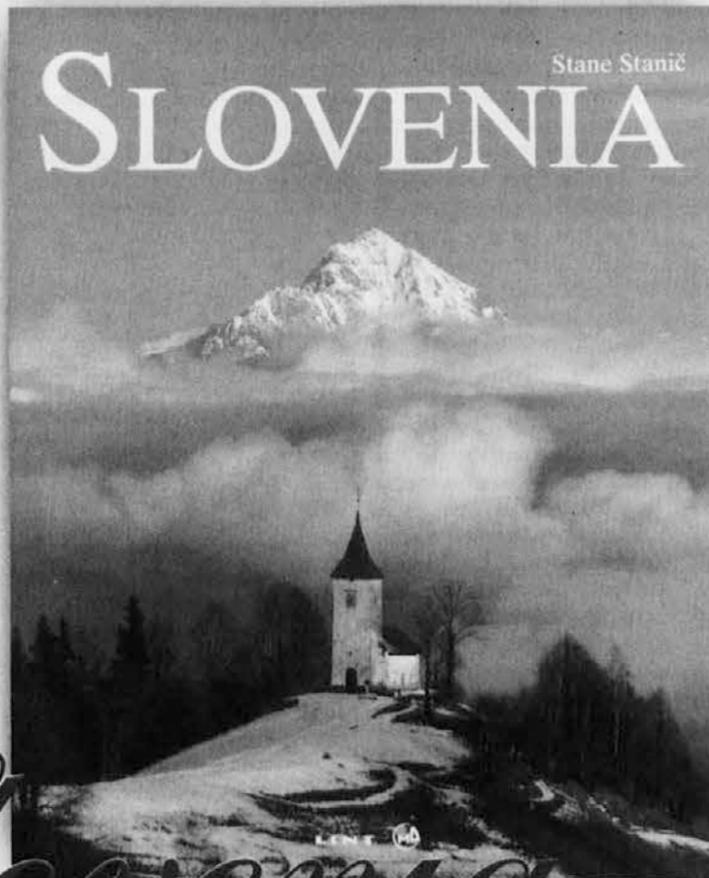
S katerimi pobudami bo Kmečka banka še počastila devetdesetletni obstoj?

Proslav smo se lotili z zamudo prav zaradi zahtevnega iskanja novih poti za Kmečko banko. Začeli smo v novembru, ko smo podprli slovensko izdajo knjige *Vzhodna meja* goriške profesorice Klavdije Vončina. Dragocena knjižica žanje kar naprej lepe uspehe, saj je pred kratkim prejela še eno zavidljivo priznanje. Osrednjo proslavo smo priredili 15. januarja letos, ko je v goriškem avditoriju nastopila skupina New Swing Quartet, v Kulturnem domu pa smo predstavili razstavo del Saše Šantla. Konec praznovanja bo natanko na dan, ko se bo obdobje devetdesetih let izteklo, to je 11. februarja letos. Predstavili bomo publikacijo Marka Waltritscha o zanemarjenem vidiku našega gospodarstva, in sicer reklamnem oglaševanju slovenskih in italijanskih podjetnikov v Koledarjih Goriške matice med vojnama. Tudi Kmečka banka se je tedaj pojavljala kot oglaševalec in bila povezovalen člen med gospodarskimi operaterji. S tem delom nameravamo trajno prispevati k poznavanju gospodarske stvarnosti Goriške, v kateri smo imeli Slovenci vedno pomemben delež.

16

ČETRTEK
3. FEBRUARJA
2000

Goriška Mohorjeva družba je v sodelovanju s tržaško založbo LINT izdala italijanski prevod monografije *Slovenija*. Knjiga je prežeta s humorjem in kančkom samoironije, s katero avtor na izjemen način prikaže lepote dežele, zgodovino in tradicije mlade države, ki jo vedno več poznavalcev prišteva med najlepše dežele stare celine.

Slovenia avtorja Staneta Staniča

Tudi italijanski bralec lahko seže sedaj po izredni knjigi, polni novih, nenavadnih pogledov in interpretacij slovenske preteklosti, oplemeniteni z izvrstnimi fotografijami.

LINT
EDITORIALEGORIŠKA
MOHORJEVA
DRUŽBA

Predstavitve bo v dvorani Pokrajinskega sveta v Gorici, Corso Italia 55, v ponedeljek, 7. februarja 2000, ob 17.30.

Poleg avtorja Staneta Staniča bosta prisotna direktor založbe LINT Valerio Fiandra in urednik Goriške Mohorjeve družbe Marko Tavčar.

O delu bo spregovoril senator Mitja Volčič.